

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

NİMET ARIKAN

TENDEKİ İSYAN

Kadın Bedeninde İsyân ve Mahkûmiyetin Hikâyesi

NİMET ARIKAN

TENDEKİ İSYAN

Kadın Bedeninde İsyân ve Mahkûmiyetin Hikâyesi

© KARAKARGA YAYINLARI 47

*Her hakda saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
teşif halda sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.*

TENDEKİ İSYAN

Kadın Bedeninde İsyân ve Mahkûmiyetin Hikâyesi

NİMET ARIKAN

Genel Yayın Yönetmeni: M. K. Perker

Editör: Başak Tan, Nöir Gölkan

Yayın Koordinatörü: Mesud Ate

Görsel Yönetmen: Sedat Gösterikli

Reklam ve Tanıtım Müdürü: Bilgen Ülgen

1. Baskı: Mayıs 2017

ISBN: 978-605-9670-50-0

İmtiyaz Sahipleri: Yelda Cumanoglu, M. K. Perker

Karakarga Yayınları, Destek Yayınları'nın alt kuruluşudur.

Yayıncı Sertifika No: 13226

Adres: Abdi İpekçi Cad. No 31/5

Nişantaşı / İstanbul

Tel: (0 212) 252 22 42

Fax: (0 212) 252 22 43

 karakarga.com

 info@karakarga.com

 [karakargayayinlari](https://www.facebook.com/karakargayayinlari)

 [karakargayayinlari](https://twitter.com/karakargayayinlari)

 [karakargayayin](https://www.instagram.com/karakargayayin)

Baskı: GEZEĞEN BASIM

Adres: 100. Yıl Mah. Matbaacılar Sit.

2. Cad. No: 202/A

Tel: (0 212) 375 71 25

Matbaa Sertifika No: 12002

İÇİNDEKİLER

<i>Kadın Mahpusların Hapishane Dövmeleri</i>	15
<i>Boyanmanın Tarihsel İzleri</i>	24
<i>Ten Boyanmasından Dövmelenmeye</i>	28
<i>Çeşitli Kültürlerde Dövmenin Anlamı Uygulama Tekniği ve Uygulanıcıları</i>	32
<i>Tarihte Kadın Dövmeciler</i>	36
<i>Modern Çağın Totemleri: Ödüllendirme ve Semboller</i>	42
<i>Kabile İnançlarından Günlüklerimiz Dinlerine Dövme Yorumları</i>	45
<i>Bir Tanımlama Aracı Olarak Dövme</i>	51
<i>Kadın Mahkûmlarla Anket ve Röportajlar</i>	73
<i>Cezaevinde Dövme Yapma Deneyimim</i>	106
<i>Mektuplar</i>	111
<i>Hapishane Dövmesi Malzemeleri ve Riskleri</i>	125
<i>Cezaevi Günlüklerim</i>	133

Nimet Arıkan

1970'te Malatya'da doğdu, İstanbul'da büyüdü. 1988-1990 yıllarında kadınlar arasında bilinçlenme, örgütlenme ve dayanışma çalışmaları yürüttü. 1993-1996 yıllarında, siyasal çalışmaları nedeniyle cezaevinde kaldı. 1996-2000 yıllarında yazdığı öyküler *İnsancıl*, *Kül*, *Kum* ve *Yaba* dergilerinde yayımlandı. 2000 yılında *Kızım Hücrede*, *İmza: Tutuklu Annesi* isimli derleme çalışmasını Ayşe Güzel ismi ile kitaplaştırdı. 2001 yılında dövme sanatı ile ilgilendi. İlk stüdyo Ahuramazda ismi ile kuruldu. Sırasıyla Avşa Adası, Fethiye Ölüdeniz, İstanbul Nişantaşı ve Beşiktaş'ta stüdyolar işletti. 2007'de eski siyasi davasının Yargıtay'dan dönmesiyle yine cezaevine girdi. Cezaevindeyken hazırladığı *Hapishanede Kadın Dövmeleri* çalışmasını ancak çıktıktan sonra derleyebildi. Yine cezaevi çıkışında yeniden doğuşun simgesi gibi dövme stüdyosunun adını değiştirdi, Amazon Dövme'yi kurdu. Şu an sanatsal ve kültürel çalışmalarını bu isim altında sürdürmektedir. Son noktada kendisini öncelikle doğa ve hayvan hakları, ardından da insan hakları aktivisti olarak görmektedir.

Kitabın Yazım Süreci ve Teşekkür

Bu kitabın fikir ve oluşumu her ne kadar bana ait olsa da bu noktaya kadar gelip kitaplaşması, emeği geçip yardımcı olan tüm cezaevi yaşayanlarının (tutuklu, hükümlü, kurs öğretmeni ve kimi infaz memurları) çalışmamın samimiyetine inanmasıyla başladı.

Cezaevinde hangi konu üzerine olursa olsun, iletişim de gerektiren bir çalışmanın zorluğunu bu kitabın oluşumunda gördüm. O yüzden verilen her destek çok kıymetli oldu. Bazen önemsiz gibi gözüken bir davranış, bir bakış bile çalışmanın yarım kalan yerden tekrar ayağa kalkmasına sebep oldu. Yani mahpusdaşlarımın, bu çatı altında öyle ya da böyle bulunmak zorunda kalanların bana, çalışmama inanıp, saygı gösterip, destek vermesi bu kitabı ortaya çıkardı.

Her kitapta benzer teşekkür girişleri olur ama buradaki teşekkürü hak eden kişiler gerçekten zorluklar içinde, zor yaşamların içinde bulunan kadınlardı. O nedenle hepsini isim isim anmak, hiç değilse bu şekilde insanca yaşam hakkı adı altında toplum karşısında saygınlıklarını iade etme adına teşekkür etmek istiyorum. Çünkü suç tek başına kişiye ait değildir. Toplumun ve sistemin paylaşması zorunlu olan ahlaki roldür. Ve suç, kuralları, ahlak öğretilerini yaratıp, aynı zamanda ortadan kaldıran herkesin ortak ürünüdür.

Bu nedenlerle:

Kendi anketleri dışında birçok kadına ulaşıp anket doldurtan, soruları cevaplandıran Ecem'e, Maviş'e, Çiğdem'e ve Banu'ya öncelikle teşekkür etmek istiyorum.

Dövmeleri olmadığı halde tahminimden öte yardımları olan Peri'ye, Eylem'e, dövme çalışmam cezaevi yönetimi tarafından resmen engelleninceye kadar izin verildiği süre içinde iç posta mektuplarıma tahammül gösteren (burada ismini vermeyeyim) posta görevlisi infaz memuruna, kuaför kursu hocası Züleyha hanıma, mektup ve anketlere cevap vererek çalışmanın bel kemiğini oluşturan Meryemce, Asiyat, Yasemin, Aşkın, Şebnem, Marta, Asu, Özge, Sincap, Kelebek, Güneş Kız, Mazriye, Nazlı, Şeref nur, Nadide, Emsal, Badegül, Zöhre, Nemciye, Dilan, Çitlenbik, Pelin, Hatice, Ankaralı, Sevda, Sultan, Sonay, Adanalı Ebru, Selma, Pınar'a, siyasi bloktan anket vererek bir ilki başlatan Çarçel'e, Dilan'a, Leyla'ya, cezaevi dışından bana dövme tarihi ile ilgili gerekli dökümanı gönderip, moral mektupları yazan Belçikalı dövme uzmanları Staf ve Conny'ye ve yıllarca hiçbir desteğini esirgemeyen aileme teşekkür ederim.

KADIN MAHPUSLARIN HAPİSHANE DÖVMELERİ

Aslında bu kitabın amacı Türkiye’de öyle ya da böyle fenomen olan hapishane dövmelelerini genel olarak araştırmak, ayrıntılarını ortaya çıkarmaktı. Hep bahsedilir ‘Hapishane Dövmesi’ diye. Birinin kolunda acemice yapılmış tek renk (lacivert, yeşil, siyah, karışımı tek bir renk) dağınık ve kötü çizimli bir dövme gördüğümüzde ilk akla gelendir, “hapishane dövmesi mi bu?” diye sormaya çekindik. Çünkü hapishane dövmesi olduğunu öğrendiğimizde sadece dövmenin künyesini değil, karşımızdaki kişinin bir zaman hapiste olduğu gerçeğini de öğreneceğimizden, bu gerçeğe karşılaşmak istemediğimizden (acaba hangi suçtan yatmıştı?) veya gizli korkumuzdan (karşımızdaki potansiyel bir suçlu, belki bir katil, psikopat veya uyuşturucu müptelası) dolayı soramayız.

İyi de nedir bu hapishane dövmesi? Özelliği nedir? Yoksa sadece karanlık bir dünyaya ait insanların karanlık dövmelelerini mi kasteder?

Dışarıdayken (bu kitap hazırlandığı süreçte 1 yıldır cezaevindeydim ve en az 1 yıl daha vardı çıkmama) dövme sanatçısı olmamdan dolayı, hapishane dövmesi yöntemlerini merak etmeme rağmen

böyle bağımsız bir kitap çalışması hiç gelmemiştir aklıma. ‘Dövme’ başlığında her yönüyle bir dövme araştırması olabilirdi. Ancak sürpriz bir şekilde cezaevine girince çalışmamın yönü doğal olarak önce hapishane dövmelerine, ardından da kadınların yaptırdığı hapishane dövmelerine odaklandı. Daraltılmış mekânlarda kalmak, araştırılmak istenilen konuyu merkeze alarak tüm zenginliklerini ve ayrıntılarını aktarma fırsatı veriyormuş. Evet, mekân ve çalışma bu şekilde kendini bütünleyince benim çalışmam da ana konusunu buldu ve konumuz ‘Hapishanede kadınların yaptırdığı hapishane dövmeleri’ oldu.

Konumuza tam girmeden önce kendimle ilgili de küçük bir açıklama yapma ihtiyacı duyuyorum. Okurun, daha kitabı incelemeyen yazarın cezaevinde olduğunu bilmesi belli bir önyargı oluşturabilir (bizim gibi yargısı bol bir toplum düşünüldüğünde) diye düşünüyorum. Yaklaşık 15 yıl önceki bir siyasi davanın bozulup yükseltilmesi ve bu durumda benim içeride geçireceğim yılları devlete borçlandırılmam sebebiyle hiç beklemediğim bir zamanda ve koşulda hapishaneye getirildim.

Ülkemizde başbakanından çeşitli mevkilerdeki önemli liderlere, yıllar sonra iade-i itibar yaptığımız dünyaca ünlü sanatçı ve aydınlardan baklava çalan çocuklara, cezaevlerinde yıllarca yattıktan sonra “pardon” denilerek salıverilen insanlara kadar hepimizin bir yakınının yolunun mutlaka düştüğü hapishaneden, ‘içerisi’ diye içselleştirilmiş, sıradanlaştırılmış bir dünyadan bahsediyoruz aslında. Ama nedense, yaşamımızın içinde bu kadar sıradan bir yere sahip değilmiş gibi de tiksindir, korkar ve çekiniriz hapishane gerçeğinden.

İşte ben de bu gerçeğe yüzleşince, hapishanede geçireceğim zamanı değerlendirmek adına zaten yapmayı düşündüğüm çalışmamın bir parçasını, sorunun tam da merkezinde başlatmaya karar verdim. Kadın cezaevinde, karanlık dünyanın tahmin edilmeyen, yakıştırılmayan ya da kabullenilmediğinden görmezden gelinen bir yanını, kadınların dövmelerini ele aldım. Aslında konunun bir kadın meselesi olarak algılanmasını istememiştim ama burada kadınların ce-

zaevindeki apayrı dünyası öyle bir çekim merkezi oldu ki, dövme ve kadınların sesi birbirine karıştı. 2007 yılının ekim ayında cezaevine girdiğimde, uzun süre adli tutukluların arasında kaldım ve gördüm ki dövmesiz kadın neredeyse yok gibi, 10 kadından 7 ya da 8' i dövmeli.

Benim mesleğim dövmecilik olduğu ve yıllarca kadın üzerine bireysel çalışmalar yaptığım halde, bu kadar çok dövmeli kadın görünce ben bile şaşırmıştım. Kadın meselesinde hassas biri bile dövmeli kadın olgusunu yadırgayabiliyordu. Tabii ben bu duruma son yıllarda artan dövme trendi açısından bakmıyorum. Cezaevindeki kadınlar, özgür yaşamda hiçbir şekilde ve hiçbir zaman dövme yaptırmayı düşünmemiş ve bir daha, belki de asla düşünmeyecek kadınlardı. İşin ilginç yanı bu kadınların çoğu evli ve en az 1-2 çocuğu olan ev hanımları ya da sosyal ve ekonomik açıdan dövme yaptırmaya uygun olmayan kadınlardı.

İşte bu nedenle cezaevlerinde, dövmenin kadınlar arasında bu kadar yaygın olması benim şaşırttı. İlk düşüncem, burada bulunma nedenlerinin dışında, normlar çerçevesinde birer hayatı olan bu kadınların, cezaevinin sağlıksız ve kötü koşullarında, hem teknik hem de estetik açıdan kötü olan bu dövmeleri yaptırmalarının, yapmalarının mümkün olamayacağıydı. Perdeyi araladıkça, kendi bakış açımızın şaşmazlığına olan güvenle küçümseyerek, yadırgayarak baktığımız durumların, kendilerine ait ve bizim henüz bilmediğimiz gerçeklikleri olduğunu gördüm. Biz kendi benlik duvarlarımızın üzerindeyken başka gerçekler, yaşanan bambaşka hayatlar vardı ve işin ilginç tarafı biz onları umursamıyorken, onlar da bizi umursamıyordu. Söylevlerimizin en ufak bir değeri bile yoktu, hepsi havada asılı boş balonlardı. Onlar zaten kayıp, zaten dışlanmış, yok sayılmış yaşımlardı, kaybedecek bir şeyleri yoktu.

Bu kadınların hemen hepsi özgür yaşamlarında bir anneanne, anne, kız kardeş, sevgili, kız çocuğu olarak toplumsal rollere sahipti. Bir aileleri vardı hepsinin. Kimilerinin suçları (ya da hepimizin toplumsal suçları da diyebiliriz) belki bile isteye ahlaklı-ahlaksızdı. Yasadışı bir yasa içiydi ki, bu kavramlar bile kendi başına sorgulama

gerektirir. Yasal erklerin de tarih boyunca yasadığı vasıfları olmuştur ama erk sahibi olduğu için çoğunlukla suç sayılmamış ya da çabuk unutulmuştur. Sonuçta burada toplanan kadınlar birtakım davranışlarından sorumlu olsalar da, özgür yaşantılarında sokakta karşılaştığımız, aynı kaldırımda yürüdüğümüz kadınlardı aslında. Komşumuzdu, arkadaşımızdı, akrabamızdı, tanıdığımız herhangi biriydi.

Hapishanedeki kadınların dövme ile tanışmaları da çoğunlukla yine hapishaneyle başladı. Hapsedilmiş bir kadının üstelik bir de dövmeli olması, toplum tarafından tamamen dışlanması için yeterli önyargıyı sağlar. Hele bir de gelir düzeyi düşükse, doğru dürüst okul yüzü görmemişse ve bu durum sosyal hayatında yarı cahillikle aşağılanması için tüm koşulları oluşturmuşsa, hapishanede dövme yaptırmış bir kadına toplumun nasıl baktığını, bakacağını, öncelikle kendi düşüncenizden yola çıkarak düşünün. Ne dersiniz? Ne derler? Ne düşünülür? Psikopat mı? Serseri mi? Orospu mu? Uyuşturucu batağına düşmüş biri mi? Karanlık işler çeviren çetelerin içinde karanlık bir kadın mı?

Hepimiz biliyoruz ki bu kadınlara ‘düşmüş’ muamelesi yapanların sayısı oldukça kabarık. Yine hiçbirimiz bilmeyiz ki bu kadınların çoğu tutukluluklarının öncesinde de, sonrasında da dövme yaptırmayı düşünmemişti, düşünmüyordu. Ne oluyordu da kadınlar cezaevine girince dövme yaptırıyor ve yapıyorlardı? Bu soruyu ilerleyen satır ve sayfalarda cevaplayacağız.

Bir de erkek mahkûmların durumuna bakarsak, onlar açısından her zaman olduğu gibi daha makul bakılan bir durum söz konusuydu. Erkek dışarıda da, her ne kadar onlar üzerinde de toplumun çizdiği rollerden dolayı baskılar olsa da, isterse dövme yaptıрма cesareti gösterir ve bunu ailesine de, arkadaşlarına da rahatlıkla övünerek anlatır. Dışarıdayken bu özgürlüğe sahip erkek, hapishanede de yaptırdığı dövmeden dolayı beklenmedik bir muameleyle karşılaşmaz, özellikle de kendi grubu, ailesi ve çevresi açısından. Söylemi, anlamı ve görüntüsüyle basit ve bayağı bulunan dövmeler, kadında olduğu kadar erkekte de dışlanma baskısı yaratır ama bu hiçbir zaman bir

kadının dışlanmasıyla aynı değildir. Kadın her zaman daha çabuk ve daha kolay atılır toplumdandır.

Dışarıdayken, yani özgürken bile baskılar içinde yaşayan kadın, cezaevine girdiğinde gerçek kırılmalarını yaşamaya başlar. Toplumla arasındaki sözleşmeler parçalanır, ailesinin çoğu onu terk eder (aynı durumdaki bir erkeğe yapılmadığı kadar) yalnız kalır, parasız ve neredeyse kimsesiz... Özlem, isyan, öfke birbirine karışır ve artık son sözlerinden birini vücuduna işler. Özgürken de özgür olmayan kadın, alıştığı toplumsal rollerine suskunlukla ve uyumla devam ediyorken, cezaevine girdiğinde durum değişir. Çünkü herkes ona suçunun dışında, cinsiyetinden dolayı da sırtını çevirmiştir. Cezaevinde sohbet ettiğim birçok kadının ifadeleri ortak; "Bizim çevremizde cezaevine girmiş hiç kadın yoktu, ben ilk oldum. Ailem herkesten sakladı benim burada olduğumu, diyorlar ki; hiç kadın kısmı cezaevine girer mi?" Bu sözler kadının, suçunun dışında da yargılandığını gösteriyor.

Cezaevine girmek, kadının başlı başına son noktası olur. Artık kimseden korkusu yoktur, kimseye hesap verecek durumu da yoktur, zaten artık hesap soracak kadar ilgileneni de yoktur.

Acısını akıtacak bir şeye ihtiyaç duyar, canını yakar, ağzında kalan yarım sözleri döker, bu kötü günlerin nişanı olarak taşır dövmesini. Taşdığı dövmeye hakkında konuştuğum hemen her kadında, esas olarak acıya ve özleme bir teselli olduğunu gördüm dövmenin.

Bu noktada bizim genel dövmeci bakış açısından artık kesin olarak uzaklaştığımı, işime de daha farklı açılardan baktığımı kesin olarak söyleyebilirim. Türkiye'deki çoğu elitist dövmeci kendince anlamsız olan sözleri, sevgili isimlerini, manasız şekilleri, ulu-kutsal sayılan isim ve sembolleri, ideolojik yazı ve sembolleri, kendince 'il-kesel' sebeplerle yapmaz, dövmes. Bir de kararsız olan kişileri hemen geri gönderir. Bu bakış açısı genel anlamda doğru gibi gözükebilir ve birebir uygulamada değişkenlik göstererek benimsenebilir. Yani bir estetik cerrahın genel etik kurallarına uyması gibidir aslında. Kişinin, istediği dövmeye modelini aynı istekle ömür boyu taşıyıp taşıyamayacağını anlamak için, yaşına, mesleğine, sosyal konumuna

bakılır, beden ve ruh bütünlüğünün korunması esas alınır. Ama karşınızdaki kişi belli bir yaş ve tecrübe ile gelmişse, kendi iç dünyasında taşıyabileceği bir değişimi istiyorsa artık sizin kişisel düşüncelerinizin önemi yoktur. Bana göre bu kişinin kendi seçimidir, kendi özgür iradesidir, tabii beden sağlığını tehlikeye atmadığı sürece. Şimdi estetik cerrahı benzer bir alana, dövme sanatçısına gelelim. Estetik cerrah kişinin bedeninde estetik düzenlemeler yaparken, dövme sanatçısı da beden (deri) üzerinde sanatını gösterir, kalıcı görsel çizimler uygular. Yani estetik açıdan uygulama biçimi benzerdir.

Dövme sanatçısı, kişinin bedeni üzerinde ne kadar söz söyleme, karar verme hakkına sahiptir? Çoğunlukla daha dövme yapılacak kişiyi görmeden ilkelerini koyup, saçma ve zararlı bulduğu şekil ve yazıları yapmamayı kendisine ulvi görev saymıştır. Bunu da özellikle deklare eder ki kendisinin ne kadar saygın, ne kadar elitist, ne kadar etik değerlere sahip olduğu bilinsin!

Ben bu hapisane dövmeleri araştırmasında gördüm ki, insanların en özgür olduğu alan yine kendisi ve kendi bedenidir. Burada da toplum baskısı olsa da kişi kendi bedeni ile ilgili hala kendi kararlarını verebilecek güçte ve bedeni onun son kalesi. Tabii bu son kaleyi kişisel iradeyle, özgürce kullanmak bile cesaret işi. Sıra dışı saç kesimlerinin bile yakın çevrelerden başlayarak yargılandığı bir toplumun içinde, kişinin kendi bedeni üzerinde söz söylemesi pek de kolay değil. Neyse ki insanlar, azda olsa bu cesareti hala gösterebiliyor.

Cezaevi, bu cesaretin artık korkusuzca sergilendiği istisna yerlerden biridir. Bırakalım yüksek ahlakımızı! Bizim yüksek ilkelerimiz kim için ve neyi belirliyorlar? Ve biz kimiz ki başkalarının sesi, sözü üzerinde o bireyin özgür düşüncesi üzerine ahkâm kesiyoruz? Bırakın insanlar kendi bedenleriyle ilgili, bir kez olsun kendileri karar versinler. Biz dövmeciler de sadece onu işleyen, sanatsal açıdan iyi yansıtanlar olalım. Elbette onların ruh sağlığını yüzde yüz olumsuz etkileyecek uygulamalardan bahsetmiyorum.

“Sevgili, eş adı yazmam!”

“Dinsel söz, şekil, ayet ve haç dövmesi yapmam!”

“Yüze dövme yapmam!”

“Hayatı negatif etkileyecek sözler yazmam!”

“Tuttuğunuz takımın, hayranı olduğunuz müzik grubunun adını yazmam!”

“Slogan yazmam!”

“İstedikleri sözler felsefi açıdan yaşamlarına oturmamışsa, o sözleri o kişiye yazmam!”

“Abuk sabuk sözleri yazmam!”

Bu cümleleri daha da uzatabilirim. İnanın ki şu an Türkiye’de sanatıyla tanınmış, belli başlı dövmecilerin sözleridir bunlar.

Evet, burada isyan ediyorum. Nedir bu yükseliş? Ölçülerini kim belirliyor? Senin negatif dediğin başkasının pozitifidir. Üstelik kişiye negatif gelmesi değil, cümleye bakarsak topluma negatif gelmesi dövmeciyi durduruyor. Direkt toplum korumacılığına girmiş. İyi de bizim görevimiz ne? Öyle bir misyon mu aldık?

Toplumsal değerlere yanlış yaparı kapı dışarı etmek, mesleğimin, dövmenin ruhuna hiç uymuyor.

“Ululuğu simgeleyen şeylerin dövmesini yapmam”, diyen bir dövmeci, kendisinin ulu ve dokunulmaz bulduğu şeyin, bir başkası için hayatın içindeki bir değer olduğunu göremiyordur. Taşımak istiyorsa, taşıyabilir bir kişi ululuğu bedeninde. Ululuk konusunda da biraz çifte standart var diye düşünüyorum. Atatürk hala devletin ve toplumun dokunulmazıdır ama onun resminin, imzasının ve sözlerinin dövmesini çekinmeden yapabiliyorlar. O zaman ululukta da aşikâr bir öznel değerlendirme var.

Bize son derece saçma gelebilecek sözler, olumlu ya da olumsuz, bazı insanların değerli hatıralarıdır. O insanların hayatlarına nasıl bu kadar müdahale edebiliyoruz, bu hakkı nasıl kendimizde görebiliyoruz, onların bedenleriyle ilgili isteklerine karşı nasıl bu kadar saygısız olabiliyoruz? Dövme sanatçısı bir başka kişinin yaşantısının, bakış açısının, psikolojisinin değil; kendi işiyle ilgili sağlık koşullarının, teknik ve sanatsal inceliğin, sosyolojik ve tarihsel derinliğin hâkimi olmalıdır. Yoksa dövmesini yaptığı şehvet dolu seyirlik kadın

figürleriyle toplumda istemediği bir negatif durumu yine oluşturabilir. Şeytanları, cinleri insan bedeninde kalıcılaştırarak bazı değerleri yine alaşağı etmiş olur.

Popülaritesi artan her meslekte olduğu gibi bizim alanımızda da fark yaratmak, rekabette kalabilmek, kalabalığın içinde özel bir yer edinebilmek adına kişisel prensipler listesine işin aslını, ruhunu parçalayan sınırlar çizilebiliyor tabii.

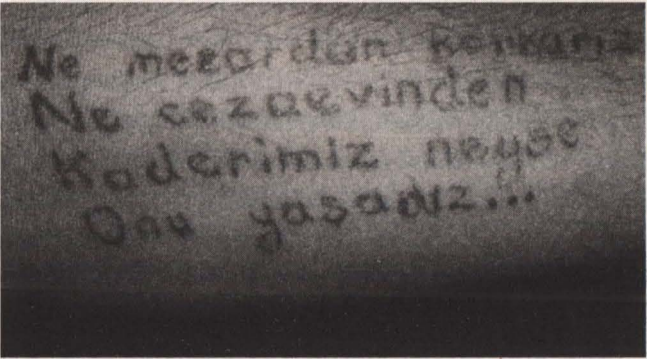
Açıkçası bu refleks bende de vardı. Cezaevinde kırdım bunu; çünkü hayatın ince çizgilerine gidip gelenler, hayatta tüm değerlerin aniden yer değiştirebileceğini, en önemli şeylerin birden en önemsiz şeyler, tenezzül edilmeyecek şeylerin de birden varlığın muhtaç olduğu şeyler olabileceğini biliyorlar.

Cezaevlerindeki kadınların dövmelerini örnekleriyle incelemeye başlamadan önce dövmenin tarihinden, çeşitli toplumlardaki yaygın kullanımlarından, anlamlarından biraz bahsedelim. Dövmenin tarihi de, tüm insanlık tarihi gibi, toplumların yaşam biçimleri ile bağlantılıdır.

Güvercin, hapisneden uçup gitme hayali. Kuşun ağzındaki gül ise çiçeklere özlem. Ağır güvenlik koşulları olan cezaevlerinde çiçekler dahi yasak. Göz ve gözyaşı ise "kaderine ağlamak"...

Kadın cezaevinden bir gül dövmesi örneği.

"Ne mezardan korkarız, ne cezaevinden. Kaderimiz neyse onu yaşarız." Tümüyle isyan var dövmede. "Kader" diyor ama kadere boyun eğmekten ziyade kadere meydan okuma var.

BOYANMANIN TARİHSEL İZLERİ

Dövmenin, yani kalıcı olarak deri altına işlenen resmin bir önceki aşaması deri üstüne süslemeler yapmaktır. Bu genellikle bütün bedene yapılırdı. Yüze yapılanların bir kısmı bugünkü makyajın, gösteri dünyasında kullanılan mask'ın ve dövme tekniği ile yapılan makyajın geçmişiştir.

Boyama kimi kez toplumsal pozisyonlarla, kimi kez de ritüellerle ilgilidir. Vücudumuzu renklendirmenin ruhumuzu nasıl yücelttiğini ve huzurlu kıldığını biraz daha gerilere giderek, insanlık tarihinin derinliklerine inerek anlayabiliriz. İlkel insanda yüz ve beden boyaması kimi zaman makyaj, kimi zaman maske kullanımı (gizlenme, düşman ve rakiplerden korunmak için kalkan olarak) şeklinde kendini göstermiştir. Totemizmde atalara ve ruhlara tapınma eylemlerinde yüze yapılan boyamanın, maskelemenin oldukça önemli bir yanı vardı.

İnsan, çevresindeki her şeyde kendi özünden farklı bir öz olduğuna inanıyordu. Bu ruhları-özleri kendisinden yana çekebilmek için bir ruh kalıbı (maske ya da makyaj) oluşturdu. İlkel kabileler arasında çocuklar, vücutlarına yapılan dövmelerle ait oldukları klanın totem işaretini taşırlardı.

Doğaüstü güçlerle kurulan iletişimlerin bir parçası olarak tanrıları hoşnut etmek için yapılan törenlerde, çeşitli renkte boyalar sürülüp giysiler giyilirdi. Her totem kendisini temsil eden özel süsler, maskeler, vücuda sürülen çeşitli boyalarla o topluluğa ait olduğunu ifade ederdi. Yüze ve bedene sürülen boyalar doğa karşısındaki güçsüz insana güç veriyordu.

Farklı coğrafyalarda boyanmak, tek bir amaç için yapılmıyordu. Ana tema doğa karşısındaki güçsüzlük olsa da nedenleri farklılıklar gösteriyordu.

Cro Magnon'lara ait olduğu sanılan mezar kalıntılarında, kemiklere bulaşmış kırmızı toprak boyasına rastlanmıştır. Ölünün yas tutan yakınları, solmuş deriyi eski canlılığına kavuşturmak, yiten hayatı geri getirmek için insanı duygulandıran bir umutla cesedin üzerine kırmızı toprak boyası serpiyorlardı. Buradaki kırmızı canlılığı, hayatı simgeliyordu. Benzer bir uygulama hala çağdaşlarımız arasında da uygulanıyor aslında. Çoğu Hristiyan cenazesinde, ölen kişinin kilisedeki törenine en sevdiği kıyafetler, makyajla renklenmiş yüz, taranıp yapılmış saçlarla getirilmesi inançlar arasındaki benzerlik açısından ilginç bir örnektir.

Eski Mısır'da İ.Ö. 4000 yıllarında yüzün boyandığı biliniyor. Mısır'da I. Negane dönemine ait boya paletleri ve makyaj çanakları bulunmuştur. O tarihten daha yakınlarla gelirse güzelliğe verdiği önemle ünlü son mısır kraliçesi Kleopatra da döneminin makyaj malzemelerinden yüz boyama için oldukça fazla faydalanmıştır. Bu bir çeşit dövme (yüze şekiller çizme) ve makyaj (süslenme) karışımı bir boyanmaydı. O günün koşullarında zahmetli bir süreçten geçilerek üretilen tariflerden bazıları şöyleydi; gri boya için Kızıldeniz kenarlarında bir madenden çıkarılan kurşun sülfatı mesdemet maddesi, özel göz bakımı için sürme ve kaz yağından bir bakım kremi veya sürmesi, yeşil göz boyası yapmak için lacivert taş, kirpiklere sürmek içinse bal ve toprak boyasından bir macunu. Firavun mezarlarındaki resimlerde de o dönemin makyajının, yüze sürülen boyalarla bir çeşit maskeleyme veya vasıf bildirme için yapıldığı görülmektedir.

İ.Ö. 3000 yıllarında Kral Naramsin'in Tell Brak'taki saray kalıntıları içinden çıkan boyama aletlerinden o dönemde de boyanmanın olduğunu anlıyoruz.

Yüz boyamasının süslenme, sınıf ve mevkii belirtmesi dışında da sanatsal amaç taşımaması, Antik Yunan'da tiyatro sahnelerinde kullanılmasıyla başlıyor. Bir de bazı renklerin anlamı var, erguvan rengi de bunlardan biri. Erguvan rengi, Bizans'ta neredeyse kutsal bir renkti. Bu boya ile boyanmak ya da giysi giymek sadece iktidar ailelerinin tekelindeydi. Erguvan rengi oldukça ender bulunan dikenli deniz salyangozundan elde edildiğinden, kullanma hakkı Diocletianus'un buyruğu üzerine iktidardaki aileye verilmişti. Ayrıca erguvan renginin esin kaynağının o zamanlar Boğaziçi'ni tamamen kaplayan erguvan ağaçları olduğu söylenir.

Boyanma malzemelerinden biri de, eski zamanlardan bugüne hiç değişmemiş olan kınadır. Kına tarih boyunca özellikle Asyalı kadınlar için kendilerini başkalarından farklı kıldıran bir süslenme biçimi olmuş. Hindistan'da gelinin elleri ve ayakları düğünden bir gün önce kendi tasarımlarına uygun bir biçimde boyanır, gelin evlendikten sonra kına tamamen yok olana kadar hiçbir iş yapmaz. Arabistan, İran, Irak gibi ülkelerde ise kınanın şans getirdiğine inanılıyor. Fas'ta anlayış daha farklı, kına ile bedene farklı figürler işleniyor, hamile kadınların ayak bilekleri boyanıyor bu boyanın onları doğuma kadar koruduğu düşünülüyor. Afrikalılar ise geometrik şekillerde kına yakıyor.

Yeni Zelanda'nın Maori kabilesi erkekleri yüzlerine dövme yapıyordu. Moko adı verilen bu gelenek 19. yüzyılın ortalarına kadar devam etti.

İskandin Kralı'nın sağ kolunun dövmesi. Dövme M.Ö. 200-400 yılları arasında yapılmış.

TEN BOYAMASINDAN DÖVMELEMeye

Tenin boyanmasından dövmenin tarihine geçecek olursak, fosil ve kalıntılara baktığımızda hangisinin daha önce olduğunu birbirine karıştığını görüyoruz.

1991'de Profesör Kinler Spindler, Avusturya-İtalya sınırında bulunan Buz Adam'ın dövmeli olduğunu açıkladı ve bugüne kadar bulunan en eski dövmeli insandı, çünkü tarihi İ.Ö. 10000 ile 38000 yılları arasına kayıtlıydı. Vücudunda 57'den fazla dövme vardı. Buz Adamın bulunduğu tarihten çok önce, 1891'de çıkarılan bir başka mumya bir mısırlı rahibe aitti. Adının Amunet olduğu ve İ.Ö. 2160 ile İ.Ö. 1994'e tarihlenmiş mumyanın kollarında, bacaklarında ve göbek deliğinin altında dövmeler vardı. Japonya'da M.Ö. 5000 yılına ait mezarlarda bulunan, kilden yapılmış insan heykellerinin üzerindeki dövme resimleri bize uzak doğunun dövmelerinin en eski tarihini veriyor.

1948'de bir Rus arkeolog tarafından bulunan ve bir İskit kabile reisine ait mumyalanmış cesedin sağ kolunda bir eşek, bir dağ keçisi ve iki geyik tasviri, ayrıca bacağının baldırını çepeçevre kuşatan dört koç tasviri dövmesi görüldü. Yine şu ana kadar bilinen en yaşlı dövmeli kadın (2400 yaşında) olan mumyanın 1950'lerde Rusya'da bu-

lunduğu, mumyanın kol ve omuzlarında kuş, geyik gibi hayvan motiflerinin olduğu tespit edildi. Mumyalanmış kadın büyük ihtimalle savaşçı ya da kabile içinde önemli mevkiye sahip biriydi. Üzerindeki motiflerin büyüklüğü ve çokluğu buna işaret ediyordu.

1947'de Karpat Dağlarının batısında yaşayan ve Sintianlarla ilgili (Kelt kültürünü oldukça etkilemişlerdir) çalışma yürüten bir Sovyet arkeolog, 2000 yıllık bir Sintian savaşçısını bulduğunda, vücudunda muhteşem hayvan desenlerinin bulunduğunu gördü.

M.Ö 2. yüzyılda Japonya, dövmenin barbarlık olduğunu düşünen Çin'in etkisine girince, dövme Japonya'da sadece suçluları damgalamak için kullanılmış, ta ki

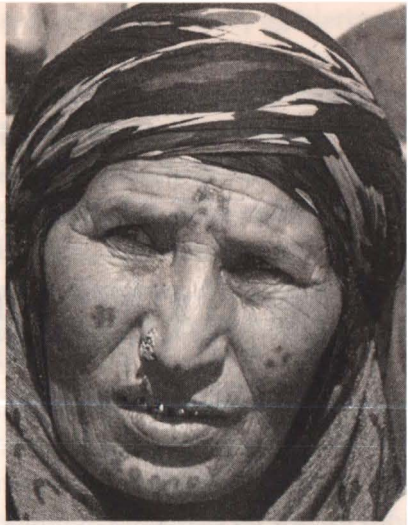
18. yüzyıla kadar. Bu tarihlerde çıkarılan katı yasalar, kraliyet ailesi dışındakilere süslü kıyafet giymeyi yasaklayınca orta sınıf çareyi tüm vücudu kaplayan çok süslü ve incelikli dövmeler yaptırmakta bulmuş. 1600'lü yıllarda Japonya'da dövüşçü üst sınıfa karşı Edo kültürünün (Bugünkü Tokyo ve civarında yaşayan o dönem orta sınıf insanları ve kültürleri) hikâyeleri de resmedilmeye başlanmış. Suikohden hikâyesi (Robin Hood benzeri halk kahramanı), kahramanlık hikâyelerinin figürleri, ejderha, dev yılan, buda, ateş tanrısı Fudomya, rüzgâr ve şimşek tanrısı Fujin ve Raijin, sıkıştırılmış kömür tozuyla deri altına yerleştirilmiştir.

Anadolu'da da dövme tarihi oldukça eskidir. En eski bilgi İ.Ö. 2000'li yıllara kadar gidiyor. Güneşin, ayın, yıldızın kutsallığına inanılan yıllarda bunları ifade eden işaretler yapıldı ellere, alınlara. Bir nevi kimlik bilgisi olarak kullanılırdı. O tarihlerden yakınlara gelip Osmanlı tarihine bakarsak, en başta halife olan padişahın tutun da rütbe ve kahramanlıklarını belli eden dövmelere sahip yeniçerilere kadar herkeste küçük de olsa dövme vardı. Cezayirli gemiciler aracılığıyla Osmanlı denizcileri arasında yaygınlaşan dövme 17. yüzyıldan itibaren yeniçerilerce bağlı bulundukları bölüğü simgelemek amacıyla yaptırılmaya başlanmış, yeniçeri ocağının kapanışına kadar sürmüştür. Bir askeri kaynak, bugün de hala Cumhurbaşkanı koruyan yakın korumalarda, kimliğin şifresi olan dövmelerin güvenliğinin bir

parçası olarak yapıldığını söylemişti. Bu bilginin doğruluğunu ispatlayamam ama Osmanlı yakın korumalarının konumunu belirlemek için yapılan dövmelelere bakılırsa, olmayacak bir durum değil.

Tekrar bugüne gelirsek, Doğu ve Güneydoğu'da insanlarımızın ellerinde, alınlarında, ayaklarında, göğüslerinde dövmelelere rastlamak mümkün. Yakın zamana kadar Gaziantep Barak bölgesinde "Gurbet" adı verilen, geçimini boncuk, iğne gibi ufak tefek gereçler satıp karşılığında yumurta, arpa, buğday alarak sağlayan küçük gezici gruplar tarafından, 1520 yıl öncesine kadar isteyenlere 'dövün' (dövme) yapıldığı, şimdi ise bu uygulamanın devam etmediği belirtilmiştir. Bilinen en eski dövme kalıntıları, Afrika'nın sahil bölümünde bir mağarada bulunan delici ve karbondan anlaşılmıştır. 20.000 yıl öncesine kadar dayandığı sanılmaktadır.

İ.Ö. 1500 yılında Güneydoğu Asya'dan göç edip 600–800 yıllarında Paskalya Adası'na ulaşarak, okyanus adalarındaki ilk yerleşim yerlerinden birini kuran Polinezyalıların ataları da dövmeliydi ve dövme onlarda yaygın bir uygulamaydı. Yine okyanus adalarından Markiz, Samoa ve Yeni Zelanda'da dövmenin oldukça köklü ve yaygın olduğu, kültürlerini inceleyen antropologlarca açığa çıkarılmıştır.

Güneydoğu Anadolu'da özellikle kırsal kesimde kadınların vücudunun çeşitli yerlerine yaptığı, Kürtçe'de 'Deq' olarak adlandırılan dövme geleneği.

ÇEŞİTLİ KÜLTÜRLERDE DÖVMENİN ANLAMI, UYGULAMA TEKNİĞİ VE UYGULAYICILARI

Mitolojide dövmenin anlamı ve geldiği yerle ilgili çeşitli söylenceler vardır. Bunlardan birine göre; Evrenin Tanrıları, dövme tanrısı ve balıkların desenleriyle renklerin yaratıcısı Bilge Tohu'nun bilgece bakışları altında Ta Tau, sanatını icra etmişti. Ta Tau bugün Tattoo adıyla anılan dövme adını veren tanrı olarak bilinir. Bir gün Mata Mata Arahū ve Tura-i Po adındaki tanrılar, Tanrıça Hina'yı baştan çıkarabilmek için yeryüzüne indiler ve vücutları mavi desenle kaplandı. Bundan sonra insanlar kendilerini tanrılara beğendirmek için vücutlarını farklı farklı desenlerle kapladılar ve herkes aslında tanrıları taklit etti.

Bir başka kaynağa göre ise “dövme” Polinezya dilinde “tatau” kelimesinden türemiştir. O dönemin gemicileri, Samoan adası yerlilerinin vücudundaki dövme resimlerini gösterirken “tatau” demeleri üzerine bu kelimenin türeye evrile Tattoo olarak telaffuz edilmesiyle ortaya çıkmıştır.

Dövmelerin anlamları da toplumdan topluma değişmekteydi. Hun kurganlarında çıkan cesetlerde son derece kıvrak çizgilerle ve

dekoratif bir anlayışla yapılmış düşsel yaratıklar ve koç figürlerinden oluşan dövmeler görülmektedir.

Dinsel, büyüsel kaynaklı bu dövmelerin isle yapılıp deriye yedirilmesi ile oluştuğu düşünülmektedir. Hunlara ait Pazırık kurganında bulunan, bir başkana ait cesetten anlaşıldığı üzere Hunlarda asil ve kahraman kişilerin dövme yaptırabildiği, daha sonra Kazak ve Kırgızlarda da devam eden bu geleneğin, yine kahramanlık niteliği taşıyan bireylere uygulandığı biliniyor. Tařdıķ ve Altın Yış mezarlarındaki cesetlerin bazı kısımlarındaki dövmeler, av sahnelerini tasvir ediyor.

Okyanusya'da; Güney Çin Denizinin Avustralya'ya bakan yönünde Borneo adası yerlilerinin inancı olan İban inancına göre, bazı fiziksel hastalıklar, kişilerin manevi zayıflıklarından faydalanan şeytani ruhların yansımasıydı. Eğer toplumun şamanları bu şeytani ruhu sakinleştirip, çeşitli danslar, hediyeler, bazen de saldırıyla hastalığı iyileştiremezse, isim değiştirme töreniyle hastanın bileğine dövme yapılır, bu yolla kişi hastalıklı ruhtan saklanmaya çalışılırdı. Bu toplumun dövmelerinde iyileştirici olduğuna inanılan bitki ve semboller yaygındır.

Polinezya'nın tamamında dövme yaygın olmakla beraber, en çok dövme savaşçı ve şeflerdeydi. Yüze, enseye, sırtta, ayaklara, kollara yapılan dövme bir kuş kemiği tarağının 'cordyline terminalis', yani ti yapraklarıyla siyah gece gölgesi (solanum nigrum) suyu karışımından hazırlanmış boyaya batırılıp tokmakla vurularak deriye enjekte edilirdi. Ti yaprakları, şeytani ruhları kovan, iyi şans, ilahi g  ve rütbe getiren bir amblemdi. Ayrıca kadın ve erkeklerin yüzlerinde ağır çizgiler bulunur, bu çizgiler alından geçip bir kulaktan diğerine kadar uzanırdı.

Brezilya'nın balta girmemiş ormanlarında yaşayan Mundurucu insanların dövme 6-7 yaşında başlar ilerleyen on yıl devam eder, dövmeleri bittiğinde kız ve erkek çocuklar ergenliklerini tamamlamış olurlardı. Geniş aralıklı paralel dik çizgiler tüm vücuda uzun kuş tüylerini anımsatır biçimde yapılırdı. Kuşlar bu toplumda gizemli

güçleri olan hayvanlardı. Vücudun tamamına kuş tüyleri resmedildiğinde, o güce erişilebileceği düşünülürdü.

Mundurucu dövmeciler kadın ya da erkek olabilirdi. Palmiye dikenlerinden yapılmış dövme taraklarıyla deriyi deldikten sonra, genipap meyvesinin suyunu yaralı deriye sürerek dövmeyi yaparlardı.

Papua Yeni Gine'de Motu kabilesinden iki kadın. 1900'lerin başı.

TARİHTE KADIN DÖVMECİLER

Malezya'da Rejang nehrine yakın bir bölgede yaşayan Sihanlar da, kadınlar dövme sanatçısıydı. Dövmeler genellikle evlenmeden önce yapılırdı. Erkekler Sihan kadınıyla dövmesi olmadan evlenmezdi. Dövmeler dikenle yapılırdı. Dövmecilik anneden kıza geçen bir meslekti. Ölümü halinde dövme aletleri de beraberinde gömülürdü.

Sihanlara komşu olan bir başka topluluk Lahananlarda da dövmeciler kadınlardı ve bu meslek kadınlar arasında anneden gelen köklü bir sanat dalıydı. Yine bu toplumda da dövme yapılmadan evlenilemezdi (eski yöntemle bacaklara ve kollara yapılan bu dövmeler, 10 – 15 gün süren acılı bir süreçten sonra biterdi).

Yine aynı coğrafyada yaşamış olan Kayan topluluğunda da dövmeyi kadınlar yapardı. Dövmenin kalitesindeki tek uzman kadınlardı. Erkekler sadece ahşap boyamacılığı yapardı. Dövme desenlerinin ölen kişileri ölüm sonrası hayata, atalarının yaşadığı eve yönlendirdiğine inanırlardı. Bir Kayan kızına dövme yapılması sadece acılı bir süreç değil, aynı zamanda uzun bir tören demekti. Dövme işlemi yıllarca sürebilirdi. Çünkü her seferinde küçük bir bölüm yapılırdı, iyileşmesi için uzun bir zaman geçmesi gerekirdi. Bir kız on yaşına

geldiğinde parmaklarına ve ayaklarının üst kısmına dövme yapılır, bir yıl sonra kolun ön tarafı, sonraki yıl uyluğun bir kısmı, dayanabilirse sonraki yıllar deride kalan yerlerin tamamı yapılırdı. Adet dönemlerinde yapılmazdı çünkü akan kan şeytani güçleri hareketlendirebilirdi.

Dövme boyası, is (metal bir kabın altında oluşan is en iyi isti), su ve şeker kamışı suyundan oluşur, bir tahtanın ucundaki reçineye saplanmış dikenli iğneler boyaya batırılıp deriye bastırılarak desen ortaya çıkarılırdı. Tabii öncesinde deriye çizmek için dövme deseni baskı aleti görevi gören tahta kalıplara oyulur ve üzerine mürekkep sürülüp deriye bastırılırdı.

Yine Borneo'da İban kültüründe (bu topluluk kafatası avcılıklarıyla diğer topluluklara korku salmıştır) erkekler savaşçılıklarıyla kendilerini kanıtlamışlarsa dövme sahibi olurken, kadınlar dokumadaki başarılarına göre dövme yaptırırdı. Dokudukları battaniyenin kan kırmızı olması en iyi beceriyi gerektiriyordu. Ancak bu rengi elde etmek oldukça riskli ve tehlikeliydi onlara göre. Çünkü kan kırmızısı, rengi kullanan kişiye ve ailesine bela getirebilir, ölüme davetiye çıkarabilirdi. Erkek savaşçılar kadar risk alıyorlardı. Bu rengi yapıp dokuyan istisna kadın özel dövmelere sahip olabilirdi. Bu kadınlara sosyal durumları ve ruhani güçler için başparmağın tamamına, diğer parmaklara ise küçük işaretler yapılır, böylece yüksek güce erişirlerdi. Bu dövmeler yine anneden kızı aktarılır.

Endonezya, Papua Yeni Gine ve Filipinler'de de yaygın olan eski geleneksel totem dövmelerinin koruyucu semboller olduğu düşünülür. İbanlarda dövmeyi yapan erkeklerdir. Ama bir başka komşu kabile olan Orang Ulu'da dövme sanatçıları kadınlardan oluşur. Dövme malzemeleri tahta, diken, çimen lifi ve çeşitli boyalardan oluşuyor, elle vurma tekniğiyle uygulanıyordu (tahtanın ucundaki dikenleri, tahtaya tempolu, seri biçimde elle vurarak dikenlerin deriyi delmesiyle boyanın deriye işletilmesi yöntemi).

Çin'in Hanian adası yerlileri olan Li topluluğunda, bileklere halka şeklinde yapılan dövmeler kadınlarda daha yaygındı. Kadın-

ların ellerine evlenmeden önce dövme yapılmazdı. Bir Li kızı ergenliğe girmeye başladığında yakın çevresinden yaşlı bir kadın tarafından elleri dışında ensesine, yüzüne ve boğazına dövme yapılırdı. Li kadınlarındaki dövmeler evlenecek yaşa geldiğini gösterirken, aynı zamanda öldükten sonra atalarının onları tanımlarını sağlayan işaretlerdir. Bu dövmeler, deri dikenle yarıldıktan sonra isli su ile ovularak işlenirdi.

Mozambik'te Bantu dilini konuşan Makondelerde genellikle erkekler erkek çocuklarına, kadınlar kız çocuklarına dövme yapardı. Dövmecilik profesyonelce yapılır ve ebeveynlerden öğrenilerek bir sonraki kuşağa geçerdi. Efsane anlatımlarında öldükten sonra yarı tanrı gibi görülen dövmeli kadınların üzerlerinde, hayattayken yaptıkları işleri, başarıları, üstün özellikleri belirten dövmeler vardı. Bu dövmeler öldükten sonraki yaşamda onlara yol gösterecekti. Dövme modelleri yüze ve vücuda işlenen mevki işaretleri, açılar, zikzaklar, halka, düz çizgi, baklava, nokta ve hayvan figürleriydi. Bunlar tabii ki kabilenin ortak desenleriydi. Dövmenin uygulanışı şu şekildeydi; üçgen bir geleneksel dövme bıçağı ile kesikler yapıldıktan sonra yaranın içine sebze karbonu sürülürdü. Sonuçta mavi renkli bir dövme olurdu. Tabii bu dövme seansları bir defada bitmez, oldukça acılı ve uzun bir sürece yayılırdı. İlk yıl dövme yapılacak yer kesilip boyandıktan sonra güneşte kurutulup yaranın kabuklanması sağlanır, 2-3 gün sonra yıkanıp dövme rengi ortaya çıktıktan sonra bir altı ay geçmesi beklenir, aynı işlem tekrarlanırdı. Dövme belirgin olarak ortaya çıktıktan sonra bir üçüncü işlemle noktalanırdı. Bazen küçük kızlar ikinci ve üçüncü işlemde korkar kaçarlardı, bu durumda onlarla dalga geçilip, tanrı anaları tarafından korkutulurlardı. Şeytani ruhlardan koruyan "sihirli" kertenkele dövmesinin kadınlarda doğurganlığı, erkeklerde cinsel gücü arttırdığına inanılırdı.

Bugün Yunanistan'da dövme modelleri genelde Tribal stillidir. Tribal stiller, Yunanistan'daki uzun dövme tarihinden dolayı popülerdir. Eski tarihlerde Yunanistan'da yaşayan Sythian savaşçılarının bütün vücutlarının dövme ile kaplı olduğu biliniyor. Eski kabile

insanları, Sythian savaşçıları gibi bugünkünden daha koyu renge sahip olduğundan, bu rengin üzerine yapılan dövmeler de daha belirgin oluyormuş. Bugünkü Yunanlıların ten rengi daha açık ve derileri (alışkın oldukları yiyeceklerden kaynaklı) daha kalın olduğundan, dövme uygulamasının diğer Avrupalılara göre daha zor olduğu söyleniyor.

Bugün hala Yunanistan'ın en eski dövmelerinin Pindhos dağlarında yaşayan yerel halkta bulunduğu biliniyor. Buradaki kadınlar iki gözleri arasına ve başka yerlerine Haç dövmesi yaptırırlarmış. 15. yüzyılın başlarına kadar Bulgaristan ve Yunanistan'ın bir kısmına yayılan, bugün Arnavutluk'ta bulunan Vlaklar bir zamanlar güçlü ve bağımsız bir krallıktı. Vlak kadınlarının alınlarında da haç dövmesi yaygındı. Bu dövmeler onların Ortodoks Hristiyanı olduğunu göstermekle kalmıyor, aynı zamanda şanssızlıklara ve nazara karşı ciddi bir koruma, dini kalkan görevi görüyordu. Ayrıca bir dönem (600 yıl boyunca) Türklerin egemenliğindeki bölgede kadınlar, bu dövmeler aracılığıyla Türk haremine götürülmekten kurtuluyorlardı. Çünkü Türkler, alınlarında haç işaretli kadınları uğursuz, kötürüm sayıyorlardı. Bu toplumda da yine birçok toplumda olduğu gibi dövme yapanlar yaşlı bilge kadınlardı.

Aborijinlerin (köklü geçmişleri olan Avustralya yerlileri) dövmelerindeki renkler dünyayı (siyah renk), kan enerjisini ve ateşi (kırmızı), su ve yılanın sırtındaki işaretleri (sarı), cenneti (beyaz) temsil ediyordu.

1988'de Hohlenstein – Stadel'de (Almanya) duvara kazınmış bir adam figüründe, vücudun kollarında ince çizgiler bulunduğu görülmüştür ve karbon yaşı yaklaşık 32 bin yıldır. Yine 1152 – 1190 yılları arası Roma ve Almanya imparatoru Friedrich Barbarossa'nın resimlerinde, ellerinin üzerinde çapraz desenler olduğu görülmektedir. 1908'de Alman imparatoru Kaiser Wilhelm'in göğsünde kartal dövmesi olduğu söylenir.

Kaliforniya'daki arkeolojik kazılara göre ilk insan 10.000 yıl önce yaşadı. Yine 4500–5000 yıl önce San Francisco körfezinde Oh-

lon ve Mivok kabileleri bulunuyordu. California ve San Francisco'da yaşayan her bir kabilenin kendine özel simgeleriyle dövmeleleri vardı. Kabilenin dövmecileri kadın ya da erkek olabiliyordu.

Dövmenin tarihini, uygulamatekniklerini, toplumlardaki anlamlarını incelerken görüyoruz ki, dövmenin yeri en eski toplumlarda da (M.Ö. 1000'den daha önceye kadar) yakın tarihimizde hala izleri kaybolmamış kabile toplumlarında da toplumun en önemli ananeleleri, kutsal edimleri, görevleri arasındaydı.

O toplumlarda dövme yapmanın, kutsal olanla(maddi- manevi) bağlantısı önemliydi. Aynı zamanda toplumsal bir sorumluluktu. Günümüz toplum ilişkilerine baktığımızda bazı ödüllendirme, sınıflandırma, mevkilendirme sembollerimizin yerini, o eski günlerde dövmenin aldığını rahatlıkla söyleyebiliriz.

Üstelik dövme kalıcıydı ve insan öteki dünyada yaşarken yaptıklarının kanıtını vücudunda taşıyarak ispatlayabilirdi.

Bir de bu araştırmada gördüm ki eski toplumlarda toplum anaerki olmamasına rağmen dövmecilerin çoğu yaşlı bilge kadınlar! Erkeklerin dövmeci olduğu toplumlarda kadınlar yine dövmeci olarak var ve sırf kadınların yaptığı özel dövmeleleri var. Bir çeşit toplumsal işbölümünde kadınlara(tecrübeli ve yaşlı kadınlara) bu görev verilmiş izlenimi doğuyor.

Bugün dövme yaptıran kadınların, erkeklerden daha fazla yadırganmasını, küçümsemesini düşününce, kadınların diğer birçok konuda olduğu gibi toplumsal rollerden (dövmecilik o dönemlerde önemli bir roldü) ne kadar uzaklaştırıldığını acı bir gülümsemeyle gözlemliyor, bir kadın olarak sıkıntı yaşıyorum.

Bilinen ilk kadın dövme sanatçılarından Maud Wagner. Eşiyle birlikte Wagner Tattoo'da çalışan Maud, aynı zamanda bir sirk sanatçısıydı. (1911)

MODERN ÇAĞIN TOTEMLERİ: ÖDÜLLENDİRME VE SİMGELER

Bugünkü toplumlardan bu tür törenli, toplumsal uzlaşmalı, sembol­lü, kimi önemli rol ve ödüllere, işaretlere bakarsak şöyle bazı ör­nekler verebiliriz;

Örneğin sünnet, erkeklige ilk adım ve Müslümanlıkta olması gereken bir sembol olarak görülür. Törenle yapılır, ölümden sonraya da kalan bir işarettir.

Yine kına geceleri, sadece evlilikte düğünün bir gece öncesin­de yapılır, avuç içi kınalanır, nişanda ise erkeğin sağ serçe parmağı kınalanır. Bu onun nişanının işaretidir. Bunlar törenle yapılan işa­retlemelerdir.

Örneğin küpe, hala bizim toplumumuzda kız çocuklarının daha bebekken kulakları delinip neredeyse kız (dişiliğin) olmanın gerek­lerinden biri gibidir; ilk altın küpeleri hediye edilir, takılır (daha ya­şına girmeden).

Örneğin bekâret, hala kadınlar için törenle (düğün) açılışının yapılması, dinen ve geleneklere göre şart görülür. Bu tip, vücutta taşınan izler dışında yeniçağın başka törenleri, ödüllendirmeleri de vardır. Yani eski totem inancında başarı ve rütbe için vücuda dövme

işaretleri yapılırken yeniçağda bunun yerini başka ödüllendirmeler almıştır diyebiliriz bir yerde.

Örneğın Nobel... Nobel'le ödüllendirilen yılın en başarılı bilim insanı, siyasetçi, yazar, şair, insan hakları savunucuları gibi. Yani başarı elde etmiş önemli insanlar, eski kabile toplumlarında vücuda işlenen dövmelele ödüllendirilirken bugün plaket ve unvanlarla ödüllendiriliyor.

Örneğın fahri doktorluk, ordinaryüs profesör gibi bilge, bilirkışı, en son danışılan yetkili bilim insanı vasıfları, uzun yıllara dayanan emekler sonu törenlerle ilan edilir, tarihe kayıt düşölür.

Eski toplumlarla bugünün insanların törensel eylemleri arasındaki tek fark vücuda dövme yapmak yerine plaket ile ödüllendirmek değildi elbet. Dövmeli eski toplumlarda ayrıca öteki dünyada atalara, tanrılara işaretleri gösterme, kolaylıkla tanınma vasfı taşıyordu bu ödüller.

Ortaçağ Kelt uygarlığında dövmele bir Piktis savaşçısı.

KABİLE İNANÇLARINDAN GÜNÜMÜZ DİNLERİNE DÖVME YORUMLARI

Toplumların değişik dönemlerde kabile yaşantılarında bugünkü kimi muhafazakâr (din ağırlıklı) toplumlardaki gibi kutsal olan iyi ruhlarla, kötü, şeytani ruhların etkisi toplum yaşantısını birebir etkiliyordu. Dövme tarihini ve toplumlardaki anlamlarını anlatırken eski toplumlarda gördük ki dövme ile ruhani güçler arasında çokça bağlantı kurulmuş. Nasıl ki savaşmaya giderken iyi ruhların desteği istenmiş, işaretler beklenmişse savaş dönüşü başarılar veya günlük yaşamda korunma amaçlı dövmeler ruhani güçler için yapılmış.

Bugün ise hala dinlerin üzerine söylemediği hiçbir şey yok yaşamda. Tabii burada yönlendiriciler, yorumlayıcılar da önemli. Kutsal kitapları, metinleri yorumlayanların, yazarların, açıklayanların yönlendirmesi toplumları her zaman etkilemiştir.

Yahudilik inancında Kitab-ı Mukaddes'te "Ölülerin ardından vücudunuzu kesmeyecek yahut üzerine resim dövmelemeyecek, nakşetmeyeceksiniz: RAB Benim" (Leviticus/19.28) sözleriyle açıkça dövme yasaklanmıştır. Hristiyanlıkta da Tevrat'tan gelen kimi ayetler kaynak olarak algılandığı için yasak olarak kabul edilir. Ancak kimi Yahudi ve Hristiyan tarikatlarında dövme, özel tanınma ve kimlik nişanesi olarak algılanır. Güneş Tanrısı Baal'ın üzerine "ilahi

ve gizemli bir kudret edinme" aracı sayılır. Eski Ahit ve Tevrat uzmanı M.W. Thomson'a göre Musa peygamber, ellerini ve alınlarını mistik sembollerle süsleyen Araplardan dövme âdetinin sürdürülmesinde, yasakların sadece eski pagan tasvirlerle ilgili olduğuna, yeni dini sembollerle ilgili olmadığına inanarak dövmeyi teşvik etmiştir.

Buradan da anlaşıyor ki tarihler boyunca dövme konusundaki yasaklar da iktidara ve onun dini-politik görüşlerine göre olmuştur.

Katolik kilisesi İ.S. 4. yüzyılda "tanrının imajını bozuyor" diye Roma'daki köle ve mahkûmların yüzlerine dövme yapılmasını yasaklamıştır. 787 yılında ise Papa I. Hadrian, vücudun herhangi bir yerine dövme yapmayı batıl inanç ve paganizm olarak adlandırmış ve dövmeye kesin olarak yasak koymuştur. Bu süreçten 18. yüzyıl Avrupa'sına kadar dövme Avrupa'da yavaş yavaş sönse de Hristiyanlığı kabul eden kültürlerin çoğunda dövme geleneği devam etmiştir. Örneğin Keltlerde özellikle denizciler arasında omuz başlarına, sırt ve göğüslerine pagan sembollerini resmetme geleneği çok yaygındı. Bu nedenlerle Hristiyanlık kültüründe "dövme yaptırmak" değil, beden üzerine nakşedilecek figür ya da sembolün niteliğinin önemli olduğu inancı yaygındı.

17. yüzyılda Kaptan Cook'un 1769'daki ilk seyahatleriyle birlikte denizciler arasında yaygınlaşıp egzotik biçimde renklilik kazanan dövme, Galler prensinin 1862'de kutsal toprakları (Filistin) ziyaretinde, koluna haç yaptırmasıyla Avrupa'da sınıf atlamış oldu. VII. Kral Edward'ın oğlu George'un (1882) Japonya ziyareti sırasında bileğine bir canavar (dragon olma ihtimali yüksek) motifi işlendi. Ayrıca Kristof Kolomb'un keşifleri sırasında da Avrupa'ya dövmenin tekrar tanıtıldığı biliniyor. İngiltere de en üst düzeyde kabul gören dövme artık Avrupa'da da benimsenmiş oldu.

Koptik kilisenin(Avrupa'nın en eski ulusal kiliselerden biri) başlangıç döneminde, Hristiyanlığı ulusal din olarak kabul eden Mısır'da hacılar (Koptlar) kutsal toprakları ziyaret ettiklerinde çoğunlukla dövme yaptırır, kutsal toprakları ziyaret ettiğinin kanıtı gibi hacılığını kanıtlarcasına önemle taşırdı.

İslam dininde ise İslam toplumlarındaki dövme geleneklerindeki farklılıklar bu konuda net bir bakış açısının olmadığını gösteriyor. İslami şariat kuralları doğrultusunda dövme, Kuran'da açıkça yer almamasına rağmen, peygamber hadisleri ve kimi ayetler gerekçe gösterilerek dövme yaptıranın günah olduğuna inanılıyor.

Bir rivayete göre Hz. Muhammed, Allah'ın güzel formda yarattığı insan bedenini sebepsiz yere yaralayan, değiştirmeye çalışan, dişlerini törpüleyen (o dönemlerde geleneksel bir güzelleşme yöntemi) kadınlara lanet etmiştir. (Fatura yine kadınlara çıktı!)

Ama 20. yüzyılda aralarında Ayetullah Sistani ve Ayetullah Hameni'nin de bulunduğu akademisyen İslam büyükleri Hz. Muhammed'in doğrudan dövmeyle işaret eden bir "sahih hadis" nakletmiş olmadığı için söz konusu uygulamanın yasak olmadığını söylemişlerdir. Ayrıca İslam'da ki ikinci ve en büyük itiraz "dövmenin abdest tutmadığı" yönündedir. Bu konuda da baştan bir yanlış anlama vardır. İtirazda bile bilgisizlik, cehalet söz konusudur. Abdest olarak tarif edilen gusül abdestidir. Gerekçesi ise şudur; gusül abdestinin geçerli olması için vücudun her yerinin ıslanması gerekir. Dövmeli yer boyalı olduğu için, su geçip deriyi ıslatmaz bu nedenle cünüp kalınır. Bu tamamen dogmatik, yanlış ve eksik bir bilgidir. Bir kere gusül abdestte üst derinin tamamen ıslanması esastır. Dövme ise derinin alt tabakasında olduğu için ıslanmama diye bir şey söz konusu değildir. Durum böyleyken, farz edelim ki derinin alt yüzeyinin de ıslanması gerekiyor. Alt yüzeyinin hiç nemlenmediğini kim söyleyebilir? Dövmeli olduğu halde derinin gözenekleri kapalı değildir. Hücreler hava almaya, organizma işlemeye devam eder. Hava almasaydı, boya ile kapalı olsaydı, o bölgenin çürümesi gerekirdi. Oysa örneğin ellerimizi uzun süre suyla temas ettirdiğimizde suyu dövmeli yerlerde dâhil bir sünger gibi çeker ve cilt sudan şişer. Yine dövmeli derimizden tüylerin çıkmaya devam etmesi de hücrenin hava alıp, gözeneklerinin açık olduğuna kanıttır. Bu konuyu aslında herhangi bir hemşireye, doktora, bir tıp öğrencisine sorduğunuzda size net bir şekilde (bilimsel boyutuyla) derimizle ilgili bu basit bilgileri vere-

cektir. Aslında Abdestle (gusül) ilgili itiraz olacaksa, gerdek gecesi öncesi kına yapılan gelin ve damatların günah işlediği söylenmeli. Kına dış deriyi olduğu gibi kapatır, saç boyası, oje gibi... Elbette gözenekler tıkanmaz ama sonuçta boyanmış oluyor. Kınalı gelin ve damadın gusül abdestleri sizce geçersiz midir? Derinin gözenekleri her zaman açıktır, hava ve su alır.

Sonuç olarak dövmeye karşı çıkmamanın abdestle alakası olmadığı ortaya çıkıyor. Eğer illa bir gerekçe bulunacaksa başka gerekçeler bulunmalıdır. Ama beğenilmeyen, hoş görülme-yen kimi gelenekler ya da toplumca benimsenmiş olguları yasaklamak için çok güçlü gerekçeler gerekmektedir. Görülüyor ki dini gerekçeler toplumu durdurmada iyi bir sığınma yeri olmuş oluyor. Yani yasak dini onayla desteklenirse korkutucu ve caydırıcı olabiliyor. Dövmenin İslam'da yasak olduğuna dair bir de şu ayetler gösterilmiştir; Medine Münevvere'deki Hadimül – harameyni'ş şerife-yin, Kral Fehd Mushaf Basım kurumunca basılan Kuran-ı Kerim'de Nisa suresi 118-119. Ayetlerde şöyle yazılır;

118 - “Allah onu (şeytanı) lanetlemiş; o da : “yemin ederim ki kullarından belli bir pay edineceğim” demiştir.

119 - Onları mutlaka saptıracağım, muhakkak onları boş kurntulara boğacağım, kesinlikle onlara emredeceğim de hayvanların kulaklarını yaracaklar (putlar için nişanlayacaklar), şüphesiz onlara emredeceğim ki Allah'ın yarattığını değiştirecekler (dedi) kim Allah'ı bırakır da şeytanı dost edinirse elbette apaçık bir ziyana düşmüştür.

Ancak bu ayetlerde vücudun değiştirilmesine yönelik genel bir söylem vardır. Yani tamamen yorumlamaya dayalı bir yasaklama getirilmiştir kimi İslam toplumlarında. Eğer ayetleri çok katı uygulayacak-sak, yorumlayacak olursak “küpe takmak” bile Allah'ın yarattığını yaralayıp şekli ile oynamak biçiminde yorumlanıp yasaklanabilir. Ayrıca kimi Arap toplumunda şariat hükümlerine göre yaşanmasına rağmen halen dövme geleneğinin sürdürüldüğünü görüyoruz (Humeyni zamanının İran'ında olduğu gibi). Bu da dövme ile ilgili ya-

sakçı anlayışın sadece yorumlamayla ilgili olduğunu gösteriyor bize.

Yine Kuran'da yazılı olarak geçmeyip, herhangi bir konu üzerinde Allah'ın adını kullanarak caiz olmadığını ya da günah olmadığını vurgulamak İslam'ın kutsal kitabı Kuran-ı Kerim'de haram kılınmıştır. Kuran-ı Kerim'de dövmeyle ilgili hiçbir ayet yoktur. İlle de bir bağ bulunması isteniyorsa süs ve ziynet eşyasıyla ilgili ayetlere bakıp yorum yapılabilir. Ama sadece yorumdan ibaret olur bu. Yorumlarla yaşamımıza yön vereceksek, o zaman bir de şu ayetlere kulak vermemiz gerekir;

Araf suresinin 32 ve 33. ayetlerde denir ki;

32- De ki: Allah'ın kulları için yarattığı süsü ve temiz rızıkları kim haram kıldı? De ki: Onlar dünya hayatında özellikle kıyamet gününde müminlerdir.

33- De ki: Rabbim ancak açık ve gizli kötülükleri, günahı ve haksız yere sınırı aşmayı, hakkında hiçbir delil indirmediği hiçbir şeyi, Allah ortak koşmanızı ve Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylemenizi haram kılmıştır.

Dövmenin günümüz dinlerindeki yorumlarına baktıktan sonra artık asıl konumuza giriş yapmaya başlayalım isterseniz.

Bu bilgileri okurlara aktarmadan önce hapisane dövmesine giriş yapmak pek doğru olmayacaktı. Şimdi de suç ve dövme ilişkisini, suçlu görülene ceza olarak yapılanla, suçlu görülenin kendi yaptığı dövmelere bakalım.

Güneydoğu Asya'da Borneo Ada'sında yaşayan Orang Ulu kabilesinde dövme sanatçıları kadındı. Dövme gereçlerini, -canlı ve cansız tüm varlıkların kendilerine ait bir hayatının ve ruhani enerjisinin olduğuna inandıkları- ormanlardan temin ediyorlardı.

BİR TANIMLAMA ARACI OLARAK DÖVME: SUÇU CEZALANDIRMA YÖNTEMİNDEN ‘SUÇLU’ DÖVMESİNE

İsa peygamberin doğumunun hemen öncesinde yazar Virgil, Seneca ve Galenus gibi Romalı yazarlar, çok sayıda köle ve suçlunun dövme yapıldığını kaydetmiştir. Tabii bu dövme, o dönemlerde kölenin ve suçlunun vasfını, suçunu belirlemek için konan mecburi işaret ve simgelerdi.

Katolik kilisesi İ.S. 4. yüzyılda “Tanrının imajını bozuyor” diye Roma’daki köle ve mahkûmların, gladyatörlerin, askerlerin yüzüne dövme yapılmasını yasaklamıştır. 748 yılında ise Papa I. Hadrian vücudun herhangi bir yerine dövme yapmayı batıl inançları ve Paganizmi çağrıştırdığı için tümüyle yasaklamıştır. M.Ö 2. yüzyılda Japonya’da ise Çin’in etkisine girme döneminde (Çin’de o dönemki yönetim dövmeye olumlu bakmıyordu) dövme sadece suçluları damgalamak için kullanılmış. 1700’lü yıllarda çıkarılan katı yasalar imparator ailesi dışındaki insanların süslü kıyafet giymesini yasaklayınca, toplumda az sayıda insanın ve sadece suçluların yaptığı dövme toplumda süslenmenin bir başka aracı olarak yaygınlaşmış, vücutları kaplayan ince işçilikli süslü dövme bir giysi gibi taşınmaya başlan-

miş. Tabii vücudu tamamen kaplayan giysi dövmeleeri daha öncesinde Samuraylarla başlamıştır. Samuraylar dönemin Japonya'sında bir çeşit zenginden alıp fakire veren, kendi içinde yüksek gurur taşıyan, görev, şeref ve sadakat gibi ideallerle kurulan yasadışı bir organizasyon olan Yakuza'nın üyeleriidi. Tüm vücudu kaplayan Yakuza dövmeleeri daha sonra halkça benimsenip yaygınlaştı.

İngiltere'de 1918'e kadar oldukça yaygın olan dövme, asker ve devlet görevlilerinde de isim, doğum tarihi, doğum yeri, taburu, hizmet numaralarının yazdığı kimlik gibi kullanılıyordu. Bu yaygın dövme alışkanlığına 1918'de kraliyet bölüğünden bir generalin askerlere dövme yaptırmayı yasaklamasıyla, resmi görevdekilerin dövme taşımasında seyrelme başlamıştır. Yasağın nedeni askerlerin kimliğinin dövme ile açığa çıkması ve tehlike arz etmesiydi. Yasak sonrası dövmele askerlerin devriyeye çıkamayacağı belirtildi. Ama firar edenlere, suçlulara suç işleme ihtimali olanlara ve fişleme yöntemlerinden (kimlik tanımlama) sıradan insanlara da uygulanması asırlar boyu hiç değişmeyen bir gelenektir.

ABD'de tanımlama amacıyla Sosyal Sigorta Numarası uygulamasının ilk başladığında dövmeyle uygulandığı biliniyor. 1937 tarihli bir haber makalesine göre Burnside caddesindeki dövme dükkânlarında, kollarına ve ayaklarına Sosyal Sigorta numaralarını kaydetmek ve kayıtsız yakalanmamak için binlerce kişi dövme yaptırmıştır.

Son 200 yıl boyunca İngiliz askeri personelinin bilgileri kayıtlarına alınırken 1870'lere kadar ordudan firar edenlere devlet eliyle, dövmele kalıcı işaretler yapıldığını belirtmiştik. 19. yüzyıl ortasına kadar Çin, Japonya, Burma, İskandinavya ve Fransa'da suçlular için dövmenin damga gibi kullanıldığı kimi kayıtlarda yazmaktadır.

Japonya'da suçlularla bağdaştırılmış olan dövme sembolleri, suçluları cezalandırma amaçlı zorla yapılmış, Meiji hükümeti sırasında dövme suçla bağlantılı ele alındığından tamamen yasaklanmıştır. Japonya'da genel yargı olarak dövmele hala suçla, suçlularla birlikte anılıyor. Eski Roma'da kaçan kölelere, ceza amaçlı "ben sahibinden

kaçmış köleyim” yazılarının yazıldığını öğrendiğimizde dövmenin suçla bağlantısının değişik toplumlarda da birbirine benzer olduğunu anlıyoruz.

1959’da bir gazete makalesinde Los Angeles polisinin insanlardaki dövme izlerini, suç işlesin işlemesin, genel kayıt altına aldığını yazarken, yakalanan 200 binden fazla kişinin 90 bin tanesindeki dövme kimlik bilgisine kaydettiği yazmaktadır. Bu kayıtlarla bilinci yerinde olmayan yaralı ve kimsesiz kişilerin ölümünde kimlik teşhisinin kolaylaştığı söylenmiştir. Suçlular için zoraki yapılan dövmelemin en korkunçları Nazi Almanya’sında görülmüştür. Kamplara gelen Yahudilerin sol kollarına rakam dövmelemleri yapıp gaz odalarına gönderilmişlerdir. Hayatta kalanlar ise bu işaretlerle yaşamak zorunda bırakılmışlardır. Aynı zamanda SS subaylarının da kimliklerini belirten dövmelemleri vardı sol kollarında. Bu dövmelemler SS subayları için onur, Yahudiler için “ aşağılık sınıf” damgasıydı.

Bugün tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de gözaltı dışında özellikle cezaevi giriş ve çıkış sonrasında dövme ya da damgalanma önem taşıyor. Başından geçen iki ufak olayı örnek olarak anlatmak istiyorum.

1988’de bir oturma eylemi nedeniyle, epeyce kalabalık bir kadının grubuyla bir ay tutuklu kalmıştım. Bayrampaşa özel tipte 1 ay kaldıktan sonra ilk mahkemede tahliye olduk hepimiz. Cezaevi çıkışında tüm işlemlerimiz bitmişti ve gardiyan sadece askere teslim edecekti, iç binadan dış kapıya. Dış kapıdan da asker bizi bırakacaktı. Gardiyan, işlemlerinin sonuncusu olarak hepimizin bileğinin içine yuvarlak mühürle damga bastı. Herhangi bir evrakı damgalar gibi. İtiraz edecek olduk, “bu damga olmadan asker bırakmaz, çıkamazsınız” dediler. Ailelerimiz dışarıda bizi bekliyordu (henüz 17 yaşındaydım), telaşlıydık, özgürlüğümüzü istiyorduk, razı olduk. Hepimiz sırayla damgalandıktan sonra kapıda askere damgalarımızı göstererek çıktık. Bu anıya bir yorum ekleme gereği duymuyorum.

2007 yılında ise eski bir siyasi dava nedeni ile Çanakkale cezaevine girerken, artık genel kimlik bilgileri dışında dövmelemleri de kayıt

altına aldıklarını öğrendim. Türkiye’de batı illeri dışında dövmeye, hele ki kadındaki dövmeye alışık olunmadığını bildiğimden önyargılı bakışları üzerimde hissetmenin dışında insan olarak rencide olduğumu söylemeliyim.

12 Eylül dönemini anımsatan cezaevi girişinde çıplak arama uygulaması, dövmelerimi kayıt altına almaları, yargılayıcı bakışları unutmam mümkün mü? Karşımdaki kadın da olsa yabancı yargılandı, ben tutuklu o tutuklandı. Bu durumda mahrem saydığım yerlerimi bir yabancının görmesi gerekliliği baskısının ve sonunda da görmesinin işkence olup olmadığı yargısını sizlere bırakıyorum. Şu an için bana düşen, o anı hatırladıkça sanki utanılacak bir şey yapmışım gibi ruhumda açılan yaraları tamir etmeye çalışmak.

Dövmenin eski çağlarda, eski toplumda kutsanarak, başarının ödülü olarak yapıldığı dönemden suçlulara yapılan, damgalamaya çevrilen dövmeler ve bunların karışımıyla bugünkü dövmeye bakış şekillenmiştir diye düşünüyorum. Örneğin Adolf Loos ‘Süsleme ve Suç’ başlıklı makalesinde ; “...Papualı düşmanlarını öldürür ve onları yer. Suçlu değildir. Fakat çağdaş insan birini öldürür ve onu yerse ya suçlu ya da soysuzdur. Papualı kendi derisine, kayığına, küreklerine, kısacası eline geçirebildiği her şeye dövmeler yapar, suçlu değildir. Dövmeler yaptıran çağdaş insan ise ya suçludur ya da soysuz. Tutuklanmamış dövmeliler ya gizli suçludur ya da soysuz aristokratlardır. Dövmeli birinin dışarıdayken (özgürken) ölmesi, bir cinayet işlemekten birkaç yıl önceden öldüğü anlamına gelir “ der.

Bu makalede Loos’un düşüncesinin ne olduğundan ziyade, tespitinin ne olduğu önemlidir. Sanırım hala benzer kanıyı taşıyan Türkiye insanı (genel açıdan) ve erkleri gibi benzer birçok toplum var.

“Dövmeli ise ya suç işlemiştir, ya işleyecektir ya da düşük ahlaklıdır. Bu kişi aristokrat üst sınıf mensubu bile olsa basit zevkleri olan zayıf birisidir.”

Bu düşünce, bugünün insanının dövmeyi suçlayan, dövmeler ile suç arasında bağlantı kuran bakış açılarından biridir. Dövmeler ve suç bağlantısını daha da açacağız ama önce suçun genel yorumu ile ka-

dınla bütünleştirilen konumuna bir göz atalım. Konuyla ilgili elime tam da istediğim gibi bir kaynak geçti. Ankara Üniversitesi Öğretim Üyesi İlkay Savcı'nın "Kadın Açık Cezaevinden Notlar" başlıklı, Ankara Üniversitesi destekli bilimsel bir alan araştırma çalışması.

İlkay Savcı kitabında, "Kadın suçlularla, iktidarın ya da toplumun yok sayma tavrını, hatta bazı ülkelerde kadın suçlular için ayrı istatiksel bilgi vermediklerini görmek mümkün (World Prison Brief,2003). Bu o ülkelerde suç işleyen hiç kadın yok anlamına gelmediğine göre, ancak gerek duyulmayacak kadar önemsiz oranda olmalarına bağlanabilir. Bu önemsememe, suç işleyen kadınların "ayrık otu" misali toplum için tehdit olarak görülmemelerinden kaynaklanmakta ve ne yazık ki, cezaevindeki kadınların durumlarıyla ilgilenme, sorunları ortaya koyma ve çözüm üretme konularında çabalara yeterince önem verilmemesine yol açmaktadır. (Simon ve Landis, 1991)." cümleleriyle kadının konumunu tanımlamaya çalışmış. İlkay Savcı'nın ciddi bir araştırma ile elde ettiği bu tespite katılmakla birlikte eksik yanlarının olduğunu düşünüyorum. Öncelikle devlet ya da sistem diğer tüm sorunlarda olduğu gibi kadın sorunlarında da kendi ataerkil sistemine göre öncelik sıralaması yapıyor. Kadınlar sistemde hep arka planda olduğu için cezaevinde de arka planda tutulup, sorunlarını görmezden geliniyor.

Erkek cezaevleri gibi genel uygulamaya tabi tutuluyor deyip kadınların özel statüye sahip olmasını (bağımsız kadın cezaevleriyle) dile getirmiş İlkay Savcı. Bense cezaevinden bahsedeceksek kadınların bulunduğu koğu, bina gibi yerlere henüz erkek cezaevlerine bakıldığı gibi bile bakılmadığını düşünüyorum.

Erkek cezaevlerinin gölgesinde kadın koğu,şlarındaki fark edilmeyen, yok sayılan, sırf kadın rolleri biçilerek yönetilen kadın koğu,şlarından, kadın cezaevlerine geçişte yine ataerkil sistemin, binaların modernliğine uygun modern sistem yerine, yeni yapıları kendi fikirlerine (ataerkil) uydurmaya çalışmışlar ve hala bu sistemle yönetiyorlar. Çelişki içinde çelişki barındırıyor sistemleri; bir yandan kadın koğu,ş ve cezaevlerine kadın rolleri verilerek sırf tekstil,

mantı, halı dokuma gibi iş kolları açılıyor, bir yandan da kadının kadın olmaktan kaynaklanan özel biyolojik ihtiyaçları bile yok sayılıp görmezden geliniyor. Aslında basit örnekler vererek trajikomik hallerimizi anlatırsam daha iyi anlaşılacak durum.

Cezaevlerinde yeni genelgelere göre almanıza izin verilen şeyler eğer cezaevi kantininde satılıyorsa dışarıdan kesinlikle alınmıyor.

İlkay Savcı'nın araştırma yaptığı tarihlerde (2004) bağımsız kadın cezaevi yoktu, ama açılması yönünde görüşler vardı (İlkay Savcı'nın görüşü gibi). Şu anda ise Türkiye de 2 tane kadın cezaevi var; Bakırköy Kadın ve Sincan Kadın cezaevleri, tabii ki yeni sorunlarıyla.

2008 başlarında 2 yıldan fazladır faaliyet gösteren Sincan Kadın cezaevinin kantininde sutyen satılıyor diye, dışarıdan sutyen getirilmesi yasaklanmıştı. Ama kantinde satılan sutyenlerde sadece 2 beden seçeneği vardı. Kantin listesinde şöyle yazıyor aynen aktarıyorum:

Sutyen = 5.10 YTL (sadece 2 beden mevcut)

Battal beden sutyen = 5.40 YTL (sadece 2 beden mevcut)

Külöt = 1.75 YTL (sadece 2 beden mevcut)

Battal beden külöt = 2.20 YTL (sadece 2 beden mevcut)

Bu liste Kasım 2008 de hala geçerliydi ama bir farkla, artık dışarıdan sutyen ve külöt getirtebiliyorduk! Ama burada kadınlar, 2 yıla yakın zaman boyunca 2 beden arasında tercih yapmak zorunda kaldılar. Dışarıda bile herkesin kendi bedenine göre sutyen bulması o kadar zorken "battal beden sutyen" ya da sadece "sutyen" adını taşıyıp ne beden olduğu bilinmeyen sutyenlerle burada kadınlar, kadınlıkları bile yok sayılarak yaşadılar. Basitmiş gibi görünen bu sorun burada, cezaevinde tam bir işkence, rencide etme yöntemi oluyor ve yaşamayanlara kolay anlatılamıyor.

Daha trajik bir örnek vereyim; Sincan kadın cezaevinin nüfusu 250'nin üzerinde. Devamlı bekleyen doktoru var genelgeye göre (gerçi sadece haftanın iki günü görebiliriz o da ayrı konu), ancak kadın hastalıklarıyla ilgili bir hekimi yok. Kadınlar dışı hastaneye sevk

edildiğinde de muayene olamıyor, çünkü dış hastanede kadınların muayene olacakları odadan (vajinal muayene olacak oda) dış güvenlikten sorumlu olan asker çıkmıyor. Bu nedenle hiçbir kadın hayati bir tehlike durumuna gelmeden muayeneye gitmiyor ya da yanında gelen askerin, tutuklu olan kadının en mahrem sorularına, muayenesine bizzat tanık olduğu, bizzat kadına bakmasa bile odadaki varlığıyla kadının ruhunda yaratılan travma ile bir muayene gerçekleşiyor.

Yani sistem kadına “sen kadınsın sadece kadın gibi ol, otur oturduğun yerde” derken aynı zamanda o hapsettiği kadınlık içinde bile sorunlarına kulaklarını tıkıyor.

Aslında yukarıda verdiğim örneklerde de, şimdi vereceğim örnekte de erkek cezaevlerinde uygulanan insani, sosyal uygulamaların kadın koğuşlarına ya da kadın cezaevlerine uygulanmadığını, erkeğe sırf erkek olduğu için bazı olanaklar tanınırken, kadına sırf kadın olduğu imkân tanınmadığını göstermeye çalıştım.

Bu nedenle ben (İlkay Savcı'nın bağımsız kadın cezaevi olmalı önerisine ve yaratılan bağımsız kadın cezaevi olgusuna karşı) karma cezaevinde de (erkek cezaevi bünyesinde kadın koğuşu bulunan cezaevi) bağımsız kadın cezaevinde de kadınların hep aynı durumda olduğunu düşünüyorum.

Bir de kadınlık rolü dışında isteklerimize ve cezaevinin yaklaşımına bakalım. Kadın cezaevinde resim yapma olanağı ve ortamı sağlanması için 6-7 ay uğraştım, tabi benim dışımda da toplu ya da bireysel başvuru çok olmuş yaklaşık 1,5 yıl boyunca. Koğuşlarda resim yapmak yasak olduğundan (şu an hâlihazırda koğuşta karakalem ve resim kâğıdı bile yasak) koğuş dışında bir yerde resim yapmamız gerekiyormuş. Ama öyle her zaman değil. Bunu bir sosyal etkinlik olarak görüp haftanın belirli bir gün ve saatinde yapmamıza izin verilebilirmiş. Oysa aynı şey bir müzik aleti söz konusu olduğunda, yani müzikle ilgilendiğimizde geçerli değil, onu koğuşta kullanabiliriz! Resme karşı bu önyargının, ülkemizdeki geleneksel sanat önyargısına (dini önyargı mı desek, İslam dininde müziğe nazaran resim hep dışlanmış) verip asıl meseleyi anlatayım. Aylarca uğraş sonunda

küçük bir oda resim atölyesi olarak açıldı, bu atölyeye ulaşmak ancak haftada iki gün toplam 5 saat mümkün olabiliyordu. Bu zaman dilimi içerisinde yağlıboya resim yapmaya çalışıyoruz. Her seferinde 2,5 saat verildiğinden yağlıboyayı açmak, boyaları ayarlamak, birkaç fırça darbesi sonrası sürenin biteceği endişesiyle tekrar boyaları toplamakla geçen koşturmacalı bir resim serüveni yani. Resim gibi cezaevi açısından risk taşımayan bir etkinliğin erkek cezaevlerinde bu kadar sıkıntı yaratmadığını biliyoruz. Erkek cezaevlerinde, erkeklerin oyalanması için her türlü olanağın daha kolay, sıkıntısız yaratıldığını da biliyoruz. Buradan şu sonucu çıkarmamız yanlış olmaz diye düşünüyorum; resim kadına lüks, gereksiz görülüyor. Kadın neden kapalı koğuşunda oturup durmuyor, kutsal evinde yaptığı ya da yapması gerektiği gibi? Burada birden ortaokul yıllarımı hatırladım. El işi dersi vardı. Erkekler sınıfın bir yanındaki sıraya oturtulurdu, kızlar da diğer yanına bu dersteyken. Ve erkeklerle gemi, araba gibi tahtadan yapılan oldukça yaratıcı, dış dünyaya açılmasını kolaylaştıran el işleri, kızlara da örgü, kanaviçe gibi evcil işler yaptırılırdı. Örgüden nefret ediyordum, yapamıyordum da. Erkeklerin yaptığı oyuncaklar daha ilginçti, daha yaratıcıydı. Ama böylesi uygun görülüyordu. Kızların ait olduğu yerle ilgili el işleri öğretiliyordu ortaokulda, o günden beri değişen bir şey yok. Resim kadına gereksiz görülüyor olmalı ki bin bir zorlukla elde ettiğimiz resim atölyesine bir zahmet 2-3 saatliğine çıkarılıyorduk.

Kitabımızın amacı cezaevi sorunlarını incelemek olmamakla beraber, kadın dövmelelerinin sebeplerinin, sözlerinin derinlerine inmek, açmak adına birkaç örnek vermek istedim. Tabii sorunlar karşısında her kadın dövme yaptırmıyor! Herkesin sosyal konumu, sorunlar karşısındaki tavrı farklı olabiliyor. Ama dövmelelerin temelinde kadınların dışarıdayken, suç işlerken ve cezaevindeyken yaşadığı sıkıntıların yattığını bilmemiz için ayrıntıya giriyorum. Bu konuda son bir örnek verecek olursak; karma cezaevlerinde kadın koğuşlarını yok sayma durumuna karşı önerilen Bağımsız Kadın Cezaevi (yani sırf kadınlardan oluşan cezaevi yoksa bağımsız cezaevi falan değil)

önerisinin karşılığında iki cezaevi (Sincan, Bakırköy) bugün vücut bulmuş durumda. Ama şimdi de özellikle evli ve çocuklu kadınların çok hayati problemleri var. Ve bu başlı başına cezaevine kapatılmak kadar ağır bir ceza oluyor. Eski yıllarda suç işleme konumları, yaygın olarak kadın ve erkeğin ayrı ayrı eylemi gerçekleştirmesiydi (her ne kadar birbiriyle özellikle namus kavramı içinde bağlantısı olsa da istatistiklere göre bireyler tek işlerdi suçu). Ama artık ailece (adli ya da siyasi fark etmiyor) kanunun suç sayıldığı şey yapılıyor. Yani tek tek değil, ailece tutuklananların sayısı da bir hayli fazla. Karı kocayı, çocuğu, baldızı, görümceyi, kaynanayı topyekûn cezaevinde görebilirsiniz. Tabii sorun tam da burada başlıyor, bu insanlar cinsiyet ve yaşlarına göre ayrıldıkları için her biri farklı cezaevlerine gönderiliyor. Koca erkek cezaevine, kadın kadın cezaevine, çocuk ıslahevine ya da sübyan koğuşuna... Bir aile sadece suç dolayısıyla değil, cezalandırma aşamasında da tamamen parçalanarak dağılıyor. Tutuklu bireylerin insani haklar bazında dışarıda olan aile bireylerini görme hakkı varken, ailesinden iki ya da üç kişi cezaevinde olan bireyler tüzük, genelge, yasa gereği birbiriyle görüştürülemiyor. En temel insani haklarının uygulanması, ayrı cezaevlerinde oldukları için imkânsız oluyor.

Oysa eski karma cezaevlerinde eşler, sadece koğuşlar farklı olduğu için ya da aynı cezaevi çatısı altında binalar birbirinden ayrı olduğundan 'eş görüşü' adı altında cezaevi iç tüzüğüne uydurularak haftada 1-2 saat görüştürülüyordu.

Bu konu aslında başlı başına bir dramdır. Yaşamak ya da yaşayanın yanında olmak lazım tam anlamıyla anlayabilmek için. Bu konuda da örnek verecek olursak; anketlerde de ismi geçen Güneş isimli mahkûm, eşi ile beraber hükümlü.

Sincan'da tel örgü ve yoğun güvenlik önlemleri altında, geniş bir alanın içinde

7-8 cezaevi bulunuyor. Bu sisteme kampus cezaevi deniliyor şu anda. Bu büyük alanın içinde açık cezaevi, kadın cezaevi (adli ve f tipi blokları olan), L tipi erkek cezaevi, F tipi cezaevi(erkek),

çocuk cezaevi gibi cezaevleri bulunuyor. Güneş'in eşini L tipi cezaevine koymuşlar, Güneş de tabii kadın cezaevinde. Birbirlerini cezaevine girdikten beri görmüyorlardı, telefon ve görüş hakları yoktu. Aslında yasaya göre tutuklu da olsa olması gerekiyor çünkü eskiden vardı. Şimdi cezaevi binaları ayrılınca durum imkânsız hale gelmiş. Güneş'in 3 tane de çocuğu var, ziyaretler için haftanın değişik günleri bir o binaya bir bu binaya gidip geliyordu çocuklar. Güneş eski cezaevlerini bildiği ve Türkiye'de hala eski cezaevleri farklı illerde mevcudiyetini devam ettirdiği için eşi ile beraber aynı gerekçe ile (eşi ile aynı cezaevinde olabilmek ve çocuklar ziyarete geldiğinde anne babasını aynı cezaevinde görebilmesi için) sevk dilekçesi veriyor. Aynı tarihte, aynı taleple eş olduklarını da özellikle belirterek aynı cezaevini talep ediyorlar. Sonuç geçen aylarda geldi, Güneş'in eşini Anadolu illerinden birine sevk ettiler Güneş'e ise sevk izni çıkmadı. Ortaya çıkan manzara tam bir trajedi.

Sorun eski kafaların, beyinlerin açılması, yenilenmesidir. Yoksa binalar son teknoloji olsa da hiçbir şey değişmiyor, hatta daha da kötü olabiliyor. Üstelik cinsiyete göre ayrılan cezaevlerinde erkekler hiç kadın sesi ya da varlığını duymadan, kadınlar hiç erkek sesi duymadan (ailesi dışında) yaşadığında yeni psikolojik vakaların olması kaçınılmaz oluyor. Şu anda karma dediğim cezaevlerinde kadınlar ve erkekler birbiri ile hiç görüşmeseler de seminer, konferans gibi etkinliklerde bir salonda görevliler eşliğinde bulunabiliyorlar. Bu durum sosyalleşmeleri ve tekrar topluma katılacakları güne hazırlanmaları açısından verimli. Şimdi bazı istatistikî bilgilerle cezaevlerinde kadınların pozisyonu, suç oranları, suç çeşitlerine bakalım. Ardından dövmenin suç ve cezaevi ile olan bağlantısına geçeceğiz.

Tablo I: Ülkelere göre cezaevi nüfusu ve cinsiyet dağılımı.

ÜLKE ADI	Cezaevi Nüfusu	Genel Nüfusa Oranı (100.000 kişi başına)	Cezaevi Nüfusunun Cinsiyet Dağılımı Kadın /Erkek
ALMANYA	74.904 (2002)	91 (2002)	4.7 (2002) 95.3
A.B.D	2.019.334 (2002)	702 (2002)	8.1 (2001) 91.9
ARJANTİN	38.604 (1999)	107 (1999)	8.6 (1996) 91.4
AVUSTRALYA	22.492 (2001)	115 (2002)	6.6 (2002) 93.4
BREZİLYA	248.989 (2003)	160 (2003)	4.3 (2003) 95.7
CEZAYİR	34.143 (2001)	110 (2001)	1.8 (2001) 98.2
ÇİN	1.512.194 (2002)	117 (2002)	4.2 (2002) 95.8
FRANSA	50.714 (2002)	85 (2002)	3.7 (2002) 96.3
HİNDİSTAN	304.893 (2002)	29 (2002)	3.4 (2002) 96.6
İNGİLTERE	72.993 (2002)	139 (2002)	6.2 (2003) 93.8
İRAN	163.526 (2002)	226 (2002)	3.5 (2002) 96.5
İSVEÇ	6.506 (2002)	73 (2002)	5.3 (2002) 94.7
JAPONYA	67.255 (2002)	53 (2002)	5.2 (2002) 94.8
KANADA	36.026 (2001)	116 (2001)	5.0 (2001) 95.0
MALEZYA	28.824 (2002)	125 (2002)	4.6 (2002) 95.4
PAKİSTAN	87.000 (2002)	59 (2002)	1.7 (1999) 98.3
RUSYA	874.300 (2003)	661 (2003)	5.7 (2003) 94.3
TAYLAND	258.076 (2002)	1101(2002)	19.0 (2002) 81.0
TÜRKİYE	64.173 (2003)	90 (2003)	3.6 (2000) 96.4
YUNANİSTAN	8.500 (2002)	80 (2000)	5.1 (2001) 94.9

[Kaynak: İlkay Savcı, "Kadın Açık Cezaevinden Notlar", 2004

Tablo: World Prison Brief.international Center,
For Prison Studies (04.08.2003)-www.kcl.ac.uk/depsta/rel/icps/wor]

Tablo II. 1975 – 2000 yılları arasında cezaevine giren kadınların suçlarına göre dağılımı.

SUÇ TİPLERİ	1975	1980	1985	1990	1995	2000
Öldürme	70	81	106	84	143	149
Dövme , Yaralama	64	73	70	47	55	46
Zimmete Para Geçirme	-	-	1	-	-	9
Hırsızlık	68	102	173	122	184	248
Rüşvet, Sahtecilik	4	3	8	20	20	36
Dolandırıcılık	2	3	10	14	42	158
Uyuşturucu	6	22	15	14	17	58
Zina	97	125	152	170	60	-
İcra, İflas Kanununa muh	41	1	2	370	793	1809
Diğer	246	121	243	103	199	268
TOPLAM	598	531	780	966	1513	2781

[Kaynak: İlkay Savcı, Kadın Açık Cezaevinden Notlar, 2004
Sayfa 52, Tablo Kaynağı DİE 2003]

Tabloda adli-siyasi suç ayrımı yapılmamış ama ‘diğer’ bölümü içerisinde olduğunu düşünüyorum, o kadar siyasi kadın hükümlü istatistiklerde gözükmüyor olamaz çünkü. Adli suçlardan ise yıllara göre en fazla artanlar hırsızlık, dolandırıcılık, icra iflas kanununa muhalefet ve öldürme hariç diğer suçlarda kadınların suç işlerken çoğunlukla yalnız olmadığı, ailesi ya da aileden birileriyle ortak yaptığını özellikle kaldığım cezaevinde öğrendim. Bu nedenle ya suç ortakları ailelerinden (özellikle eş) biri ile tutuklanıyor, dışarıda kendisine bakacak kimsesi kalmıyor ya da yalnız işlemişse suçu, toplum ve aile tarafından terk edilip kimsesiz kalıyor.

Konuyu toparlayıp tekrar suç ve dövme ilişkisini inceleyerek suçlulara zorla yaptırılan dövmelerden cezaevlerinde gönüllü yapılan ve bu sayede “suçlu” imajını hep koruyan “hapishane dövmelerini” dünya hapishanelerinden örnekler vererek açalım;

Dünyadaki çeşitli ülkelerde, cezaevlerinde dövmeleri genellikle çetelerin, grupların sahiplendiğini görüyoruz. Bu dövmeler kişinin başarıları, özellikleri, suçu, ait olduğu grubu ve dünya görüşünü işaretler. Bu işaretler zamanla belirli kodlara dönüşmüş, simgesel anlatımlar ortaya çıkmıştır.

Rus Hapishane Dövmeleri

Hapishane dövmelerinin en ünlüleri Rus hapis dövmeleridir. Rus hapis dövmeleri sözden çok sembollerden oluşur. Örneğin el üzerindeki üç nokta

“Görmedim, Duymadım, Bilmiyorum” anlamına gelirken, mahkûmun baskı altında konuşmadığını, kimseyi ihbar etmediğini anlatmaktadır. Ayrıca çeteye yeni girenlerin göğsüne gül dövmesi yapılmış. Bir de Sovyetler Birliği yönetimindeyken siyasi tutukluların yaptırdığı dövmeler var ki oldukça ironik (çünkü sosyalist sistemin içinde muhalif siyasi tutuklulardı). Bu tutuklular vücutlarına kilide bağlanmış kitap (SSCB Anayasasını temsil eden kitap) dövmesi yaptırmışlar, bu dövmeyi yaptıranlara ise SSCB mahkemelerinde kendilerini savunma izni verilmemiştir. Diğer birçok Rus tutukluda ise, Hz. İsa figürü bulunuyordu. Tutuklu bu dövmeye ile tanrıdan ümidini kesmediğini anlatmaya çalışıyordu. Dini dövmelerin yanına “günahsız insan yoktur” sözleri ekleyerek arınma ihtiyacı duymışlardı. Rus hapishanelerinde asker ve adli tutuklular arasında ise daha çok çıplak kadın dövmeleri yaygındır. SSCB döneminde Müslüman mahkûmların dövmelerinde, bir kız elinde kitapla (Kuran-ı Kerim) olur, üzerinde de Ay ve Tuğ işaretleri bulunurdu. Asi ve tehlikeli gözükken mahkûmların kiminin omuzlarında apolete benzer kafatası dövmesi bulunur, “dünyaya acı çekmek için geldim, günü yaşıyorum artık ve beni ancak ölüm düzeltir” anlamına geldiği söylenir.

Çeşitli kaynaklarda Avustralya’da dövmenin, suçlular ülkeye getirildiği zaman ortaya çıktığı ya da yaygınlaştığı belirtiliyor. 1800’lü yıllarda Avustralyalı suçlular, koyunların siyah tortu ve çöktillerini kullanarak, umutlarını, hayal kırıklıklarını dövmeye yoluyla anlatmaya çalışmışlar, önemli kişisel mesajlarını vücutlarında giysi altında kalıp gözükmeyecek yerlerine yazdırmışlardır. Dövmeye simgeleri, sözleri arasında dava tarihleri, cezalarının bitiş tarihleri, sevgili düğümleri, timsahlar ve kangurular vardı. Rus hapishanelerindeki dövmelerle ilgili iki ayrıntılı kaynak daha var. *The Mark Of Cain* adlı (2000’de İngilizce altyazılı Rusça) filmde Alix Lambert, Rusya’daki

tutuklular hakkında, mahkûmların ayrıntılı bütün vücut dövmelelerini, onların hapisane içinde sınıfını, tarihini, özel şifrelerini, sembollerini anlatmıştır. Bu dövmelelerden en isyankâr olanlardan biri diz kapakları üzerine yıldız simgesiydi. Bu “otorite karşısında, önünde asla dizlerinin üstüne çökmeyeceksin” anlamına geliyordu.

Damon Murray’in *Crime* çalışması da Rus dövmelelerinin eski ve yeni yüzü için ciddi bir kaynaktır. Damon Murray’in, Rusya’nın yeni hali için “Rusya yeni vahşi batıdır” söyleminin temelinde yatan, Boris Yeltsin’in “Artık her şey, her yer satılıktır” sözlerinin Rusya’da kapitalizmin ilk yorumlanmasıyla ilgili gelişmelerin kaynağı olmasıdır. Damon Murray, Rusya’nın değişimi ile dövme-suç ilişkisini birlikte incelemiştir. Rus yayınevi Fuel’le ortaya çıkardıkları dövme kitaplarında, dövmenin şu anda özellikle batıda sırf moda olarak algılanmasından şikâyet etmiştir. Damon kitabında şu sözlerle konuya açıklık getirmeye çalışmış, “Rusya’da yeni kapitalizm yorumlarıyla 90’lı yılların eğilimleri, geçmişi unutma, taklit, Batı kültürünü yarattı. Dövme de batıda sırf modaya indirgendi. Ve bizim dövme kitaplarıyla amacımız bunun her zaman böyle olmadığını göstermekti. Dövme bizim geçmiş yaşantımızda (hapisane dövmesi olarak özellikle) çok değerliydi, onlar ölüm ve yaşamın konusuydu.”

Dövmelelerin ölüm ve yaşam gibi iki zıt ve uç kutupta işleyen acı süreçlerin konularını oluşturduğunu, modadan çok daha derin anlamlar taşıdığını anlatıyor, Damon kitabında, Rus dövmeleleri ile ilgili bir diğer kaynak Damon’un da Rus Suçlu Dövmesi Ansiklopedisi II’dir. (Anne Applebaum – Russian Criminal Tattoo Encyclopedia II)

Amerika Hapishanelerinde Dövmeler

Dünyada farklı coğrafyalardaki hapishanelerde bulunan insanların kendini ifade etme yollarından biri olmuş dövme. Çünkü resmi veya gayr-ı resmi yasaklar insanların çoğunlukla susmasına sebep olmuştur. Böylece tutuklular susarken vücutlarındaki dövmeler onlar için her zaman konuşmaya, anlatmaya devam etmiştir. Bu dövmeler genellikle argo dilde yazılmış ya da sembolleşmiştir. Yani bir şeyi anlatmak için uzun uzun konuşmaya gerek yoktur o dünyada, bir kelime, bir sembol her şeyi anlatır. Dövmenin çok daha yaygın ve köklü olduğu Amerika ve Avrupa hapishanelerinde, hapishane dövmelerinin rengi bile birçok şeyi ifade ediyor.

Hapishane dövmesinin rengi genellikle mavidir. Güneşe ve derinin rengine bağlı olarak siyaha ya da mora dönüşebilir. Hapis dövmelerinin boyalarında fazla renk seçeneğiniz olmadığından çok renkli görürseniz, bu kesinlikle hapishane dövmesi değildir. Hapishane dövmelerinde amatör, kaba ve uyduruk bir görüntü vardır. Çünkü iğne ile tek tek batırarak çizilen modeli yapmak çok zordur, kalemle çizmeye benzemez. Üstelik cezaevinde dövme yapmanız için sanatçı olmanız gerekmez! Orada yetenekli kişi aranmaz. Dövme yapacak kişinin deriyi delemek cesareti olması yeterlidir. Dövme yaptıran içinse, dövmesinin görüntüsünden çok anlamı önemlidir. O an çektiği acısı, özlemi, kızgınlığı önemlidir. Dövmelerde kim olduğu, ne yaptığı, nerede olduğu sırları anlatılır. Dövmesi bunu ifade edecek kadar anlaşılıyorsa gerisi onun için önemli değildir. Tabii bunlar dışında cezaevinde dövme yapa yapa ustalaşmış, el becerisi olan dövmeciler de vardır. Neredeyse makineyle yapılmış gibi ince çalışmaları vardır bu usta dövmecilerin. Şimdi Amerika kıtasındaki cezaevlerinden bazı grupların (çete, örgüt) cezaevi dövmelerini, anlamlarını inceleyelim. Bu grupların bir kısmı cezaevinde yaptırmışlar dövmelerini, bir kısmı dışarıda profesyonel dövmecide. Ortak noktaları dövmelerinin suçla, yasadışı olanla bağlantılı olmasıdır. Onların dövmeleri direkt kendi gruplarının dövmelerini yansıttığı için bir çeşit yer altı dövmesidir.

San Quentin Cezaevi

1967 California Aryan Brotherhood Çetesi

Bu grup en fazla soygun sebebiyle cezaevine girmiştir. Ama asıl amaçları Neo Nazi görüşleri ile kendilerini ifade etmektir. Onların dövmeleeri cezaevinde onlara kendilerince “başka” , “üstün” , “en iyi” , “yüksek” olduklarını gösteren Neo

Nazi sembolleridir. Aryan Brotherhood (AB), Meksika mafyası ile bağlantı içinde, hatta zaman zaman onun çıkarlarını koruyan bir Neo Nazi grubudur.

Dövme sembolleri; yonca yaprağı, grubun ismi olan Aryan Brotherhood’un baş harfleri olan ‘AB’, çift ışıklı yıldırım, ‘666’ numarası, eski İrlanda sembolleriyle yerlerini, mevkilerini, isimlerini anlatan sembollerdir.

San Quentin Cezaevi

1966’da California - Black Guerilla Family Örgütü

Black Guerilla Family (BGF), büyük cezaevi gruplarını politik olarak çok fazla yönlendirmiştir. Marksist, Leninist, Maoist devrimci organizasyon olarak görüldü. İrkçılığı yok etmek en büyük amaçlarıydı. Ayrıca cezaevinde saygınlıklarını artırmak için mücadele ettiler. Dövme simgelerinden biri Siyah Dragon’du. Anlamı; Siyah Dragon Cezaevi duvarlarını yıkıyor, baskın yapıyor, kurtarıcıdır.” BGF’de yaygın dövme simgelerinden ikisi de çapraz süvari kılıcı ve av tüfeği. Cezaevlerinde çoğunlukla Aryan Brotherhood ve Mexica mafyası ile düşmanlık yaşamıştır.

Rio Redras Hapishanesi

1970’de NETA

Neta, görüntüsünü kültürel bir organizasyon olarak gösterdi. Üyeleri güçlü yurtseverlerdi. “Los Macheteros” diye anılan bir devrimci Puerto Rican grupla birbirlerine üyedirler. Onlar kendilerini ve insanlarını Amerika tarafından baskı altına alınarak yönetilen insanlar olarak görür. Onların yaşam felsefesi “Adanın bağımsızlığı”

ya da Puerto Rico idi. Buna rağmen NETA genellikle şiddetle beraber göründü. Dövme ve diğer eşyalarındaki genel sembollerinde renk kırmızı, mavi ve beyazdır. Örneğin gözaltında ya da tutukluyken dikkate alınmalarını ve muhatap alınmalarını ifade eden, kendi aralarındaki sadakati temsil eden beyaz tespih kullanırlar. Dövmeleri NETA amblemleri, iki işaretli Puerto Rican bayraklı bir kalp ve sağ elde ortada zincirle işaret parmaklarına sarmalanmış sembol modeller vardır. Sağ ellerine çizdikleri kalp içinde N harfinin anlamı arkadaşlık, birlik, beraberliktir. Neta üyeleri ağız sıkı, hiçbir şeyden çekinmeyen, meydan okuyucu olarak bilinir. Latin kralları, düşmanları saymışlardır.

Folsom Hapishanesi California La Nuestra Familia

La Nuestra Familia (NF), kırsal kesimden gelen Amerikalı, Meksikalı (Meksika kökenli Amerikalı) koğu arkadaşlarını diğer mahkûmlardan ve çetelerden korumak için kurulmuş. En çok da Meksika mafyasından korunmak için. Kültürel ve sosyal farklılıklar, kentsel ve kırsal arasında kalan Meksikalı Amerikalıları oldukça bilinçlendirip yükseltti ve olgunlaştırdı. Özellikle de ENE Meksika (Meksika mafyası) ve NF (La Nuestra Familia) arasındaki düşmanlığın derinleşmesinde, NF'lilerin bilinçlenmesinin önemli bir katkısı vardı. NF dövmeleriyle diğer gruplardan ayrı olduğunu farklı olduğunu göstermeye çalışıyordu. Daha çok NF, LNF, ENE ve 14 Numara gibi örgütleri ve düşüncelerini simgeleyen harf ve numaralarını siyah renk olarak işlediler vücutlarına.

Folsom Hapishanesi California Texas Syndicate (TS)

Texas Syndicate, Aryan Brotherhood ve Meksika mafyasına karşı kendilerini korumak için kurulmuş bir gruptur. TS'de üyelik milliyete göre yapılmış. Küba, Kolombiya ve Meksikalıların olduğu bir grup diğer üstüncü grupların baskılarından kendilerini korumaya

çalışmışlardır. Dövme sembolleri grup isimlerinin baş harflerinden oluşuyor. Bilekten dirseğe kadar büyük siyah renkte işleniyordu. TS dövmesi ile kimliklerini her zaman rakiplerine hatırlatmayı amaçlamışlardır.

Bu cezaevlerinde bir de genel-ortak anlamda kullanılan simgeler desenler vardı.

- Mezar taşıyla üzerinde tarihler; mahkûm bu tarihler içinde hapishanede olduğunu anlatıyor.

- Mezar taşı üzerinde numaralar ve girdap; bir arkadaşın ya da birinin ölümüne tutulan yası simgeliyor.

- Omuz dirsek üzerinde örümcek ve ağlar.

- Sekiz tane balon; kötü şans.

- Bir gülen yüz bir ağlayan yüz; benim mutlu yaşamım, benim üzgün yaşamım ya da “şimdi oyna sonra öde” anlamlarına geliyor.

- Erkekliği simgeleyen argo anlamıyla “taşakormanı”(argo). Beyaz gururu simgeliyor.

- Kadınlığı simgeleyen dişilik ormanı anlamında “tüylü orman”(argo). Beyaz gururu simgeliyor.

- Viking konuları; herkesteki ortak konudur Viking konulu desenler.

- Granitler, yekpare duvarlar; eski Folsom cezaevindeki zaman.

- %100 saf ırk; beyaz ırk ya da anglo.

- Kuş görüntülü güneşli pencere; dışarı çıkmayı bekliyor.

- Ağlayan kadınların yüzleri; birisi dışarıda bekliyor.

- Hapishane duvarı ve dışarı dökülen tuğlalar; dışarı çıkmak istiyor. İçeride dışarının eksikliğini hissediş ifade ediyor.

- Sur; Güneyli.

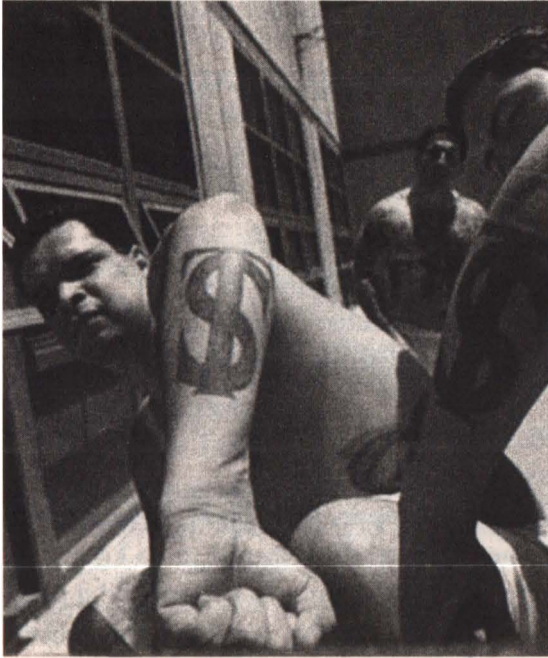
- Nurteano; Kuzeyli.

- Hapishane parmaklığı; hapisliği anlatıyor.

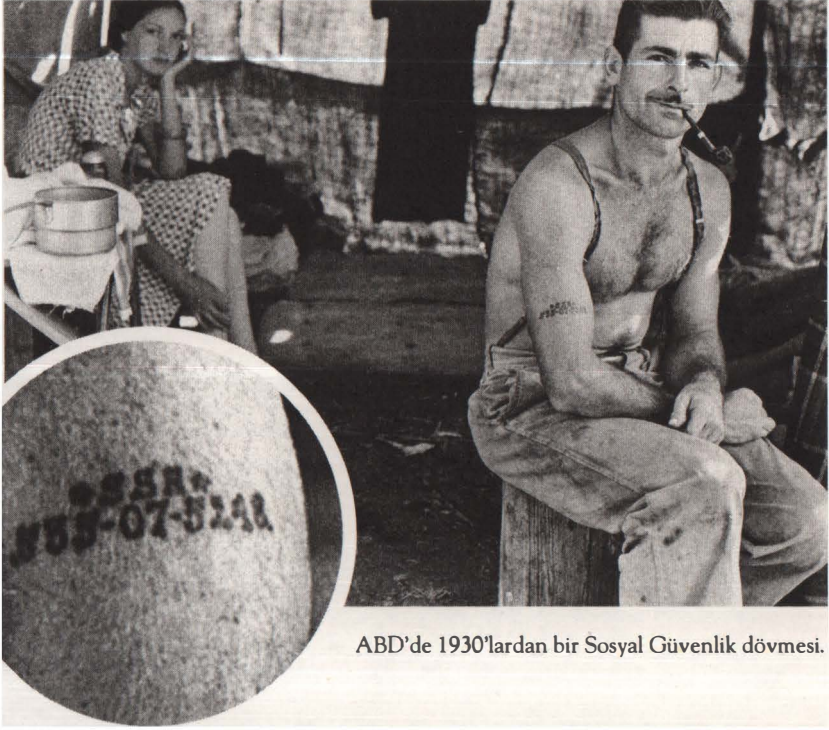
Dövmelerin özellikle cezaevlerinde, sözü direkt söylemektense sembollerle anlatmanın, her daim tehdit etmenin ya da kişilerinin özlemlerinin, isteklerinin simgeleri olduğunu görüyoruz. Tabii burada dövmenin suçla ya da toplum dışı-yasadışı yaşamla da bir bağlan-

tısı var. Dövmenin, günlük yaşantıda da yaygın olduğu toplumlar-
da (batı ülkeleri özellikle) yeraltı-yasadışı gruplar ve cezaevindeki
örgütler açısından ayrıca bir dili olmuş. Kendi görüşlerini anlatma,
ifade yolu, isyan yolu, yemin şekli gibi. Her zaman görülmesi isteni-
len dövmeler, kişinin meydan okuması anlamını da taşıyor. Yalnız,
verdiğimiz bu cezaevi örnekleri dikkat ettiyseniz erkek cezaevi ve
erkek dövmelerinden oluşuyor. Dünyada kadın cezaevi ya da koğu-
şu yok mu? Hele de Amerika da? Bu durumda kendi ülkemizin değer
yargılarını tek başına küçümsemememiz gerektiğini anlıyoruz. Çün-
kü internet gibi yaygın bir iletişim aracında bile hapis kadınların
dövmelerine ulaşmak mümkün olmadı. Demek ki kadınlar hala dün-
ya çapında dövme ile ilgili de olsa kayıt dışı!

Madem öyle, bari biz kendi ülkemizde yapabildiğimiz kadarıyla,
oldukça çetrefilli geçen çalışma sonunda, cezaevindeki dövmeli ka-
dınları ve dövmeleri ele alalım, gündeme getirelim.

California Texas
Syndicate dövmesi.
Cezaevlerinde çeteler
ortak simgeler ve
desenler kullanıyor.

ABD'de 1930'lardan bir Sosyal Güvenlik dövmesi.

KADIN MAHKUMLARLA
ANKET VE RÖPORTAJLAR

Cezaevinde kadınlara anket, sohbet ve mektup yoluyla sorduğum sorular:

Mesleğiniz var mıydı? Varsa nedir?

Vücudunuzda kaç tane hapisane dövmesi var?

Sizce bir mahsuru yoksa cezaevinde bulunma sebebiniz?

Dövmenizin şekli nedir? Ne dövmesi yaptırdınız?

Dövmenizi hangi hapisanede, ne zaman ve kime yaptırdınız?

Dövmenizin bir anlamı var mı? Sizce ne anlama geliyor?

Dövmenizi cezaevinde yaptırtmanızın bir nedeni var mı?

Dövmenizi yaptırtırken korktunuz mu? Acı duydunuz mu?

Kanama oldu mu? Yara oldu mu?

Dövme sonrası nasıl bakım yaptınız? Krem sürme, yıkama vs... Kaç günde iyileşti?

Dövmeniz nasıl yapıldı? Malzemeler nasıl hazırlandı, nasıl uygulandı, kaç iğne kullanıldı biraz anlatabilir misiniz?

Dövmenizi seviyor musunuz? Çıkartmayı düşünüyor musunuz? Veya yeni bir tane daha yaptırmayı düşünüyor musunuz? Dışarıda profesyonel bir dövme ciye yaptırmayı hiç düşündünüz mü?

Son olarak sizin dövme ile ilgili düşünceleriniz nelerdir? Özellikle belirtmek istediğiniz bir düşünceniz var mı?

**Sorulara verilen yanıtların dikkate değer olanlarını bulacağımız bu bölümde, yazım hataları ve anlatım dili kısmen düzeltilmiştir. Kimi zaman doğrudan, kimi zaman yazışmalarla ve başka mahpusların yardımıyla yapılan anketlerin değerlendirmeleri için bkz. sayfa 119.*

‘Dövmemin anlamı, cezaevinde yattığım süreç.’

Badegül | Nevşehir Kapalı Cezaevi

32 yaşında, evli ve bir çocuğu var. Ev Hanımı

Cezaevinde Bulunma Sebebi: Hırsızlık

Dövmesi: Gül

- Nevşehir kadın kapalıda arkadaşşıma yaptırdım.
- Gülleri sevdiğim için ve cezaevinde aynı şekiller yapıldığı için gül deseni yaptırdım.

- Dışarıdan da yaptırdığım bir dövme vardı. Bu anket hapishane dövmesi olduğundan, dövmemin anlamı cezaevinde yattığım süreç.

- Korkmadım, acıdı, kanadı. Daha önceden de tecrübeli olduğum için fazla bir şey hissetmedim.

- Bepanthene krem sürdüm revirden alarak, bir haftada iyileşti.

- İki iğneyle, mürekkep, süt, pil kömürü, sigara külü vs yapıldı.

İlk önce çizildi daha sonra karışımla işlendi.

- Seviyorum dövmemi, çıkarmayı düşünmedim, bir tane daha yaptırmayı düşünüyorum.

- Toplum tarafından hoş karşılanmıyor ama yine de herkesin isteğine kalmış.

‘Dövmem bir uyarı. Baktıkça herkesten uzak durmamı sağlayacak.’

Sincap | Sincan kapalı cezaevi H-1 koğuşu

33 yaşında, evli, 2 çocuğu var. Tapu memuru.

Cezaevinde Bulunma Sebebi: Sahtecilik

Dövmesi: “Görmedim, Duymadım, Bilmiyorum”

- Kadın kapalı cezaevinde (Sincan) H-1 koğuşu. 16.07.08 tarihinde Maviş lakaplı arkadaşıma yaptırdım.

- Dövmemin anlamı; “Görmedim, Duymadım, Bilmiyorum” bu zamanda görmeyeceksin, duymayacaksın, bilmeyeceksin.

- Şu ana kadar dövme yaptırmak aklımdan bile geçmiyordu, bir olaya şahit oldum, görgü tanığı diye ifade verdim ama sanık olarak 55 gün mahkûm oldum.

- Korkmadım ama canım çok acıdı, biraz da kanadı.

- Krem tedavisi yaptım 10 günde iyileşti.

- Kül, süt ve mürekkeple hazırlandı, 3 iğneyle uygulandı.

- Dövmemi seviyorum çünkü dışarıda bir olaya şahit olursam dövme aklıma gelince görmedim, duymadım, bilmiyorum diyebilirim.

- Dövme bende bir uyarı olarak kalacak, bir şeye şahit olurken dövmem beni uyaracaktır. Baktıkça herkesten uzak durmamı sağlayacaktır.

‘Dövmemi gördükçe sevginin unutulmayacağı aklıma geliyor.’

Hatice | Sincan Kadın Cezaevi I-4 koğuşundan
32 yaşında, evli, 3 çocuğu var. Ev hanımı.
Cezaevinde Bulunma Sebebi: “Esrar içmek”
Dövmesi: “Eşimin ismi yazıyor lale şeklinde.”

- Kadın Kapalı Cezaevinde (Sincan), E.M, F ve A.A yaptılar.
- Eşimin ismini yazdım, anlamı sevgi.
- İki yıldan beri cezaevindeyim. Eşime olan sevgimden yaptır-
dım.
- Hayır, evet biraz evet eşimin ismini yazdırdığım için mutlu-
yum.
- Evet bol sabunlu suyla yıkadım ve Bepphantene kullandım bir
hafta sonra iyileşti.
- Süt, pil, kalem iğne, peçete, 2 tane iğne kullanıldı.
- Hayır bir daha yaptırmam, hayır.
- Eşimin adı olduğu için dövmemi çok seviyorum, dövmeyi gör-
dükçe sevginin unutulmayacağı aklıma geliyor.

‘Cezaevinde özlem duyduğum için yaptırdım’

Sultan | Sincan Kadın cezaevi, I-4 koğuŖu

40 yaŖında, evli,, 4 çocuğu var.

Cezaevinde Bulunma Sebebi: UyuŖturucu

Dövmesi: “Üç dövmem var. Sevdiklerimin ismini yaptırdım.”

- Sincan cezaevinde yaptırdım yapan kiŖi E.M.
- Dövmemin çok anlamı var, sevdiklerimin ismi.
- Cezaevinde özlem duyduğum için yaptırdım.
- Korkmadım, acımadı, hiçbir Ŗey hissetmedim.
- Sadece krem sürdüm 3 günde iyileŖti.
- Malzemesi süt, siyah kalem ve is, 2 tane iğne kullanıldı.
- Dövmeyi seviyorum, çıkartmayı düşünmedim daha da yaptırmayı düşünmüyorum.
- Buralarda özlem var, sevdiklerimi görmediğim için buna gerek gördüm, hep tenimde onları hissetim, saygılar canım.

‘Dövmе, insanın kişiliğini yansıtır’

Özge, I-4 koğuşundan

21 yaşında, evli, 1 kız çocuğu var. Kuaför.

Cezaevinde Bulunma Sebebi: “Kaderin cilvesi?”

Dövmesi: “Kelebek dövmesi, isim ve ayak bileğimde ‘hırçın’ yazıyor.”

- Dövmemi Sincan cezaevinde yaptırdım. E.M yaptı
- Evet dövmemin benim için anlamı çok, annemin ismi yazıyor.
- Evet, acıdı ama korkmadım tabii ki, kanadı ama fazla değil.
- Krem sürdüm, 5 günde iyileşti.
- İls ile malzemeyi bilmiyorum, 2 tane iğne kullanıldı.
- Dövmemi seviyorum fakat bir tanesini çıkartıp başka dövmе yaptıracağım. Evet, dışarıda profesyonel bir dövmeciye yaptırmayı düşündüm ama olmadı.
- Bence dövmе insanın kişiliğini yansıtır başka da bir nedeni yok.

‘Dışarıda sildirmeyi düşünüyorum.’

Pınar | I-4 koğuşundan

26 yaşında, bekâr, çocuk yok. Kasiyer.

Cezaevinde Bulunma Sebebi: Cinayet.

Dövmesi: “Üç dövmem var; isim yazdırdım.”

- Bir tanesi İstanbul Paşakapısı, iki tanesi bu (Sincan) cezaevi.
- Dövmemin bir anlamı yok benim için, hiçbir şey ifade etmiyor.
- Hayır, bir nedeni yok, sadece can sıkıntısından.
- Korkmadım, evet biraz acıdı çok az, kanama oldu, hiçbir şey

hissetmedim, yara olmadı.

- Yıkama ve daha sonra krem, 1 haftada iyileşti.
- Malzemeler, süt vs... 3 iğne.
- Dövmeyi seviyorum, daha estetik olması tercihim. Dışarıda sildirmeyi düşünüyorum veya daha farklı bir dövme olabilir.

‘Kesinlikle dövme yaptırmayın, çünkü dinimizce günah’

Ankaralı, I-4 koğuğu

45 yaşında, evli, 2 çocuğu var. Ev hanımı.

Cezaevinde Bulunma Sebebi: Uyuşturucu.

Dövmesi: Harf

- Sincan’da, 6 aylıkken yaptırdım. E. Adında arkadaşım.
- Eşimin adının baş harfı, onu sevdiğimi anlatmak istedim, tabii ki bu harflerle sınırlı olan bir sevgi değil.
- Sadece bir anda fikir değiştirmem, ben aslında dövmeye karşı olan bir kişiydim.
- Çok canımın yanacağını düşündüm ama düşündüğüm gibi olmadı, canım çok az yandı.
- Dövme sonrası devamlı krem kullandım. 3-4 gün içinde iyileşti.
- İğne ve isle yapıldı, bir iğne kullanıldı, kalem içi süt ve is kullanıldı.
- Seviyorum, hayır ve yeni yaptırmayı düşünmüyorum.
- Kesinlikle dövme yaptırmayın, çünkü dinimizce günahdır, vücudun her yerine dövme yaptırmanın anlamı yok.

‘Vücudumu güzelleştirdiğine inanıyorum’

Sevda

28 yaşında, evli, 2 tane çocuğu var.

Cezaevinde Bulunma Sebebi: Uyuşturucu ticareti.

Dövmesi: Hançer, kalp, göz.

- Paşakapısı’nda Yeliz’e yaptırdım.
- Vücudumu güzelleştirdiğine inanıyorum, güzel duruyor.
- Moralim bozuktu, sıkıntımı öyle attım.
- Dövme yaptırırken korkmadım, biraz acıdı, biraz kanadı kabuk bağladı.
- Kremle tedavi yaptım, 5 günde iyileşti.
- İls, süt, pil, deri üstüne işlendi.
- Dövmemi seviyorum, çıkartmayı düşünmedim, cesaretim yok.
- Güzel olan her dövmeyi seviyorum ve yaptırmak istiyorum.

‘Günah olduğunu bile bile yapmaktan vazgeçmiyorum.’

Emine (Banu) | 1-4 koğuşundan

35 yaşında, dul, bir tane kız çocuğu var.

Cezaevinde Bulunma Sebebi: “Uluslararası kurye”

Dövmesi: “Dokuz tane hapislane dövmem var. Gül, lale, kızımın ismi,

‘neden ben’, hançerli kalp, A ve E harfi, bacağımda da gül var, elimde ‘Görmedim, Duymadım, Bilmiyorum’ var.”

- Paşakapısı’nda iki buçuk sene önce yaptırdım, Meral arkadaşşıma yaptırdım.
- Kızımın ismini taşıması, her zaman kızımın benimle olduğunu düşünüyorum.
- Özlem ve de hasret.
- Dövme yaptırırken biraz korktum, az kanadı, üç gün içinde de iyileşti.
- Antibiyotik kremle üç günde iyileşti.
- İs, pil, üç iğne mürekkep, deri üstüne üç iğneyle yapıldı.
- Dövmelerimiseviyorum çıkarmayı düşünmüyorum. Yeni yapmayı düşünüyorum, profesyonel dövme yaptırmayı düşünmedim.
- Dövme yaptırmayı gerçekten çok seviyorum, günah olduğunu bile bile yapmaktan vazgeçmiyorum.

**‘Şu an psikolojim bozuk olduğundan
pişman mıyım bilmiyorum.’**

Adanalı Ebru I-4 koğuşı

22 yaşında, boşanmış, 1 oğlu var. Tekstilde çalışıyor.

Cezaevinde Bulunma Sebebi: “Uyuşturucu satmak ve içmek”

Dövmesi: “İki dövmem var; Biri makine dövmesi, özgürlüğü simgeleyen
kız, diğerleri isim.”

- Ankara K.Ç.E. 2 yıl sonra E.M’ ye yaptırdım.

- Evet var, özgürlüğü simgeliyor ama maalesef hep bir şeylerin
esiri oldum. Biri oğlumun adı diğeri arkadaşımın.

- Hayır korkmadım ama biraz acıdı, ama çok ciddi değil, hayır
yara olmadı.

- Krem sürdüm, 3 günde iyileşti.

- İğne ve is ile yapıldı. Kurumun içine süt katıldı, mürekkep
katılıp iğne ile işlendi, 2 iğne kullanıldı.

- Dövmelerimi seviyorum, evet bir tanesini çıkarttıracağım,
yeni yaptırmayı düşünüyorum. Dışarıda yaptırdım.

- Bence dövme insanın kişiliğini yansıtır, birini gerçekten sev-
diğinize emin olmadan onun adını yazdırmayın. Son bir not: dövme
yaptırmak günahdır biliyorum ama yine yaptırdım, şu an psikolojim
bozuk olduğundan pişman mıyım, değil miyim bilmiyorum. Allah
affetsin, sevgiler başarılar.

“Anlamı, güzel olması...”

Sonay | I-4 koğuşundan

1985 doğumlu, evli, çocuğu yok. Konfeksiyon işçisi.

Cezaevinde Bulunma Sebebi: “Esrar içmek ve de bulundurmak.”

Dövmesi: Gül ve lale.

- Sincan cezaevinde yaptırdım, E.M yaptı.
- Dövmemin anlamı güzel olması, dövme yaptırmak hoşuma gidiyor.
- Cezaevinde yaptırmamın nedeni yok.
- Yaptırınca tabii ki acıdı, kanadı az, bir hafta bacağıım şişti.
- Krem sürdüm, bir haftada iyileşmeye başladı.
- Pil, kül, permatik, bunlarla hazırlandı, iki tane iğneyle yapıldı.
- Dövmemi seviyorum, çıkartmayı düşünmüyorum. Dövme güzel olursa gene yaptırırım, profesyonel dövme yaptırmayı düşündüm.
- Görünüşü güzel durması, çekici olması... Dövme yaptırmak hoşuma gidiyor, başka da hiçbir düşüncem yok.

“Dışarıda olsam belki daha da çok yaptırırdım.”

Şerefnur H-3 koğuğu (Sincan)

32 yaşında, 3 çocuğu var. Ev hanımı.

Cezaevinde Bulunma Sebebi: “Uyuşturucu suçu”

Dövmesi: Vücudunda 13 tane hapisane dövmesi var;

“Su perisi, melek, halhal, yüzük, ayak bileğimde kaplumbağa, kuş, annem, çocuklarımin harfleri, eşimin adı, yüzüme zikzak ben, elime sarmaşık, elime çiçek.”

- 2007’de Sincan K.K. Cezaevinde Dilara ve Füsün’a yaptırdım.

- Dövmelerimin benim için hepsinin ayrı ayrı anlamları var,

çok da hoşuma gidiyor.

- Var, dışarıda zaman bulamıyorum.

- Yapılırken çok acıdı, çok az kanadı, sonra da kabuk tuttu, iyi

şeyler hissettim.

- Dövmes sonrası Bepthantene kremi sürdüm, sürekli olarak krem

sürdüm, yıkayıp kuruladım ve tekrar tedavi yaptım, 15 günde iyileşti.

- Dövmeyi isle yaptı, sütle tamamladı, önce işleyeceği şeyi çizdi

sonra 1 iğneyle işlemeye başladı.

- Dövmemi seviyorum, çıkartmayı düşünmüyorum, bir daha

yaptırmak istemiyorum. Evet, dışarıda profesyonel birine yaptırmak isterim.

- Benim için düşüncelerim hoşuma gidiyor, beğene beğene yap-

tırttım, dışarıda olsa belki daha da çok yaptırırdım.

“Cezaevindeki kadınlarda dövme oldukça fazla, ben de buranın psikolojisiyle yaptırdım.”

Zöhre | Nevşehir cezaevi

26 yaşında, dul. Ev hanımı.

Cezaevinde Bulunma Sebebi: Cinayet

Dövmesi: Eşinin baş harfi ve kalp.

- E tipi kapalı cezaevi Nevşehir’de yaptırdım.
- Vefat eden eşimin baş harfi, onu hatırlatıyor.
- Dışarıda ailem izin vermiyordu buradaki insanlarda gördüm.
- Yaptırırken korktum, ilk defa yaptırdım, acıdı, kanama oldu tabii ki, kabuk bağladı.
- Bir tedavi uygulanmadı, sonuçta cezaevi, sudan uzak durdum, krem sürdüm, ortalama 2 haftada kendini belli etti.
- İğneyle işlendi, mürekkep, sigara külü, is, süt karışımıyla, iki iğneyle yapıldı.
- Dövmemi seviyorum. Çıkarmayı düşünmüyorum, bir tane daha yaptırmayı şu an düşünmüyorum ama burada psikoloji neyi gösterir bilmiyorum.
- Dövmeyi ilk başta hoş karşılamıyordum. Ama burada bayanlarda oldukça fazla ve ben de buranın psikolojisiyle yaptırdım ama abartı olan dövmelere yine karşıyım.

‘Stresten yaptırdım.’

Nadide | H-3 koğuşundan

30 yaşında, evli

Cezaevinde Bulunma Sebebi: Uyuşturucu

Dövmesi: Çiçek

- Sincan kadın kapalı cezaevinde yaptırdım bir mahkûma.
- Üç dövmem var. Çiçek yaptırdım.
- Dövmemi stresten yaptırdım.
- Kanama olmadı ama insan biraz korkuyor ama korkulacak hiçbir şey yok.
- Bolca krem sürdüm, 4 günde geçti.
- İs, süt ve tek iğne.
- Evet, seviyorum, dışarı çıkınca profesyonel bir dövmeciye gideceğim.
- Yok pişman değilim, çıkarmayı düşünmüyorum.

“Dışarı çıktığımda üstünden geçirtip boyatmayı düşünüyorum.”

Nazlı | Sincan Cezaevi

40 yaşında, evli, iki çocuğu var.

Cezaevinde Bulunma Sebebi: Uyuşturucu ticareti

Dövmesi: Peri, melek, çiçek, kalp içinde çocuklarının baş harfı.

- Sincan K.K. Cezaevinde mahkûma yaptırdım.
- Cezaevinde boş zamanı doldurmak, için kısacası sıkıntıdan yatırdım.
 - Kanama olmadı ama insan başta korkuyor, sonradan korkulacak gibi olmadığını anlıyor.
 - Bolca krem sürdüm, 3 gün içinde geçti.
 - İs, süt ve iğne tek iğneyle...
 - Pişman değilim, seviyorum. Dışarı çıktığımda profesyonel bir dövmeçiye üstünden geçirtip boyatmayı düşünüyorum.

“Güneş hasret kaldığım için yaptırdım.”

Güneş Kız

26 yaşında, evli, 2 çocuğu var.

Cezaevinde Bulunma Sebebi: Hırsızlık

Dövmesi: İki dövmesi var; Dövmenin şekli güneş.

- Kayseri Kapalı Cezaevinde 2007 tarihinde arkadaşşıma.

- Bizlerin hayatı doğarken yazılır, ömrümüzün çoğunu cezaevinde geçiririz, onun için daracık yerde, güneş hasret kalmak insana koyar.

- Korkmadım, ama acıdı az, bir de kanama oldu, o an hissettiklerim cezaevinde bile kısıtlı olan güneşi ben limitsiz koluma yaptırıyordum. Yara olmadı, biraz kabuk tuttu sonra geçti.

- Önce ilk üç gün kolumda şişkinlik oldu ama sonra kremle biraz ovaladım, iyileşmesi on beş günü buldu.

- Önce kül, süt, mürekkep birbirine karıştırıldı, sonra tek iğneyle iğnenin ucu yakılarak uygulandı.

- Dövmemi çok seviyorum, çıkartmayı düşünmüyorum, başka yaptırmayı düşünmedim, ailem izin vermezdi.

- Dövmeyle ilgili günahdır dediler ama herkesin kolunda vardı, onun için ben de hasret kaldığım için güneş çizdirdim.

“İçimdeki öfke çıkmadan çıkartmam. And içtim.”

Kelebek | H-1 Koğuşundan

22 yaşında, boşanmış, çocuğu yok.

Cezaevinde Bulunma Sebebi: Uyuşturucu.

Dövmesi: Akrep

- Mersin cezaevinde yaptırdım. 2005 Aralık ayı olması lazım, kendim yaptım.

- Bu dünyada herkes bir akrep oldu yaşantımda. Önüne gelen ya elime uyuşturucu ya da koluma iğne enjekte etti. Etrafımdaki akreplere karşı içimdeki kinin bitmemesi için koluma akrep çizdim. Herkes beni zehirledi, bütün parmaklar beni gösterdi, işte akrebin hayatı...

- Evet, cezaevinde yaptırmamın nedeni dışarıda yaptırmayı düşünmüştüm ama kapalı kapılar ardında her gün kinim büyüdü, nedeni kinimdir.

- Dövme yaptırırken korkmadım, acı da duymadım çünkü yaptırırken mahkemeden gelmiştim ve yine 3 ay atmıştı, içimdeki öfkeden acı duymadım.

- Dövme sonrası hiç bakım yapmadım, zaten 7-8 günde iyileşti.

- Radyo pilinde olan siyah maddeyi sütle karıştırdım biraz da tükenmez kalem mürekkebi kullandım, 3 iğneyle uyguladım.

- Dövmemi ben de bu kin olduğu sürece seviyorum, içimdeki öfke çıkmadan çıkartmam, and içtim intikamımı almadan çıkartmayacağıma.

- Bende durdukça kinim nefretim daha da büyüyor.

“‘Anam’ yazdırırken acıdan değil ama değerli olduğu için ağladım...”

Dilan

22 yaşında, bekar, çocuğu yok.

Cezaevinde Bulunma Sebebi: Hırsızlık.

Dövmesi: Melek sembolü ve “anam” yazısı.

- Çankırı’da birini, diğerini ise Nevşehir’de yaptırdım.
- Dövmemin anlamı var, annemin melek olduğu anlamına geliyor.
- Cezaevi dövmesi sonuçta, burayı hatırlatıyor bana.
- Korkmadım, insan anam yazarken korkar mı, kanadı, bilmiyorum ama o farklıydı bir an acıdan ağladım mı, hayır o değerli söz için evet.
- Bir bakıma uygulanmadı ama Nivea el kremi sürdüm, 5 gün içinde iyileşti.
- İğne ile yapıldı. Mum ve mürekkep ile yapıldı, kendim akıl ettim bunu bir abladan duydum yaptım. 4 iğne ile yapıldı.
- Seviyorum, çıkarmak akıldan bile geçmez, yenisine gerek yok. Dışarıda yaptırmam, kendi emeğin daha güzel.
- Dövmeye karşıyım, yeni nesilde görmek istemem çünkü cahil farklı olur ama yine de olanlarda da yadırgamam böyle anket tuhaf bence ama yine de arkadaşşıma yardım ederim.

“Dışarıda hiç aklıma gelmedi, burada gördüm, denedim.”

Necmiye | Çankırı Cezaevi

34 yaşında, boşanmış, 8 yaşında bir çocuğu var.

Öğrenci (Cezaevinde başlamış).

Cezaevinde Bulunma Sebebi: Gasp

Dövmesi: “1. Çocuğumun ismi 2. ‘özgürlük’

3. Sarmaşık ve üstünde gül resmi var.”

- Çankırı E tipinde yaptırdım.

- Hepsinin bir anlamı var, çocuğumun ismi benim dünyamın ismi, diğeri özgürlük veee özledim olamadığım için ismiyle yetiniyorum, sarmaşık lakabı, üstündeki gül de, onun anlamını bilmiyorum arkadaş ısrar etti öyle.

- Dışarıda hiç aklıma gelmedi, burada gördüm, denedim, çok süper oldu.

- Korkmam mı ağladım bile, dedim bu acıya dayanamıyoz, öbür tarafa nasıl dayancaz dedim, kanama oldu ama bakamadım, arkadaş dur nefes alayım dedim, yok dedi, gerisini hatırlamıyorum.

- Bakım yapılmadı, sadece krem sürdü.

- Arkadaşlar hazırladı mürekkep ve is ile tabak da hazırlandı, sonra çizildi 1 iğneyle uygulandı.

- Seviyorum çıkartmıycam, devlet beni buradan çıkartana kadar. Dışarda belki, oğlum sevmiyor benim o kadar canım yandı ki profesyonel daha çok yakar.

- Benim çocuğum korkmasa dövmelerimden ben yaptırırım karşı değilim olana, karşı olana karşıyım.

“İnsan ölümsüzleştirmek istediklerini dövme olarak yaptırır.”

Pelin, E-1 Koğuşundan

19 yaşında, bekâr. Öğrenci.

Cezaevinde Bulunma Sebebi: Yaralamaya azmettirmek

Dövmesi: “Ömrüm”

- Keskin kapalı cezaevinde koğuş arkadaşşıma yaptırdım.
- Dövmenin anlamı; ömrüm, benim için en anlamlı kelimedir, bu kelimeyi uzun süre yaşatmak için sağ omzuma yaptırdım.
- Sadece kendi irademle, o süre içerisinde yaptırmayı düşündüm.
- Korkmadım, acıdı yalnız, daha sona uyuştı, hissetmemeye başladım acısını, çok az kanama oldu.
- Dövme bitince yıkadım, günde iki defa olmak üzere bir hafta boyunca cilt yumuşatıcı kremle besledim, tahminen 20 gün içinde iyileşti.
- İğnenin ucuna ip sarıldı, plastik tükenmez kaleme takıp çift iğne işlendi, pilot kalemin içindeki mürekkeple, süt ve sigara külü karıştırıldı, karışım hazırlandı.
- Dövmemi seviyorum, çıkarmayı düşünmüyorum, bu dövme benim için yeterli ve anlamlı, başka dövmeye ihtiyaç duymuyorum.
- Bence insan uzun süre görmek ve ölümsüzleştirmek istediği, kendileri için anlamlı olan şekil ve yazıları dövme olarak yaptırabilir. Dövmenin sağlık açısından zararlı olduğu söylentisi var ama hiçbir zararı bulunmamaktadır.

“Cezaevindekilerin yarısı dövme yaptırıyor.”

Çitlenbik, B-2 koğuşundan
20 yaşında, evli, bir kız çocuğu var. Ev hanımı.

Cezaevinde Bulunma Sebebi: Cinayet

Dövmesi: Kalp şeklinde içinde “U” harfı.

- Dövmemi Tokat Zile cezaevinde bir arkadaşşıma yaptırdım.
- Sadece özendiğim için yaptırdım.
- Cezaevinde yüzde elli insan dövme yapıyor. Ben de onlarda gördüm, ben de yaptırdım.
- Tabii ki bir şüphe oldu aklımda, korkmadım ama acıdı ve sonra çok kötü yara oldu.
- Hiçbir tedavi uygulamadım.
- Önce kalem mürekkebi bir kaba konuldu içine sigara külü, anne sütü katıldıktan sonra karıştırıldı. Bu şekilde dövmeyi uyguladı.
- Dövmemi şu anda hiç sevmiyorum, kesinlikle yaptırmam. Hayır, dövmeciye de yaptırmam.

“Azrail, lakabımdı...”

**Maviş (Azrail) | H-1 koğuşundan
22 yaşında, bekâr.**

**Cezaevinde Bulunma Sebebi: Gasp
Dövmesi: Kolda “azrail”, “selin” yazıları ve bir gül resmi.**

- Çankırı cezaevinde 2005 yılında kendim yaptım.

- Arkadaşımın kolunda da vardı, iddiaya girdik “sen kendine kıyamazsın” deyince bende de Kürt inadı vardı, tutturdum yaptım, onun haberi yoktu. İki gün sonra iddiaya girdim, “bugün koluma işlerim” dedim. İddiaya girmeden önce yaptım. Çünkü belki yapamazdım. Acırdı, tutmazdı, o yüzden işi garantiye aldım. İki paket desenli kâğıda iddiaya girmiştim, önce kâğıtları ortaya koymuştum sonra kolumu gösterdim şaşırdı.

- Dövmenin amacı “Azrail” lakabımdı. Dışarıda korkuyorlardı. Önce korkmuyorlardı kimse korkmayınca dayımın oğlunu dövdüm. Dayımın oğlu bana takılıyordu, istemiyordum takılmasını, sonra o da beni dövdü. Sonra köy meydanında topuğundan vurdum, yine bırakmadı peşimi. Onun yüzünden işi, okulu bırakıp İstanbul’a gelip tekvando kursuna gittim. Sonra da köyden Maviş tekvandoya gidiyor diye duymuşlar. Köye gidince de inanmayınca kimse, bende önüme geleni, bana takılanları, inanmayanları tekvando numaralarıyla dövüyordum. Ondan sonra Azrail demeye başladılar. Koluma önce dışarıda, sonra Kocaeli cezaevinde (2006) yaptım. Gülü de cezaevinde gül olmadığı için, gülü kolumda yaşatmak istedim. Onun için yaptım.

- Önce az biraz acıdı ama karizmayı bozmayalım, sonra aldırmadan yaptım. Bir iki iğneden sonra uyuşturucu zaten sulu şekilde biraz kanadı iki gün.

- Pilot kırmızı kalemin içini boşalttım, sigara külüne süt kattım, ipe üçlü boncuk iğnesiyle yaptım.

“Stres atmak için bir de bu kötü yerden hatıra kalsın diye...”

Güneş, H-3 Koşuğu

31 yaşında, evli, 3 çocuğu var.

Cezaevinde Bulunma Sebebi: Uyuşturucu.

Dövmesi: “Dövme modelim melek, ben seçtim çok hoşuma gitti. Melek, sarmaşıklar, ‘Annem’ yazısı, el üstünde çiçek.”

- Sincan Kadın Cezaevi, arkadaşşıma (dövmeci dışarıda da).
- Anlamı, “Annem” yazısının altında annem için seçtim meleği.
- Cezaevinde dövme yaptırmak aklıma nereden geldi, çünkü arkadaşşıım dövmeciydi ondan geldi.

- Biraz korktum acıyacak diye neler hissettim, hem pişman oldum hem olmadım, memnun sayılırım.

- Sütle, isle ve tek iğneyle yapıldı. Daha önceden yaptırmıştım 97’de, sadece 2 harf vardı, hikâyesi çıktığım çocuğun baş harfı ve soyadının baş harfıydı, çok severek yaptırmıştım. Hapishanede yaptırdığım dövme stres atmak için bir de bu kötü yerden hatıra kalsın diye. Elimden geldiğince cevapladım. Eğer çok daha uzun, net istersen yaz, şimdi cevapladığım mektubuna daha da uzun yazabilirim. Bu soruları seni tatmin etmezse yaz, daha fazla yazarım oldu mu canım arkadaşşıım.

“Kendinden bıkmış bir insan yapar diye düşünürdüm.”

Asiyet | H-3 koğuğu

Dövmesi: “Bir tane kalp şeklinde, iki tane isim olmak üzere üç tane dövme var vücudumda.”

- Dışarıda bilmiyordum dövmeyi, eşimi çok sevdiğim için ismini yazdırmak istedim. Başkalarında, çoğu vücutta gördüm.
- Önce günah zannettim, kendinden bıkmış bir insan yapar diye düşündüm.
- Koğuşta dövme yapan vardı, hiç acı hissetmedim iğneyle yapıldı.
- Üç çocuğumun (biri üvey) baş harflerini elime, eşiminkini yüzük parmağıma yaptırdım.
- Abim, ailem kızdı, onlar için namus anlamına geliyor (Çeçenlerde). Cezaevine girenler de oluyor. O yüzden damgalanmış gibi düşünülüyor.

“Sevgililer gününde yaptırdım”

Döndü | 1-3 Koşuşu

Cezaevinde Bulunma Sebebi: Gasptan yatıyor, 14 aydır cezaevinde.

Dövmesi: Üç tane; ikisi lale resmi, bir tanesi de eşinin ismi yazıyor.

- Kendi seçmiş dövmesini, anlamı varmış, oğlunun ismi “Cengiz”, boş bir kalp, bir de eşini çağırdığı isim: Deli Fişek.

- Sincan Kadın Kapalı’da yaptırmış, geçen sene, 2007’nin Kurban Bayramı’ndan sonra.

- Kullandığı malzemeler; süt, pil tozu, permatığın yakıldıktan sonraki ismi, hepsini karıştırdıktan sonra ortaya çıkan karışımdan sonra yapılmış dövmesi.

- İğnenin ucunu yakıp hazırlamışlar, sonra tek tek batırarak uygulamışlar.

- Bir arkadaşı yaptıırıyormuş, ondan cesaret almış ve endişelenmemiş.

Hastalanmaktan da korkmamış, o anki psikolojiyle korku aklına bile gelmemiş.

- Arkadaşlarına şöyle demiş; ben mahkemede tahliye olacağım, siz bana hatıra olarak bir dövme bile yapmadınız. Burada yaptırma sebebi acı ve özlemmiş.

- Aslında bir şey sürmemesi gerekiyormuş fakat kendisi Dove krem sürmüş yine de.

- Boşanmış, 1 erkek çocuğu var 14 yaşında.

- Dövme hakkında önceden güzel şeyler düşünmüş, şimdi ailesinin vereceği tepkiden çekiniyor ve ekliyor “damga gibi güzel durmuyor”. O zamanki mahkeme psikolojisi yüzünden olmuş, yoksa yaptırmıydim, çok pişmanım diyor. Dövme yapılırken görüntüsünün çok çirkin olduğunu düşünüyor.

- Dövmemin benim için önemi var. Şöyle. 13 yıllık evliyim, vücudumda herhangi bir kesik ya da dövme yok. Ama sevgililer gününde yaptırdım, daha önce dışarıdayken eşim isminin koluma yapılmasını çok istiyordu, ben de izin vermiyordum çünkü günah olduğunu biliyordum. Ama buranın psikolojisi insana her şeyi yaptırıyor, ben eşimi çok seviyordum, eşim istediği için yaptırdım ama çok pişmanım. Eşim görünce çok ama çok sevindi.

“Güneş sembolünü hep sevmişimdir.”

Leyla Tunç | F- 2 Koğuşundan

38 yaşında. Evli değil. Öğrenci.

Cezaevinde Bulunma Sebebi: Siyasi

Dövmesi: Güneş

- Güneşi sembolize eden bir şekil, güneş hayatın kaynağı olarak çok önemli. Yaşamı ona borçluyuz, bu anlamıyla da dövme olarak taşınmayı hak ediyor. Ayrıca şekil olarak da güzel, estetik bir görünümü var.

- Isparta cezaevinde birlikte kaldığım bir arkadaşına 2002 yılında yaptırdım.

- Dövmemi cezaevinde yaptıрма sebebim, güneş sembolünü hep sevmişimdir. Zaman zaman siyah kalemle bileğime çizdim. Yanımdaki arkadaşım “dövmesini yapabilirim” deyince hemen kabul ettim. Zaten uzun yıllar cezaevinde kalacağım için (müebbet) dışarıda yaptıрма şansım da olmayacaktı.

- Malzeme, cezaevinde bulabileceğimiz en basit malzemeleri kullandılar. Bir tane küçük iğne ve çini mürekkebiz vardı. İğnenin 2 mm’lik ucu açıkta kalacak şekilde, gerisi rahat tutulacak şekilde sarıldı. Bu arada iğneyi kolonya ile sterilize ettik. Arkadaşım çizdiğim şeklin içine iğneleri batırarak dövmeyi yaptı.

- Özel bir tedavi gerekmedi. İkinci gün iyileşmişti. Dövmeyi derine işleyememişti arkadaşım, zaten biraz yüzeydeydi diyebilirim.

-Dövme yapılırken biraz acı hissettim ama dayanılamayacak düzeyde değildi. Biraz da yaranın enfekte olacağı kaygısı vardı tabii fakat çok titiz davrandığımız için rahattım yine de.

- Dövmemi seviyorum ya da seviyordum diyeyim çünkü zamanla şekli silinerek belirsizleşti. Derine işlenmemişti çünkü aynı şekilde belirginleştirmek için tekrar yaptırmayı düşünüyorum.

“Kürt halkının parçalanarak çektiği acıyı ifade ediyor.”

**Çarçel | G -3 koğuşunda
Yaş 26. Üç yıldır cezaevinde.
Dövmesi: “Çarmıh şeklinde”**

-Dövmemi köyde birkaç bayan arkadaşım ile birlikte yaptım, çarmıh şeklinde modeli var. Anlamı Kürt halkının parçalanarak çektiği acıyı ifade ediyor.

-Dövmem ilkel malzemelerle yapıldı. Yemek kaşığına mum ateşinin üzerine is oluşması için koydum. 30 dakika kaşığı ateşin üzerinde beklettikten sonra içinde oluşan isin üzerine süt ekleyerek kulak çöpü ile karıştırdım ve dövmenin yapıldığı yere ince bir biçimde sürdüm ve deriye işlemesi için iğneyi deriye batırdım. Dövmemi tedavi etmedim. Çıkartmayı hiç düşünmedim, çünkü onu seviyorum, acı hissetmedim.

* Bu iki kişinin (Çarçel ve Dilan) dövmesi de cezaevinde değil ama benzer koşullarda, teknolojik imkânlardan uzak, aileden, sevdiklerinden uzak mahrum koşullarda yapıldığından konumuza yakın bulduğumuz için çalışmaya dâhil edildi.

“Dövmem sevdami taşıyordu; halkımın acılarını, kaybolmuşluklarını, direnişini anlatıyordu.”

Dilan | J - 4 Koşuşundan

Tek bir dövmem var. Hangi koşullarda yaptırdım? Hayal edilmeyen koşullarda demek en doğrusu, İran’da dağda. Çocukken yaşlıların ellerinde, yüzlerinde görmüştüm. Dövmenin yaşlılara özgü bir şey olduğunu sanıyordum. Çünkü genç kesimden görmedim. Yüzlerinin çizgilerinde ay, yıldız, güneş ve farklı şekiller görüyordum. Sonra daha 16 yaşında dağ koşullarında yaşamaya gittim. Mart 93’te hüznü bir ruhla İran’a gittim. Bir an kendimde filmlerdeki Avrupa’nın ortaçağda canlandırılan kadınlarını gördüm. Aynı giyimler, fistanları fırfırlı oylumlar, açık omuzlar ve sineler, elbiseleri yerden hışırdarak geçiyordu. Zaten geceydi. Rüya gördüğüme inanmıştım. Tabii sabah olunca hemen rüya olmadığını anladım. Neredeyse tüm kadınların yüzlerinde dövme gördüm.

Biraz daha ulusal bilinç üzerinde yoğunlaştığım için tüm bu rüya aslında geçmişimin tüm insanların geçmişini bugün önüme getirmişti. Öyle etkilenmişim o genç kızların, gelinlerin gamzeleri daq’tı (dövme). Hepsi simgeydi. Geçmiş taşıyordu. Genç yüzlerde daha estetikti. Ama ben yüzüme yapamazdım. Ya da bedenimin herhangi bir yerine. Bir gün ben İranlı Kürt kadınların içinde yalnız kaldım, o an kim ne der kaygısı taşımadan, “ben de yapmak istiyorum” dedim. Arkadaşlarım; “doğru olur mu ki” diye hayrete düştüler. Zaten küçükken tükenmez kalemle, görebildiğim ellerime çizimler yapardım. Yeni doğmuş çocuk yoktu ama yine de benim için bir anne buldular. İs vardı zaten tüm kadınlar toplanmış, “nasıl hevesle Daq yapar” diye (onlara göre batıdan gelmiş benim gibi biri) izliyorlardı beni. Bir genç kız birkaç iğneyi bir hizada tutup çizdiğim çizgilerin

üstünden vura vura dolaştı. Acıyacağını söylemişti, istemim acıyı hafıfletti. Acısını duymadım. Dövmenin ya da kendi dilimde Daq'ın kendi açımdan çok büyük önemi vardı. Sevdamı taşıyordu. Halkımın acılarını, kaybolmuşluklarını, direnişini anlatıyordu. O resmi çocukken hep yapardım, duvara asardım. Ama kimse görmesin diye sonra saklardım. Ama artık hiç saklamayacak hepten bedenimde taşıyacaktım. Hem de elimin her hareketinde. Dövme yapılırken, iğne darbeleri iyice kan topladı. O vakit süt ve isı bir kaşıktı karıştırıp kan toplayan bölgeye yatırdılar. Bana tedaviyle ilgili hiçbir şey söylenmedi. Zaten ben de arkadaşlarımdan bir dönem gizli tutmak için sarmıştım, merak edildi, açmak zorunda kaldım. Bizlerin durumuna uygun olmadığını, siyasal faaliyet ortamında deşifre olmaya sebep olur diye onu silmemin gerekli olduğunu söylediler. Ben de istemeden silme girişimine başladım. Silmek için daha iyileşmeden limonla silinir diye limon sıktım ancak kısmen silindi. Damar üstüne denk gelen çember kesik kesik çıktı ve yıldız hiç belli olmadı. Yara iyileşmeden, yara yıldız gibiydi, iyileşince yavaş yavaş deri ortaya çıktı ama yıldız silinmişti. Sildiğime üzüldüm ama yapmak gereken bir şeydi (silmem). Cezaevinde yapılacaksa kendim çizip beğendiğim bir çizim olabilir ama estetik olmalı, yaşlanınca öyle eğreti durmasını istemem. Zaten ben dövme yaptırırken öyle dünya genelinde bol yaygın bir dövme modası yoktu ya da ben duymadım. Ama şu anda bol bol var, bazıları tüm bedenine uyguluyor, ben çok estetik bulmuyorum ne yazık ki. İnsan bedeninin kendisi en güzeli, çok ufak şekillerde acayip güzellik alıyor ama tüm kol, boyun falan kendim yaptırırmam, çünkü karşıdaki insan benim görünen aynam, kendime oradan sınır koyuyorum.

CEZAEVİNDE DÖVME YAPMA DENEYİMİM

2007’de tatil dönüşü Çanakkale’de tutuklandığım için, Çanakkale cezaevinde kaldım 1,5 ay süresince.

Cezaevi oldukça eski, köhne bir yapıydı. Hücreden bozma yerde 4 kişilik ranza, ranzaların hemen yanında küçük bir mutfak tezgâhı ve musluğu dışında bir yeri, havalandırması bile olmayan 4 metre-karelik bir yer. Burada biri cinayetten, biri cinayete azmettirmekten, biri mal beyanı suçundan (coğrafya öğretmeni; o dönemde binlerce kişi, öğretmen, doktor, işçi, mal beyanı bildirimi yapmadığı için on gün hapis yatıyordu) üç kişi ile kaldım. İlk iki üç günü atlatıp, tanışma faslı da bitince küçük bir yerde yapacak hiçbir şey de olmayınca kadınların kollarındaki dövmelerle ilgili sohbet ediyorduk. İlk defa hapisane dövmesi görüyordum. Sohbet sırasında “sen dövmecisin, elin yatkındır, bize dövmeye yapsana” dedi Nilüfer.

Nilüfer’in vücudundaki dövmelere baktım, hepsi cezaevinde yapılmış, dağınık, kötü çizimlerdi. Elle yapılan dövmeler yeteneğiniz olsa da çok estetik durmuyordu. Hem bu sebeple hem de hijyenik sebeplerle hemen reddettim. Sonuçta kötü bir koşutta, imkânsızlıklar dövmesini hiç bu kadar yakından, içinde görmemişim, yapmamışım.

Bir an ürktüm. Dövme yapılacak kişiden ziyade kendim için, hastalık kaparım diye korktum. Onlarsa hayretle yüzüme baktılar. Onlar için o kadar doğal ve alışılmış bir şey olmuştu ki dövme, hiç problem yapmadıkları şeyleri ben söyleyince komiklerine gitti.

Esin, “Geçen ay bizden kan aldılar, hiçbir şeyimiz yok, temiziz” dedi. Nilüfer de “Görüyorsun ben ne kadar titizim, astım olmama rağmen her gün buraları çamaşır suyu ile yıkıyorum.” diye ekledi. Biraz utanır gibi oldum çünkü insanların yüzlerine, onları tanımadan hastalıklı olabileceklerini söylemek ya da bunu düşünmek hoş değildi. Ama cezaevindeyiz sonuçta, burada her şey normal ve anormaldi. Onlar da zaten bunu bildiklerinden alınmadılar, üstelemediler de. Ama hijyen problemleri olmadığına ısrar ettiler. Biraz düşündüm; hapishane dövmesi sonuçta, ben ne düşünürsem düşüneyim önceden beri vardı, yaygındı. Ve şimdi ben yapmasam bile kendi kendilerine zaten yapıyorlardı ve sonradan ayrıca yaptılar da. Kendimi böyle ikna ettikten sonra bu deneyimi yaşamak istedim. Sonuçta merak da ediyordum nasıl bir şeydir hapishane dövmesi diye ve başladık; malzemeyi Nilüfer hazırladı. Bir tıraş bıçağının plastik sapını yakıp üzerine ters çevrilmiş tabak tutarak is topladı. Bu arada kaşı, gözü, her yeri is olmuştu, bu şekilde is toplamak da pek kolay değildi. Tabaktaki isi bir kenara toplayıp, içine 1–2 çay kaşığı süt koyup karıştırdı. Yalnız bu karışım çok sulu oldu ve tıraş bıçağının isi bir türlü süte kaynamadı. Boya kıvamı için isin bir bulamaç kıvamına yakın olması lazım. Bunun üzerine tükenmez kaleminden çıkarttığı mürekkebi ekledi. Sonra üç tane boncuk iğnesini birbirine bağladık sıkıca, modeli koluna çizdim. Nilüferin kolunda iki harf vardı. Onların kapanmasını istiyordu. Ama ben büyük dövme yapamazdım çünkü bu tekniğe alışık değildim, gerçekten iğneyle kuyu kazmak gibi bir şeydi. Ben de harfın üzerine sarmaşık gibi bir desen çizdim. Yani tam kapanmayacaktı ama desen ön planda olacaktı.

Daha önceden bu şekilde iğneyle dövme ve piercing yapanlar deriye iğnenin girişini, iğnenin derinliğinin hissini bilirler parmak uçlarında. Benimse bu şekilde bir deneyimim yoktu. Hele ki bıçak,

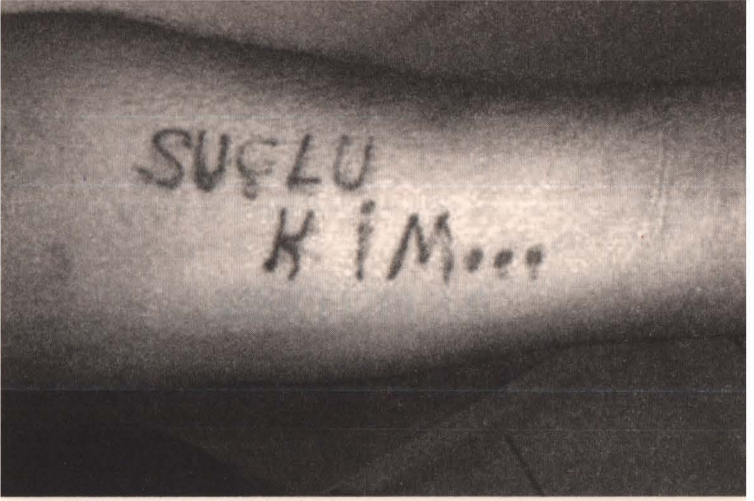
tıg, şiş gibi delici aletlere karşı fobim vardı çocukluğumdan beri. Profesyonel dövme makinesinde böyle değil. Makine titreşiminden dolayı deriyi bu kadar hissetmezsiniz. Ama iğne ile deriye giriş yapmak çok farklıydı. Önce bunu hissettim, iğnenin deriye gömülme sesi varmış, bunu duymazsınız ama parmaklarınız o sesi alır ve beyninize gönderir. O sesle irkildim diyebilirim. Galiba bir dövmeçi için tuhaf olan “delme fobisini” yeniyordum!

Bir iki batırıştan sonra elim alıştı, iğneyi yan yatırarak yatay şekilde 1 milimlik derinliğe batıra batıra boyayı işlemeye başladım. Normalde makine ile en fazla 5 dakika sürecektir bir deseni, tam 1 saatte kan ter içinde kalarak bitirdim. Benim için ilginç ve zor bir deneyim oldu.

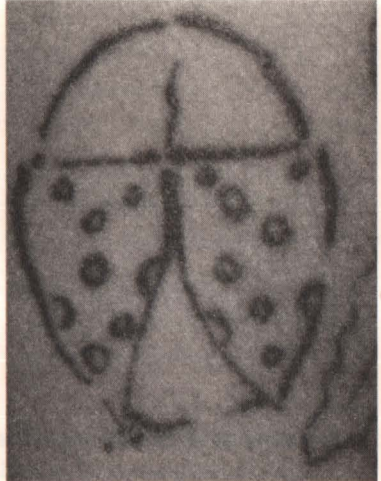
Dövme bittikten sonra hemen ellerimi sabunla yıkadım, bir şey bulaşmışsa çıkacakmış gibi! Biten dövmenin üzerine normalde merhem sürmemiz gerekiyordu ama o da yoktu. Nilüfer; “bak sana daha iyi bir yol göstereceğim” dedi ve ardından iki üç zeytinin içini yarıp dövmesine sürdü. Cezaevi, yaratıcılıkta sınır tanımayan bir mekân gerçekten de! Zeytinin içindeki doğal yağ, birinci sınıf krem vazifesi görmüş oldu.

Dövme günde en az bir kere sabunlu su ile yıkanıp, 2-3 kez zeytin sürülerek, 3-4 günde tamamen iyileşti.

Bu deneyimden sonra bir daha aynı koşullarda dövme yapmak istemedim. Çünkü gerçekten de hastalık kapma riski çok fazla ama cezaevlerinde gelenekselleşmiş bir alışkanlık, biz ne dersek diyelim devam edecektir. Belki bizlerin tek katkısı dövmenin daha bilinçli ve hijyenik koşulları sağlanarak yapılmasını sağlamak olacak.

Gerçek suçlunun kim olduğunu sorguluyor. Ona göre cezaevinde olmasının sebebi gerçek suçlunun başkası olması, haksız yere yargılanması; suçlu ise bu suç onu kimin itelediği... Çoğu mahkuma göre suçun nedeni kader, toplum ve/ya sistem.

Kadın cezaevlerinden dövme örnekleri.
Uğur böceği ve gül.

MEKTUPLAR

**Anket ve sorulara verilen cevaplar dışında bir de mektuplar var. Mektuplar direkt dövmelerin malzeme ve şekilleri ile ilgili olmasa da dövme ile kadın cezai koşulları arasında bağlantı kurmamıza örnekler oluşturduğu için kitaba dahil ettim.*

Gö: Ali ARIKAN

Akpınar Köyü

Herimhan/Malatya

ÇANAKKALE
F TİPİ KAPALI CEZAEVİ
MÜDÜRLÜĞÜ
MEKTUP OKUMA KOMİSYONU

Syn: Nimet ARIKAN

Çanakkale F Tipi Kapalı

Cezevi Bayanlar Köyü

ÇANAKKALE

Merhaba abla,

Öncelikle selam olsun. Anketleri aldım abla dağıtmaya başladım. Birkaç yere daha gönderdim abla. Şimdi cevapları bekliyorum. Elimden geldiğince sana yardım etmeye çalışıyorum. Bu sayede de ben de bilgileniyor ve bir şeyler öğreniyorum. Resimci hala gelmedi abla dilekçe yazdım bekliyorum. Senin dediğin şekilde açık yazdım arkadaşlara onlardan gelecek cevabı bekliyorum. İnşallah bu sefer açıkça ve uzun cevaplar gelecek. Ablam kâğıtlar için sağ ol ama inan buna gerek bile yoktu. Senin bir duan bile yeter bana. Ne demek abla yanlış anlar mıyım hiç. Ama renkli kâğıtlara gerek yok. Ben çizgisiz kâğıda yazamam. Boşa masraf etme onu kendine nimet abla. Çok sağ ol renkleri çok hoş. Çok güzel bir kâğıtlar abla. Elimden geldiğince sana yardım etmek isterim daha fazlasını yapmak isterim. Ama işte cezaevindeyim. Yoksa arkadaş olarak çevrem çok geniş yapabilirim. Bir de benim arkadaşım kadınların hakkında dövme ile ilgili bir şeyler yazacak. Onu da gelince yolluycam. Kendine iyi bak abla. Hoşça kal. Allah kurtarsın.

Sevtap, E-1 koğuşu

Merhaba Nimet abla, ya beni çok şaşırttın hiç beklemiyordum demek bizim koğuşta biri varmış ona yazarken beni fark ettin, eh öyle olsun ama kırdım. Neyse, nasılsın iyi misin iyisin inşallah beni sorarsan çok şükür iyim. Hayırlı olsun dövme ile ilgili çalışman. Beni az çok tanıdıysan benim övme gibi şeylerle işim olmaz. Dövme işiyle de bilgim yok pek. Keşke olsaydı yardımcı olurdum, anketi doldururdum. Koğuştakilere sordum maalesef kimse ilgilenmedi, üzgünüm sana yardımcı olamadım, benim de tuzum olsun isterdim.

Asu, E-2 koğuşu

Merhaba Nimet... Nasılsın canım iyi misin? Mektubun için çok teşekkür ederim, inşallah benim için hayırlısı olur. Gittiğimde de (Bakırköy cezaevine) yazarım nasıl bir yer olduğunu. Herkes iyi, rahat diyor. Gidince görücem size de ayrıntısıyla yazarım. Dövme işi ile ilgili gittiğimde senin için uğraşırım. Yapabileceğim bir şey varsa yapayım. Ama ben dövmeden hiç anlamam. Buradan gitmeden bir bakarım kimlerde dövme var sana yazarım. Gittiğimde de cezaevi dövmesi yapan veya yaptıran kişiler olursa sana bildirir elimden geleni yaparım. İyi dileklerin için teşekkür ederim. Sen de kendine çok iyi bak, her şey gönlünce olsun. Sevgilerimle...

Şebnem, H-4 koğuşu

Merhaba Nimet,

Öncelikle nasılsın iyi misin iyi olmanı yüce Allah'tan dilerim, sen de beni soracak olursan iyiyim. Senin kadar değerli mektubunu aldım en az senin kadar sevindim. Bazı arkadaşlarımla mektuplaşıyorum kimi dövme yaptıkları yanımda. Şu an yabancı insanlar pek yok yanımda hepsi Paşakapısı cezaevindeki arkadaşlarımla yatıyorum. Senin gönderdiğin anketi biz doldururuz ve de arkadaşlarıma gönderirim. Tabi var İstanbul Bakırköy cezaevine göndeririz. Ordan destek alınız anketi doldurturum. Benim arkadaşlarım hiçbir şeyden çekinmez, hiçbir sorun olacağını zannetmiyorum. Bütün arkadaşlarım ayrı ayrı cezaevlerinde hepsine de haber edecem. Canım arkadaşım burada tek yattığımızı söylüyorsun, bunlar gerçekten çekilmez, ceza içinde ceza çekiyoruz senin anlıycan. Şimdi şu anda bizim koğuştan bir hasta arkadaşım var gerçekten çok hasta hayati tehlikesi var ama küçük bir sorundan dolayı onu bile odaya kilitliyorlar. Ama koğuş sistemi olsa biz ona yardım edebiliriz, nerden bakarsan bak burası cezaevi ne yapalım, biz de bir gün özgürlüğümüze kavuşuruz temennim o. Güzel günlerin sizlerin ve bizlerin olmasını diliyorum, mektubuma değil satırlarıma son verirken seni öpüyorum.

Emine (Banu), I-4 koğuşu

“ Gurbet uzaktır geri dönülmez
Alın yazısıdır sırtına erilmez
Deli kanlıdır merttir kolay yenilmez
Maksat özlemekse uzak yakın hiç fark etmez
Canım arkadaşım nimet.”

Diyerek satırlarıma başlarken sağlık mutluluk huzur dolu özgür günler dilerim. Canım arkadaşım ben sana demiştim 3 çocuğum var bir tane oğlum 16 yaşında, birinci eşimden kayınvalidemde. Şimdiki eşimden 11 yaşında kızım 4 yaşında oğlum var. Onlar da biri annemde biri görümcemde ama ben bir senedir göremiyorum çok zor işte böyle canım arkadaşım. 5-6 ay sonra açık hakkım (açık cezaevi) doluyor ama ben çok sıkıldım buradan bir değişiklik olsun diye gidicem canım arkadaşım. Vallahi canım kime sorsam dövmeyi neden yaptırıyorsun diye herkes sitres diyor inan canım. Sana söz hangi cezaevine gitsem sana yazarım oldu mu canım, hasretle özlemle sınıksı sarılır yanaklarından öperim. Hoşcakal.

Güneş (Çiğdem), H-3 koğuşu Mektup 6

Hello my dear friend nimet,

How are you? (...) nimet I'm so happy that you are relax. What you are! Me too I'm relax to be their I meen B 2 the koğuş (...) Dear it is good that to start your resersh of tattoo and belive that you will reach too your forget.. I can't say that I will help you.cause I don't have any communication with any one of them. You know why.. (...) my warm greting for your friends! My kiss, and love see you dear..!

Marta, B-2 koğuşu

Canım arkadaşım merhaba, öncelikle nasılsın, iyi misin inşallah iyisindir. Sen de beni soracak olursan gördüğün gibi yuvarlanıp gidiyorum. Canım arkadaşım biliyorsun çalışıyorum yoksa bilirsin elimden geleni yaparım. Ama sana 3 tane dövmeyle ilgili bir şeyler yazdım. Aslında 5 adetti ama iki arkadaşla biraz sorun yaşadık onun için göndermemi istemediler. Şu an 3 tane gönderiyorum. Bununla idare et. Ben daha geniş bir araştırma yapacağım. Elimden geleni yaparım. Sana yazdığım dövmelerin sahibi 2'si yanımda ama biri tahliye oldu. Benim kolumdaki "gül" burada yasak olduğundan dolayı çizdim. Anlayacağın "gül" e hasret kalmamak için, bunu da ilave edesin. Kendine iyi bak delikanlı arkadaşım, Allah'a emanet ol. Arkadaşlarına selam söyle, Diyarbakırlı Maviş'ten onlara selam. Sağlığına dikkat et. Hoşcakal.

Maviş

Cezaevinde dövme yapan bir kadın mahkûm:

Merhaba canım arkadaşım

Üç senedir cezaevinde yatıyorum burada söylemek istediğim tek şey ben cezaevinde öğrendim okuma yazmayı. Sen benim yazımı okuyamazsın diye arkadaşşıma yazdırıyorum ben biraz harfleri unutuyorum. Hayır, sadece içerde değil dışındaki dövmele kadınlara bizim topluluğumuz kötü bakıyor. Genellikle bizim topluluğumuzda dövme yaptıran kadınlar ya psikopat oluyor ya da psikolojik tedaviler görüyor. Eğer bizim topluluğumuzda dövmele kadınsan ya kötü kadın diye dışlıyorlar ya da entel gözüyle ya da metalci gözüyle bakıyorlar. Ben böyle yaparken (dövme) kendime çok rahatlıyorum. Güzel bir çizim işlerkene çok hoşuma gidiyor, dövmenin güzel olması malzemesini hazırlamak, net olarak onu işlemek boş bir kâğıda resim yapmak gibi çok rahatlıyorum bazen de kendimi bir marangoz gibi hissediyorum düz bir tahtaya desen vermek çok hoşuma gidiyor.

Vücutumuza bazen her insan gibi bazen ben de acı çekmek istiyorum. Ama yarattığım çizimleri de beğeniyorum tabi ki. Biz anket sorularını yazıp gönderirim, evet kuaföre giderseniz ben de gelirim, ben de İstanbul'da kuaför işlettim. Sen fotoğrafçı ile konuşun anlaşın ben dilekçe yapıyorum buraya gelmiyor eğer gelirse ben size birkaç tane yapıp gönderirim sen müdürle konuş ben de sana dövmelerimin olduğu yeri sana çektirip gönderirim elimden geldiği kadar sana yardımcı olurum, kendine iyi bak..

Banu, I-4 koğuşı

Merhaba Nimet abla mektubunu aldım teşekkür ederim. Nasılsın umarım iyisindir? Çok şükür ben iyiyim. Çalışmaktan güzel sonuçlar almanı diliyorum. Dövmesi ve hikâyesi olan arkadaşlarımdan cevap toplamaya çalışıcam sana yazarım bir gelişme olursa. Paşakapısı cezaevinde Pınar adında çok sevdiğim bir arkadaşına yaptırdım dövmemi. Dövmemin modeli kalp içinde Y harfi kaybettiğim prensesimin isminin baş harfi. Dövmemin bir anlamı var, kızım her zaman aklımda ama vücudumda da bir izi kalsın istedim. Arkadaşım "dövmeyi yaptırmamı ister misin" dedi ben de kabul ettim, iyi ki de yaptırmışım. Daha önce yani dışarıdayken de dövmeyi yaptırmıştım geçici dövmeyi. Kalıcı dövmeyi korkuyordum nasıl olduysa cesaretlendim o an kızımı düşünerek acımı hafiflettim. Hiç acımadı. O an kızım odaklanmıştı hiç acı hissetmedim ne çabuk bitti diye şaşırmıştım. İçimde evlat acısı vardı. 1000 iğne de sokmalar acımdan büyük acı olmazdı. Hastalık kapma endişem oldu, umarım olmaz diye dua ettim. Her yerde yapılmayacağını biliyorum ama yine de yaptırdım bir kapağın içine anne sütüyle mürekkep karıştırıldı. Yanlış değilse 4 iğne birleştirildi uçları yakılıp yapıldı. Revirden krem aldım onu kullandım. Islak mendille temizledim. Acemi işi olsa da dövmemi çok seviyorum. Dövmemi yapan da dövmenin anlamı olan prensesim benim için çok değerliler. Yaşım 28. Evli değilim. Çocuğum maalesef yok. Prensesim cennette beni bekliyor. Dövmemle ilgili şunları söyleyebilirim. Dövmemi ilk gören kişiler sevgilinin ya da kocanın baş harfi mi diye soruyorlar. Ben değil diyorum. İyi ki de sevgili ya da kocamın ismini yazdırmadım. Koca, sevgili bir gün gider ama evlat hiçbir zaman gitmez. Allah'ım sana da anne olmayı nasip eder umarım. Annelik kadar güzel bir duygu olamaz. Dövmemin resmini çektirince yollarım.

Kendine iyi bak, Allaha emanet ol, sevgi ve saygılarımla.

Meryemce, H-4 koğuşu

Mektup ve anketler bize Türkiye’de cezaevlerinde yapılan dövme-lerin yöntemleri, malzemeleri, anlamları, suçla bağlantısı ya da kadının konumu hakkında birçok veri sunuyor.

Yaygın dövme modelleri;

Gül, lale, çiçek, sarmaşıklı çiçek, kalp içinde güllü sarmaşık, eş-çocuk isimleri, boş kalp, hançerli kalp, kelebek, halhal, yüzük(desenli), yüzük parmağına isim, yüze ben(çizgili ya da nokta şeklinde işaretlerle), melek, güneş, akrep, kılıca sarılmış yılan, kuş, kaplumbağa, peri, özgürlüğü simgeleyen kız resmi, haç, üç nokta simgesi ve siyasi simgeler...

Yazılar;

“NEDEN BEN”, “AZRAİL”, “ROLÜM BİTMEDİ”, “ANAM”, “YALANIM”, “HIRÇIN”, “ÖMRÜM”, “KİN”, “ÖZGÜR”, “AH KADER”, “BEBİŞİM”, “KÜSKÜN”, “HASRETİM SANA”, “SUSKUN”, “HASRETİM SİZE”, “ASİ YÜREK”, “ESRARLI GÖZLER”, “DELİ FİŞEK” ve Arapça “ALLAH”

Söz ve desenler genellikle hasretlik, kadere küskünlük, kırgınlık ve intikam duygularını içeriyor. Tabii çoğunlukla hasret ve üzüntüyü ifade eden modeller, sözler olması bizim toplumumuzdaki kadın çaresizliğiyle, rolüyle bağlantılı olsa gerek.

Dövme yaptıran kadınların yaş ortalaması 30. Çoğu evli ve çocuklu, yine çoğu dışarıda özgürken dövmeyi ya hiç duymamış ya da “günah” ve toplumsal geleneklere ters olduğunu düşündüğü için olumsuz bulmuş. Cezaevine girince dövmeyle ilgili en olumsuz yarğılara sahip olanlar bile en az bir tane yaptırmış. Çoğu, cezaevinden çıktıktan sonra dövmenin sorun olacağını biliyor. Ya ailesi karşı çıkacak ya da toplum onu dışlamak için dövmeyi bahane edecek ve kadın toplumun her kesimden tepki görecek.

Yapılan 35 civarı anket ve söyleşilere katılanlardan 9 tanesi 19–25, 10 tanesi 25–30, 10 tanesi 31–35, 3 tanesi 36–40, 3 tanesi 41–45 yaşları arasında.

4 hırsızlık, 3 gasp, 1 sahtecilik, 17 uyuşturucu, 5 cinayet, 1 azmettirme, 3 siyasi... Bu nedenlerle cezaevindeler. Dışarıda ise bu mevcut mesleki olarak şöyle dağılıyor;

Kuaför 1

Yanıt yok 5

Ev hanımı 9

Tekstil 2

Memur 1

Kasiyer 1

Mesleksiz 10

Bu tablolar elbette tüm Türkiye cezaevlerinin dövmeli kadınlarının genel karakterini yansıtmaz. Ama en azından ciddi bir ön bilgi verebilir. Sincan Kadın Cezaevinde ulaşabildiğim dövmeli kadınların genel durumu buydu. Elimizdeki istatistikler, az çok fikir sahibi olmamız için bilgi verecek düzeyde..

Bu bilgilere göre dövmeli kadınların çoğunun uyuşturucudan cezaevinde olması, bizleri birden çok olumsuz düşüncelere itmesin. Uyuşturucudan cezaevinde olan bu kadınlar aynı zamanda çoluk çocuk sahibi ev hanımlarıydı. Hiçbirinin mesleği yok, ev hanımıyken, en az 2-3 çocuk sahibiyken kolay para kazanma yolu gibi gözükten uyuşturucu satma, bulundurma işine girişmişler. Bunu savunma amacıyla değil hem suçu hem de dövmeyi ezberletildiği şekilde kabul etmek yerine kendi zihinlerimizde tartışabilelim diye söylemek istiyorum. Şaşırtıcı olan çoluklu çocuklu ev hanımlarının günümüz Türkiye'sinde en fazla uyuşturucu suçu ile cezaevinde olmasıdır. Bundan sonrası zaten zincirleme gelişen bir seyir izler.

Suç ve kadına ilişkin yargılar dışında toplumun suç işlemiş, cezaevi görmüş, bir de dövmesi olan insanları yargılaması üzerine de birçok şey söyleyebiliriz.

Dövmeye 'suçlu dövmesi', 'suça bulaşmışların yaptırdığı dövmeye', 'suça bulaşma potansiyeli olanların yani agresif, problemlili, düzenle - sistemle barışık olmayanların dövmesi' olarak bakan toplumların başında Rusya açık ara ile başı çekiyor. Anketlerden birinde Çeçen

bir kadının da açıkladığı gibi; “Bizde (Çeçenlerde) cezaevine girenlerde oluyor (dövme). O nedenle damgalanmış gibi düşünülüyor”. Her toplumun kendi geleneksel yapısına göre yargısı var.

Bizim toplumumuzda dövmeye olumlu bakmamanın sırf dinle, gelenekle alakalı olduğunu düşünürdüm. Ama çalışmanın sonucu ortaya çıkardı ki bunların yanında hatta bir adım ilerisinde dövmenin potansiyel suçlu vasfı taşıdığı düşünülüyormuş. Anket sorularında kadınların verdiği cevaplarda ailelerinin tepkisi cezaevinde dövme yaptırmaya özellikle karşı oldukları sonucunu çıkarıyor.

Bunun yanı sıra yeni yeni moda rüzgârlarıyla, elit kesimler de dövme yaptırmaya başlayınca dövmeye karşı olumsuz bakış biraz olsun kırıldı özgür dünyada.

Ama benim bu çalışmada gördüğüm şey tüm bu yargılara, moda, olumlu olumsuz düşüncelere rağmen cezaevinin, yani içerisinin dışarıdan başka bir dünya olduğu ve o dünyanın yazılı olmayan bir yaşam biçimi, kanunları, kuralları olduğu gerçeği idi. Dövme de bu yazılı olmayan cezaevi yaşam kültürünün çok eski geleneklerden biriydi.

Bu nedenle herhangi bir Anadolu kentinde, kentin içinde yaşarken dövmenin d’ sini duymamış kadınlar, o kentin cezaevine girdiklerinde birden yeni bir dünyanın yaşam biçimi ile karşılaşır. Yine anketlere göre Türkiye’de yıllardan beri Nevşehir, Kayseri, Çankırı, Yozgat, Bartın, Denizli, Sivas, Tokat, Isparta, Mersin, Çanakkale, Paşakapısı (şimdi kapandı) ve diğer cezaevlerinde kadınlar dövme yaptırıyor. Tokat’ın Zile ilçesinden, Yozgat’ın köyünden gelen bir kadın daha o şehrin en kültürel, işlek caddesinde, merkezinde bile dövme bilinmiyorken yine o şehrin cezaevinde dövme ile tanışıp, tereddütsüz yaptırabiliyor.

İçerisi ve dışarısi denilen iki dünyada, içerideki dışarıya aldırmadan, dışarıdaki içeridekini zaten görmezden gelerek, aynı kentte aynı havayı solusalar da birbirlerini yok sayarak kendi dünyalarında yaşarlar. Belki de biraz bu sebeplerle de cezaevlerinde insanlar ağır koşullar altında dövmelerle kendilerini ifade edip, teselli bul-

maya çalışırken, dışarıda göreceli daha rahat koşullardaki insanların yargıları onları hep suçluyordu. Cezaevinde olmalarını, suçlarını, konuşmalarını, cahilliklerini veya çokbilmişliklerini, seslerini, görüntülerini ve tabii ki dövmelelerini suçluyorlardı.

Suçla kadın arasındaki bağlantıya toplumun bakışını İlkay Savcı'nın kitabından alıntı yaparak aktarmak istiyorum. "...Sosyoloji suç davranışının açıklanmasında iki yol izlemiştir. Bunlardan birincisi toplumlaşma kuramı olarak ifade edebileceğimiz birey ve ailenin toplumsallaşmasını temel alan ve bireyin suçu yakın çevresinden öğrendiğini ileri süren yaklaşımdır. İkincisi ise, bireyin yaşadığı, içinde bulunduğu çevrenin "olumsuz" koşullarını ön plana çıkaran yaklaşımdır. Öyle ki yoksulluğun bireyleri içine ittiği yokluk ve yoksunluğun doğal sonucu olarak ister istemez suça buluşmak kaçınılmaz olabilmektedir. Üstelik bir kez suç işlemekle kadınlar damgalanmakta, sadece suç işlemekle değil fakat geleneksel rollerinden saptıkları için cezalandırılmaktadır. Bu nedenle kadınlar suçluluklarıyla yalnız bırakılmakta ve kadınlar için tekrar tekrar suça itilmek kaçınılmaz olmaktadır (Geiger ve Fischer 2003, Heidensolm 1995)".

Kadın – suç – dövme ilişkisini bağladıktan sonra cezaevi dövmelelerinin malzeme, uygulama tekniklerine geçelim isterseniz.

Doğrusunu söylemek gerekirse, ben bile bu araştırmaya başlamadan önce hapishane dövmesinin malzeme ve tekniklerinin hapishanede icat edildiğini sanıyordum. Bu çalışma aracılığıyla hapishanede dövme yaptıran kadınları aydınlatmayı düşünürken önce kendimin aydınlandığını gördüm. Kullanılan malzeme ve tekniğe baktığımızda binlerce yıldır yapılan, çeşitli coğrafyalardaki dövme teknik ve malzemeleriyle neredeyse aynı iki ana malzeme is ve süt. Uygulama yöntemi ise ya dövme yapılacak yer önceden iğne ile çizilip üzerine boya sürme ya da iğnenin boyaya batırılıp arkasından deriye batırılması biçiminde. Yani yine binlerce yıl öncesinin ve hala kimi yerel topluluklarının yöntemleri ile aynı. Binlerce yıl öncesinden günümüze kadar malzemesi, uygulama yöntemi değişmeden gelen istisnai geleneklerden biri dövme.

Yöntem ve malzemeler binlerce yıldır benzer olsa da özellikle cezaevi ortamında sağlık açısından risk oluşturan etmenleri açıklayarak cezaevi dövmeciliğine olumlu katkıda bulunmamız gerekiyor.

Klasik önyargılarla yasaklama, yok sayma, dışlama, sağlık dışı diye tehlikeli damgası ile yok etmeye çalışmak cezaevi insanının duygularını da yok etmek demektir. Çünkü cezaevinde dışarının moda anlayışı dışında daha gerçek duygular, hayattan izler taşınır dövmeyle. Bu nokta da özellikle biz dövmecilere düşen görev yasaklanması gibi uç noktalara yönlendirici söylemler değil, cezaevi geleneklerinden biri olan cezaevi dövmelerini, malzemelerini ayrıntıları ile anlatıp, olması gerekeni söylemektir. Böylece cezaevinde de insanlar kendi bedenleri ile ilgili kararlar alırken daha sağlıklı, daha doğru olan yöntemleri bilerek hareket edeceklerdir. Yani yine seçme şansı insanın kendisidir. Yeter ki seçenekleri, doğru yöntemleri bilsinler, bilen kişiler de (dövme uzmanları) onlara anlatsınlar.

HAPİSHANE DÖVMESİ MALZEMELERİ VE RİSKLERİ

Boya için kullanılan malzemeler;

Sigara külü: Sigaranın içinde 4000'e yakın zehirli madde vardır. Sigaranın yanmadan önceki halinde tütünün içinde fare zehrinde kullanılan zehirli madde dâhil onlarca çeşit zehirli madde vardır.

Bu maddelerden bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür;

Nikotin ve alkaloitler: Küçük dozda uyarıcı, yüksek dozda felç edici etki gösteren, aynı zamanda bağımlılık yapan bir maddedir. Solunumu ve kalbi hızlandırır, çarpıntılara neden olur.

Katran: İçerisinde çok sayıda kanser yapıcı madde vardır.

Nitrozaminler: Kanser yapıcıdır.

Arsenik: Kanser yapıcı ve ani ölümlere sebep olan çok kuvvetli zehirdir.

Polonium-209-210: Radyasyon yayması nedeniyle kanser yapıcı özelliği mevcuttur. Ayrıca vücut direncini düşürür ve hastalıklara meyli artırır.

Kükürt: Kanser yapıcıdır. Sigara dumanının koyu rengini verir.

Karbonmonoksit: Zehirlenmelerine sebep olabilir. Kandaki oksijen miktarının azlığına bağlı olarak kansızlık belirtileri ortaya

çıkarır. Kişilerde nefes darlığı, iştahsızlık, sinirlilik ve ellerde titreme gibi bulgular görülür.

Karbondioksit: Sigara içenlerin kanında, içmeyenlere göre 2-15 kat daha fazladır. Nefes darlığı bulgularını ortaya çıkarır.

Siyanhidrik asit: Dünyadaki kan zehirlerinin en şiddetlisidir.

Pilin içindeki kömür:

Pili normal şartlarda çocukların ellerine bile vermememiz gerektiği son yıllarda epeyce anlatıldı. Sebebi radyasyon özelliği taşımasıdır. Piller cıva, kadmiyum, kurşun, çinko, mangan, lityum, demir, nikel, kobalt ve kimyasal maddelerden üretilir. Doğada pil, etrafa zarar vermeden yok olmuyor. Metaller toprağa ve oradan da yeraltı sularına karışabilir. En başta toprak kullanılmaz hale gelir ve metallerin oluşturduğu su kirliliği sudaki ekosistemi alt üst eder. Etkilenen sadece su ekosistemi değil, aslında tüm ekosistemdir. Zaman içerisinde bu etkiler insanlar üzerinde de görülür. Atık pillerin sebep olduğu hastalıklar başında, nörolojik bozukluklar, merkezi sinir sistemi hastalıkları, kanser, böbrek ve karaciğer hastalıkları gelir. Pillerin içindeki tüm maddelerin zararı kimi zaman öldürücü boyuta ulaşabilir. Maddeler daha önce de belirtildiği gibi toprağa karışarak hayvanların yediklerinden ya da sulardan insan vücuduna karışır. Ayrıca bir küçük kalem pil 4 metrekaare toprak kirletir ve bu toprağı üretim yapamaz hale getirir. Durum bu iken deri altına işlenmesi, cezaevi dövme malzemeleri içinde en riskli malzeme yapıyor. Yine başta kanser olmak üzere birçok hastalığa hızlı davetiye çıkarmak demektir pil kömürünün kullanımı.

Plastik yakılarak elde edilen is:

Plastik doğaya bırakıldığında, doğa bile onu yüzlerce yıl eritip yok edemiyor. Plastik hariç doğa birçok atığı zamanla kömürleştirip tekrar kullanılabilir yaparken, plastik olduğu gibi varlığını sürdürüyor. Ayrıca cinsel organlarda kalıcı değişiklikler yaptığı, prostatın ağırlığını %30 oranında artırdığı, testislerden salınan testosteron hormonunu azalttığı, meme hücrelerinde kansere yatkınlık yaptığı,

prostat hücrelerini kansere ve hormonlara daha hassas hale getirdiği, davranışsal yetenekleri azalttığı ve zihinsel ve davranışsal seks farklılıklarını değiştirdiği ispatlanmıştır. Plastiğin yakılarak çıkarılan isi ise plastiğin yakılmadan önceki halinden çok da farklı değildir. Zaten sütle karıştırılıp boya yapılırken de görüldüğü gibi bir türlü sütle kaynaşmaz, içinde erimez. İçine ekstra malzemeler o yüzden katılır. Yine en başta kanser hastalığına yakalanma riski taşır.

Çini Mürekkebi ya da Tükenmez Kalem Mürekkebi

Deri altında girdikten sonra alerji ve kanser riski taşıdığı bilinmektedir.

Normal Süt:

Cezaevi dövmesinin ana malzemesi olan sütün elbette bir zararı yoktur ama özellikle

Anadolu'da bugüne kadar gelen geleneksel dövmenin asıl maddesinin anne sütü olduğunu biliyoruz. Anne sütü dövmede rasgele seçilen bir madde değildir. Annenin doğum sonrası salgıladığı ilk sarımsı sütün çok güçlü bir afrodizyak içerdiği, bebeğin bağışıklık sistemini güçlendirdiği bilimsel bir tespittir. Geleneksel dövmemizde kullanılan anne sütü deri altına işlendiğinde bırakın riski, yapılan dövme ile yaralanan bedeni daha da güçlendirip çabuk iyileşmesini sağlar. O nedenle cezaevi dövmesinde de normal pastörize süt yerine mümkün olduğu kadar anne sütü kullanmak gerek diye düşünüyorum (tabii bu bir tek kadın cezaevinde mümkün, erkekler ne yazık ki şanssız bu konuda).

İğneler:

Çoğu cezaevinde boncuk iğnesi denilen en küçük ince iğneler kullanılıyor. Ama bazı cezaevlerinde el işi yapmak bile yasak olduğundan boncuk iğnesi yerine normal kalın iğne kullanılıyor. Kalın iğne deriye her batırıldığında tahribat oluşturuyor. Çünkü her batırılda boya deri altına girmediğinden tekrar tekrar batırılan iğne açtığı deliklerle (ince iğneye kıyasla) deri lezyonuna sebep oluyor.

Ayrıca iğneler ne olursa olsun sadece bir kişiye uygulanmalı ve sonra atılmalıdır. İğnenin ucunu yakmak sadece bir kişiye uygulanacaksa ilk dezenfekte için geçerli olabilir. İkinci kişiye aynı iğnenin kullanılması (ucunu yaksanız da yakmasanız da) her türlü bulaşıcı hastalığa davetiye çıkarmaktan başka bir şey değildir.

Peçete, bez ve benzeri pansuman gereçleri;

Dövme yaparken boyanan ya da kanayan yeri silmek için kullanılan bezlerin temiz olması ve bir başkasına kesinlikle kullanılmamış olması gerekiyor. Ne yazık ki cezaevinde en umursanmayan şeylerin başında bu basit gibi görünen ama mikrop kapma açısından riskli alışkanlıklar geliyor. Mümkün olduğu kadar peçete gibi daha önceden hiç kullanılmamış silme bezi kullanıp, işin bitiminde atmak gerekiyor.

Çıplak elle dövme yapmak:

Yine en riskli yöntemlerden biri çıplak el, hem dövme yapandan yapılan hem de dövme yapılan kişiden yapan kişiye varsa bulaşıcı bir hastalık geçmesi için yeterli bir sebeptir. Kullandığınız malzemeler tamamen doğal ve temiz olsa da bu sefer de iki kişinin taşıması muhtemel bir hastalığı diğerine bulaştırma riski var. Çünkü dövme sırasında kanla karışık bir sıvı akar deriden, yalnızca kan da değil. Dövme yapan kişinin tırnak aralarında en ufak bir yara varsa sizin yaranızdan mikrop, dövme yapılan deriye geçebilir. Bulaşıcı hastalıkların bundan daha hızlı bulaşması başka türlü mümkün olmaz herhalde (ki cezaevlerinde son yıllarda en yaygın hastalıklardan biri Hepatit B dir). Dövme yaparken ya eldiven kullanmalıyız (bulmak mümkünse tabi – cezaevi koşullarında). Ya da bulaşıcı hastalık olmadığından emin olduktan sonra elinizde herhangi bir yara ve çizik yoksa önce eliniz ve dövme yapacağınız deriyi dezenfekte edip dövme yapmaya başlayacaksınız.

Benim anlattığım sadece cezaevi koşulları için geçerli olabilecek asgari korunma yöntemleridir. Yoksa her türlü teknolojik ve tıbbi imkânlarla sahip olduğumuz günümüz koşullarında dövme sanatçı-

larının mesleğini ayağa düşürmek değil niyetim. Biz en iyi koşulları, olması gerekenleri anlatırız o başka. Ama bilmeliyiz ki cezaevleri başka dünyalardır, en modern halleriyle bile mahrumiyet bölgeleridir. Yaşamadan oranın psikolojisini, yoksulluğunu anlamak zordur. Bu nedenle cezaevindeki insanlara “o koşullarda dövme yapmayın, hijyenik değildir” gibi, onlar açısından hiçbir değeri olmayan klasik telkinlerde bulunmak yerine illa yapacaklarsa, neyin doğru neyin yanlış olduğunu, ne yaparlarsa daha iyi olacağını göstermek gerekir.

Dövme yapılacak kişinin durumu;

- Aç olmamalı (tansiyonu çabuk düşer).
- Çok yorgun ve uykusuz olmamalı (fazla acı çekmesine neden olur).
- Dövme yapılacak yerin güneş yanığı veya benzer bir yanık içinde olmaması gerekiyor.
- Dövme yapılacak deride herhangi bir açık yara olmamalı.
- Cilt beni (et beni, nokta ben) üzerine dövme yapılmamalı.
- Bulaşıcı hastalığı olmamalı.
- Panik atak ve kronik rahatsızlığı varsa ya dövme yapılmamalı ya da bu duruma dikkat edilmeli.
- Dövme yapılacak derinin alkol ya da sabunlu su ile ya da bulunabilirse zefiranlı su ile (eczanelerden temin edilebilir) temizliği yapılmalı.

Dövme Yapacak Kişinin Durumu;

- Bulaşıcı hastalığı bulunmaması gerekiyor, varsa bile dövme yapacağı kişiye bunu söylemeli ve önlem alınmalı.
- Cezaevi ortamında bulunabilirse (birçok şey yasak olduğundan) ince eldiven mutlaka kullanılmalıdır.
- Ellerini mutlaka dövme öncesi ve sonrası dezenfekte etmelidir. Eczane ve revirden alma imkânı varsa zefiranlı su bulundurmali, 1 litre suya 1 kapak zefiranlı su katarak dövme yapacağı yeri ve elini temizlemelidir.

Dövme Malzemeleri:

- Boya maddesi için mümkün olduğu kadar Anadolu'da elde edilen "is" yöntemi kullanılmalıdır. Çünkü en doğal budur. Anadolu'da genellikle kazan altında toplanan "is", yani yakılan odundan elde edilen is kullanılır. Cezaevinde tahta benzeri gereçleri bulmak pek mümkün olmadığından doğal isi elde etmek yeni keşiflere bağlıdır. Artık ondan sonrası cezaevi insanının yaratıcılığına kalmıştır.

- Kullanılacak iğne mutlaka bir kişi için alınmış olmalı ve kullanıldıktan sonra atılmalıdır.

- İğne önceden dezenfekte edilmelidir. İğnenin ucu yakılabilir ama en doğrusu zefiranlı suda 5-10 dakika bekletilmesidir. Bugün hastanelerde kimi çelik ameliyat malzemeleri hala zefiranlı su ile temizlendiğinden cezaevi koşulları içinde en iyi yöntem budur diye düşünüyorum.

- Dövme için bol miktarda peçete hazırlanmalı, kullandıktan sonra atılmalıdır. Eğer bez kullanılıyorsa, bez de kullanıldıktan sonra mutlak atılmalıdır.

Dövme Yaparken:

- Dövme yapacağınız yeri, dövmeden önce ve dövme yaparken vazelin ya da benzeri bir yumuşatıcı kremle yumuşatın. Krem hem acıyı hafifletmek hem de derinin yıpranmadan işlem görmesi içindir.

- Dövme yaptığınız yeri silerken zefiranlı su kullanın.

- İğneyi 1mm'den daha derine batırmayın. 1 mm den daha derine batan iğne deride parçalanma yapıp "Keloid" denilen yara izi yapabilir.

- Dövme yaparken deriyi tek elinizle gererek açın, bu şekilde daha kolay ve hızlı yaparsınız ayrıca modelinizin derinin elastiki yapısından dolayı bozulmadan, yamulmadan işlenmesini sağlarsınız.

- Dövme işlemi bitince yine dövmeli yer ya sabunlu su ile ya da zefiranlı su ile silinerek temizlenmelidir.

Dövmə Sonrası Bakım:

- Dövmə sonrası mümkün olduğu kadar ilk birkaç gün çeşme suyundan uzak durmak gerekiyor. Çeşme suyu hala mikrobik özellikler taşıyor çünkü.

- Çeşme suyundan uzak durmak lazım dedik ama dövmeli bölge günde bir defa sabunlu su ile (pet şişe suyu) yıkanıp peçete ile kurulanmalı, ardından Bepthantene Plus sürülmelidir. Çünkü enfeksiyona karşı iyileştirme özelliği vardır. Bepthantene Plus'ı revirden ve eczaneden alabilirsiniz.

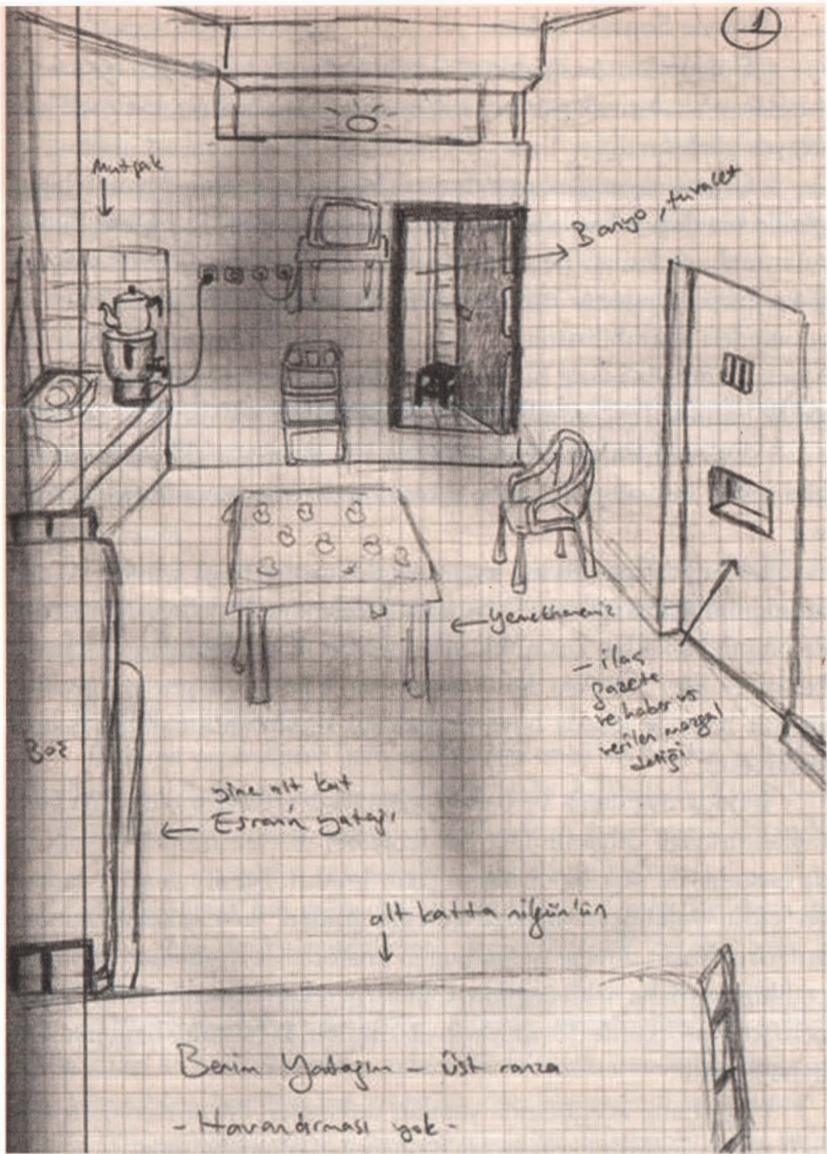
- Günde 4–5 kere Bepthantene Plus'ı dövmeli bölgenize ince bir tabak halinde (yoğurt gibi değil) sürmelisiniz.

- Dövmenizin üzerini kesinlikle kapamamaya çalışın sargı bezi gibi şeyler sarmayın. İyileşme süresinde derinin hava alması gerekiyor.

Bu hijyen kurallarına uyarsanız dövmeniz en az 1 hafta 10 gün içinde tamamen iyileşir. Dövmeniz iyileşmeye başladığında, üzerinde oluşan kabukları kesinlikle koparmayın. Kendiliğinden düşmesini bekleyin, eğer kabuksu deriyi koparırsanız hem iyileşmesini geciktirirsiniz hem de alttaki boya ile kabuğu kopardığınızdan dövmenizi bozarsınız.

Burada uygulama ve bakım aşamasını mümkün olduğunca detaylandırmaya çalıştım ama bu detaydan dövmə işleminin yara ya da hastalık ile ilişkilendirilmesi çıkarılmasın. Biz dövmeciler sadece en basit önlemleri yapmak gerekliliğinden yola çıkarak bunları anlatırız. Yoksa dövmə işlemi bugün kuaförlerde uygulanan manikür, pedikürden daha riskli değildir. Olması gereken hijyen kuralları yoksa manikür- pedikürde dövməyle kıyaslandığında hastalık bulaşma riski daha fazladır.

Hapishane koşullarında yapılan dövmeleri en az riskle, en sağlıklı nasıl yapabiliriz sorularına biraz cevap olmuştur umarım açıklamalarımız.

Çanakkale Cezaevi'nde yaptığım bir çizim. Ağır suçlu gördüklerini koydukları yaklaşık 17-18 adım boyu, 12 adım eni olan ve dört kişinin yaşadığı hücre. Pencereleri tavana yakın, küçük ve sık örgü tellerle kaplı. Burada kalanların havalandırma hakları bile günde iki saatle sınırlandırılıyor.

CEZAEVİ GÜNLÜKLERİM

**Bu bölümü okurun cezaevindeki koşullara yaklaşabilmesi için sonradan eklemeyi uygun buldum.*

Sabah 10.00 -11.00 arasındaki havalandırmadayım.

Yine tek başınayım...

Zaten üç kişilik hücreden bozma bir yerde kalıyorum. Bugünkü yürüyüşüm de ilginçti.

Her sabah yaptığım gibi (bazı sabahlar uyuyorum, çıkmıyorum havalandırmaya) önce koştum, sonra biraz el kol hareketleri yaptım. Ve sonunda sürekli volta ritminde yürüdüm. Yorulunca da parkta geziyormuş gibi sallana sallana yürüdüm. 15 kişilik başka bir koğuşun havalandırmasına çıkarıyorlar beni, o yüzden onların kapısını kilitliyorlar. Kural böyleymiş. Onların camları (demir parmaklıkları 1 metreye 80 cm civarında) havalandırmaya bakıyor. İlk günlerde beliren meraklı bakışlar git gide yok olmaya başladı. Geçen hafta Leyla adında bir kız biraz konuşur gibi olmuştu, gerçi ben mesafeli sohbet etmiştim. Geçen gün de havalandırmada başka bir kızın benim saatimde orada kalmasına izin verdiler. Benim dışımda bir durum bu. Kızla volta atıp öylesine konuştuk. Ne zaman neyden girmiş, ne zaman çıkacak muhabbetleri... Adını bilmiyorum, Almanya'dan mı gelmiş ne, benim hücredeki kadınlar 'Sallabaş' diyor ona. Genç bir kız. Tiki var; arada bir kafasını istem dışı sallıyor. İyi bir kıza benziyor.

Bugün volta atarken bir ara onu parmaklıkların arkasında gördüm, el salladı, nasılsın dedi. O kadar kendi sessizliğimde kalmışım ki 'İyiyim, sağ ol' kelimeleri sanki kulaklarımda patlayarak ağızımdan çıktı. Kendimi hayret ederek izliyordum. Ağızım açılıp kapandı ama o kelimeleri söyleyecek bir ritim yapmış mıydı? Hani dilsiz ve işitmeyenler için yapılan işaretleşmeler vardır ve bu bir konuşma biçimidir. Niye böyle düşündüm bilmiyorum. Ağızım açıldı kapandı ama o kelimelerin benim ağızımdan mı başka bir yerden mi yankılandığını kendim bile anlayamadım.

Sessizlik ve diyalogsuzluk...

İçimden kendimle yaptığım konuşmalar, dışarı kelimelerle çıkarken beni şaşırtıyor artık. Hücrede kadınlarla konuşuyorum tabii ama ortak konularımız o kadar az ki. Ya konuşmamayı tercih ediyorum ya da daha çok onlarla uyumlu konuşmaya zorunlu kalıyorum. Kendi dünyamda tekim. Evle bağlantım bu zaman diliminde daha fazla olabilse çok iyi olurdu. Tabii bu seferki hapishane süreci eskisi gibi değil, benim içerde yaşadığım şaşkınlık ve tecrübesizliği (yeni durumun, yeni koşulların bilinmemesinden kaynaklı tecrübesizliği) onlar da dışarıda yaşıyorlar herhalde. Ama bu bana daha kötü ve zor geliyor.

12. gün daha yeni doldu. Ablamla bir açık görüş, annemle kapalı görüş, Mudo ile kapalı görüş yaşadım, üç mektup (Ava, ablam, Mudo) almama rağmen bunlar bana o kadar yetersiz geldi ki. Sanki beni burada unuttular hissine kapıldım. Sanki eskisi gibi "Hapishanede yatacak çıkacak, artık böyle" diye kabullendiler diye düşünüyorum. Bu erken kabullenme beni yordu, üzdü. Aslında üst üste ablamdan adres istememe rağmen ne adres ve ne de yeni mektup geldi... Yine hiçbir haber yok.

Benim gönderdiklerim ellerine mi geçmiyor acaba diye düşünüyorum. Benim bu sızlanmalarım onlar için erken ve gereksiz bir panik gibi görülebilir. Ama buradaki koşullar hiç eskisi gibi değil, üstelik yalnızım, üstelik o kadar da hazır değildim. Ben birdenbire buraya geldim. Dışarıda hayat devam ediyor, dışarıdan yalıtıldım.

Tamam, hapishane böyle bir şey ama...

Neyse şimdi havalandırmadayım, saat 14.00 gibi çıkıyordum 1 saatliğine ama o saatte 10 dakikalık güneş kalıyordu. Şimdi güneşliyse hava 13.30'da çıkacağım diyorum. Çıktım güneş var. Güneşliyen hemen yürümüyorum. Çünkü havalandırmanın sadece bir köşesine, yani 6 dilime bölsen köşede kalan tek dilimine güneş vuruyor. Yürüyerek vakit geçirsem var olan güneşin yine sadece 6-7 dakikasından faydalanabilirim. Ben de güneşli bölüme oturup güneş gidinceye kadar kemiklerimi ısıtıyorum. Ekim ayının sonu da olsa o gün içinde karşılaştığım yarım saatlik güneş öyle güzel ısıtıyor ki...

Bugün arama geldi. Başsavcıyla beraber. Kızlara göre ince arama yaptılar. Tabii adli koğuşta hele ki kadınlarda ne arayacaklar ki... Zaten ilişkiler burada çok farklı. Herkes birbirini ispiyonladığı için gizlileri pek yok. Mantıkları "Onlarda var, ben de istiyorum" şeklinde değil, "Onlarda var bende yok, onlarda da olmasın, yasaklansın" şeklinde çalışıyor. Sonuç olarak ortaklaşmacı bir akıl yok. Faydalanacakları şeyleri küçük hırslarla, küçük mutluluklarla (kıskançlık mutluluğu) yok etmeyi tercih ediyorlar. Başsavcıya ufak tefek şikâyetlerde bulundu yan koğuş. Bizim hücreye geldiklerinde siyasi davrandığımızdan (bu siyasilik, politika gereği anlamında) sorunumuz yok dedik. Çünkü idareyi idare etmezsen bazı basit konularda, özellikle idare sonradan birçok konuda ciddi (yaşamını daraltmak anlamında) problem yaratabiliyormuş. O yüzden önemli bir problem yoksa ve önemli konuyu idare ile bir türlü çözüp aşamadıysan başsavcıya şikâyet her zaman mantıklı görünüyor. En azından ağırlığın ve meşruluğun oluyor. Neyse savcı tek tek, sorunuz var mı dediğinde "Yeni geldiğimden cezaevi kurallarını da pek bilmiyorum o yüzden problemim yok" dedim. Kısa bir sessizlikten sonra 1. Müdür atıldı, "Onun problemi yok ama bizim onunla ilgili söyleyeceklerimiz var" deyince bir an şaşırdım. Nasıl yani? Müdür beni mi şikâyet edecek diye düşünürken "Yasaya göre terör suçluları adlilerle kalamaz. Biz de zaten bu konuda görüşlerimizi dosyaya ilişitirdik" dedi. Savcı "Kim?" diye etrafa bakındı. Ben de "Ben, benden bahsediyor" diye kendimi

gösterdim. İlginç bir durum... Bunca yıl yakalanmayışıma övgü mü, yoksa hiç ciddi gözükmediğim için gayrı ciddi bir havam mı var?

Yani övgü mü, hakaret mi anlayamadım.

(...)

Bir de müdürün tavrı dikkatimi çekti, sanki benim şikâyetim var mı diye benim yorumumu bekledi gibi geldi. Eğer bu benim paranoyam değilse, müdür savcıya herhangi bir şikâyetle bulunup bulunmayacağımı merak etti sanki. Ben şikâyetçi olmayınca, yani onları ele vermeyince benim lehime konuyu açtı. Böyle düşünüyorum. Ya da konu hiç öyle değil; idare zaten benim (siyasi suçlu olmamdan dolayı) kendi cezaevlerindeki varlığımdan rahatsız, o yüzden aslında sorunsuz bir şekilde gitmemi istiyorlar. Bu da ilginç... İlk günleri saymazsak şu an tam bir uyum içindeyim. Bu uyum onları ilgilendirmiyor mu, başka hiç bilmediğim düşünceleri mi var, yoksa benim önünde sonunda problem olacağımı mı düşünüyorlar bilemiyorum.

(...)

Neyse, yazıya ara veriyorum.

Madem kimse ile yüz yüze diyalogum olamıyor kendimi yazıya dökerim, en iyisi bu. Yoksa gerçekten kafayı yiyeceğim ki istemiyorum böyle bir şey. Şimdi ara verip, kalan son yarım saatimde yürüyeceğim biraz...

Saat 13.30: Havalandırma.

(...)

Burada çok zor durumdayım. Hiç iyi değilim. Küçük bir hücrede, gerek düşünce sistemi gerekse de yaşantısıyla benimle hiç alakası olmayan iki kişiyle gece gündüz bir aradayım. Havalandırma, yemekhane, yatakhane niyetine birbirine bitişik iki ranza var. Aslında koğuş denilen yer ranzalar mutfak girintisi ve tuvaleti ile beraber 20-25 metre kare. Ve burada 3-4 kişi kalıyor gece gündüz. Aynı yerdeyiz. Ben günde 2 saat havalandırmaya tek başıma çıkıyorum. Onları görmüyorum o zaman. Bu şans mı şanssızlık mı bilmiyorum... Benim çıktığım havalandırmanın koğuşuyla araları bozuk olduğundan mı yoksa hücreye alıştıklarından mı, hiç havalandırmaya çıkmıyorlar.

(...)

Şu an güneşin altındayım yine. Orada oturmuş yazıyorum. Az önce banyo yapmıştım. Islak saçlarım hafif esen rüzgârla beraber güneşin altında kuruyor. Güneş havalandırmayı terk edip duvara doğru tırmanmaya başladı bile. Sandalyemi biraz daha duvara dayadım. Birazdan ayağa kalkacağım ve son güneş gidinceye kadar duracağım. Ardından da volta... Sonra yine hücre... Oraya başka bir isim ver-

mek istemiyorum. Havalandırması olmayan, sadece yatak ve tuvaletten oluşan yere başka ne denir bilmiyorum. Gardiyanlar burası koğuş oldu diyorlarmış. İnsanlar birbirini idare edip teselli buluyorlar böyle. İki gün önce dişçiye çıktım. Gargara, diş ipi yazdırmak için. Aslında dişçinin işi değil bu ama doktor onayı olmadan bu tür şeyleri almıyorlar, garip bir uygulama, neyse çıkmışken ağrı kesici de yazdırayım dedim. Yazdılar, hatta orada iki tablet verdiler. Ama bana değil gardiyana. Akşamdan akşama mazgal deliğinden birer tane veriyorlar. Yani kutuyla falan ilaç vermiyorlar. Uğraşmak istemiyorum şimdi, yoksa burada çok iş var. Akşam ilaç getirene, ne ilaçları olduğunu, ismini sordum. Doktora sormayı unutmuşum. Ne bileyim, reçetede yazar falan zannettim herhalde. Tabii ortada reçete yok, deftere not aldı galiba doktor. Akşam iki tane hap veriyorlar bana. İçmiyorum tabii. Zaten gariplik burada başlıyor. Ben, arada bir ağrı oluyor kanal yapılan dişlerimde, dedim. Doktor da nasıl içeceğimi ya da ne zaman içeceğimi söylemeden yazdı verdi. Benim de boşluğuma geldi, sormadım. Akşam ilaç veren kişiye ilaçların isimlerini sordum. Adam “N’apcaksın ismini?” dedi. “Allah Allah, ne demek n’apıcam, ne içtiğimi bileyim, ilacın kutusu da yok bende” dedim. Aceleyle “Şu antibiyotik, şu ağrıkesici” dedi ve gitti. Şu sevk işim netleşsin de gideyim diye bekliyorum. Yani bu kadar komedi olmaz. Tantana yapmaya kalksam, her gün o kadar çok sebep var ki. Bu sebeplerin toplamında problemlili gözüktürüm de sevkimi engellerler diye korkuyorum. Bir ayda sevk nakil belli oluyor. Gidersem gittiğim yerde, kalırsam burada kendi kurallarım ile yaşamaya çalışacağım, bakalım... Dün Kardelen’e kart yazdım. Ama hala ablamdan adres gelmediğinden kart duruyor. Yoksa Kardelen’imle mektuplaşırdım dert değildi. Neyse...

Güneş gitmek üzere, kalkıp volta atacağım...

Yine öğlen saati havalandırmasındayım. Ama güneş yok. Yağmur her an yağabilir. Müdür gelecek dediler az önce, yardımcı müdür mü yoksa 3. Müdür mü, bilmiyorum. Ayrıca 3. Müdür diye bir kurum var mı, onu da bilmiyorum. Ama her ne ise ciddiye alınıp dinlenilecek biri değil. Yan havalandırmaya geldi, tabii bizim camlardan gözüküyor, “Ne o, üşüyor musunuz?” dedi. Kızlar “Üşüyoruz,” deyince “Niye, kalorifer yanmıyor mu?”, “Yok”, “Allah Allah bizde yanıyor” dedi. Adam resmen dalga geçiyor. Kaloriferler yanmıyor tabii, ne zaman yanar belli değil. Hayır, böyle bir konuşmaya lüzum da yok. En azından bıçak kemiğe dayanmadı. Ama adam daha havalandırmaya adım atar atmaz dalga geçmeye başladı. Bu tarihte buranın asıl sorunu kışlık giysilerin (kolilerle ailelerin gönderdiği) asker tarafından bekletilmesi, verilmemesi. Bir de battaniyede sayı sınırlamasının olması, en fazla iki adet veriliyor. Yoksa kış tam gelmedi. Ama gel gör ki, müdürün öyle bir derdi yok. O dalga geçiyor. “Başka sorunu olan var mı?” dedi. Kızlardan biri “Üç haftadır doktor yok, ben böyle hapisane görmedim, lenslerimin suyunun değişmesi lazım, göremiyorum” dedi. Kıza cevabı “Ne suyu, çeşmedeki su olmuyor mu?” oldu. Kız da 8 yıldır yatan, akli başında gözüken bir kız. Yani birkaç hapisane gezmiş buraya gelinceye kadar galiba. Ben camdan dinleyince, içeri girdim. Kadınlara (zaten üç kişiyiz, kalan 2 kişiye) “Bu adamlar

konuşulmaz, adam resmen dalga geçiyor, muhatap alıp da konuşmayalım,” dedim. Zaten kızlar da “Bu adam yayık, dert dinlemeye değil, canı sıkılmış, karılarla muhabbet etmeye gelmiş,” dediler.

Neyse bizim hücreye de uğradı. “Bir sorunumuz yok,” dedik. “Bu kim, yabancı mı?” dedi bana bakarak. Beni saçımın renginden dolayı yabancı uyruklu zannediyorlar burada. Boya yazdırdım kantine, gelirse hemen boyayacağım. “Yok, siyasiyim” dedim. “Olsun, sonuçta mahkûmsun, niye uzakta duruyorsun?” dedi. Uzak dediği de kızlar kapı açılınca ayakta kapının yanında bekliyorlar bu durumlarda, bense onlardan iki adım geride genelde ya ellerim cebimde ya da ellerim koltuk altında toplu vaziyette oluyorum. Tavırdan değil de daha çok diğer türlü durmak gereksiz geldiğinden. Burada önemli olan, kural gereği ayakta karşılamak. Kuralın açıklaması, tarifi yok. Ben de kendi vücut dilime göre duruyorum hepsi o. Neyse konuşma uzamadı. “Sorun yoksa iyi,” dedi gitti. Zaten konuşmayı uzatma derdim yoktu. Ayrıca konuşma yapılabilecek biri de değildi. Sonra baktım, gardiyan kadın sorunu olanları not alıyor. Ben de “Kolim gelmedi” diye adımı yazdırdım. Bu daha iyi, bazı insanlarla gereksiz yere muhatap olmamak lazım. Şimdi serin havalandırmadayım.

Biraz volta atıp içeri gireceğim. Yarın kimler gelecek ya da gelen olacak mı bilmiyorum. 29 Ekim’den dolayı açık görüş var. Abla, kardeş de gelebiliyor. Ablamı beklemiyorum ama gelse iyi olurdu. Arada hiç haberleşemedik. Anneme gelme diye mektup yazmıştım ama gelir diye tahmin ediyorum. Bakalım... Onlar için zor bir yolculukla geçen bir ziyaret olacak ama gelmelerini istiyorum. Çünkü ne telefon için belge gönderdiler ne okul durumumla ilgili her hangi bir bilgi, belge...

Merak ediyorum tabi, ne oldu?

Bakalım, yarını bekliyorum...

Şimdi biraz yürüyeyim bari parmaklarım ağrımaya başladı yazmaktan. Tabii, buralarda bilgisayar yok ve yasak. Elle yazıyoruz, şu zamanlarda kimsenin artık yapmadığı bir iş.

Hayret, 27 Kasım benim için çok önemliydi aslında. Deftere yazmamışım. Dün çok yorgundum belki ondandır. 27 Kasım sabah 6.30'da 'sevke hazır ol' demişlerdi. Sabaha kadar uyuyamadım. Sabah 4.00 gibi şiddetli yağmur yağmaya başladı, bir ara dalmışım. Uyandım 5.30. Hazırlandım. Yola çıkıncaya kadar 7.30 oldu. Asker ancak hazır oldu o saate. Benimle yola çıkacak kişi dışında 3 kişi daha aldılar ring arabasına. Ben bir bölümde, onlar bir bölümde. Biri Maraş'a ikisi Adana'ya gidiyormuş. Onlar da 2 milyar para vermişler. Yani tam bir üçkâğıtçılık. Ben 1.100 verdim. Toplam 3.100' e hepimizi aynı ring arabasıyla, elleri kelepçeli molasız, havasız, donarak ve de yanarak (ringin kaloriferleri bozukmuş) 13-14 saatte götürdüler. Bir de A diyor ki 'Cezaevleri çok dolu, bu ekonomik yük demek, bir şeyler yapılacak,' valla öyle bir ticarethane olmuş ki buralar. Paran yoksa müdürle bile görüşemiyorsun. Çünkü dilekçe yazman için bile kâğıt kalem bulman lazım. Cezaevleri her zaman olacak yükün de çözümünü buluyor. Neyse çıktık yola. Klima varmış (eskiden yoktu) ringde. Soğuk olunca açtılar. Ama problem şu, klimanın ayarı yok. Ayrıca ring arabasının arkasını farklı, ortasını

farklı ısıtıyor. Ben ortadayım. Tam bir fırın. Fırın bile değil. Yani ısıtma yöntemiyle işkence yapacağız deseler bu şekilde olurdu. Bir ara öyle bir ısındı ki, terden sıırılsıklam oldum. Üstümde kaban var çıkaramıyorum ellerim kelepçeli. Kelepçeli ellerimi ringin duvarına yaslayınca anladım, gerçek bir fırına konmuş gibiydim. Ellerimi hızla çektim çünkü o kadar sıcak ki ellerim yanıyor uzun süre tutunca. Arkada kelepçeli gidenler de karlı Ankara yolunda donuyorlarmış aynı zamanda. Nasıl bir çelişki içindeyiz. Bu şekilde bağıra çağıra, itiraz ede ede yola devam ettik. Bir kere tuvalet molası verdiler, bir de sadece askere yemek molası, o kadar. Bizim yanımıza ise iki ekmek, biraz zeytin, biraz peynir vermişti cezaevi idaresi. Suyumu kendim almıştım yola çıkarken.

(...)

12 saat sonra geldik. Burası gerçekten de yüksek güvenli bir cezaevi. Karanlık olmasına rağmen ilk giriş yerini gördüm. Ankara farkı var resmen. "Ben devletim" diyor girer girmez. Sadece hükümet binalarının girişlerinde olan yönlendirme tabelaları, yolu filan var.

Daha önce hiç sırf kadınlara ait bir cezaevinde kalmamıştım. Arada bir iki erkek gardiyan gördüm ama gerisi hep kadın. Yemek dağıtan da!

Burası ilk bakışta Çanakkale'den iyi, hatta belki birçok cezaevinden iyi... Tabii, bilmiyorum, şimdilik ilk bakışta böyle.

12 kişilik koğuşları var. Ama koğuşta herkesin kendi odası, odasında tuvalet banyo, demir tek gözlü dolap, tek kişilik yatak, duvara monteli, metal, yarı masa görüntüsünde bir şey var. Oda sistemi bu şekilde iyi aslında ama bunun karşılığında hoş olmayan bir yığın şey burada da var tabii. Sadece hoş olmayanlar değil insanı rencide eden şeyler de var. İlk girişte çok sıkı arama var, x-ray cihazından geçiriliyor. Eşyaların 2-3 defa aranıyor. Vücut araması soyunarak oluyor ki detay anlatmak istemiyorum şimdi, sinirlerim yıpranıyor bu tür şeylerde. Çok arada deredeyim. Örgütsüz olduğum için kapıdan girerken öyle bir yazı imzalattılar. Adli koğuşta kalmak istemememe rağmen, örgütsüzüm imzasının sonucu olarak adli koğuşa gönderdiler.

Asıl koğuşa gidinceye kadar, yeni gelenleri girişte, geçici bir koğuşta tutuyorlar. Üzerimde param yoktu, sadece eşyalarımınla bir gece kaldım. Aç susuz bir gece geçiriyorsun orada diğer bekleyenlerle. Kimisi yer olmadığından birkaç gün ya da bir hafta kalıyormuş. Hayvan olsan bile insan acıyıp yemek filan verir. Ama akşam yemeğinden sonra geldiğim için o da yokmuş.

Neyse...

Cezaevinde duygu ve düşünce anlamında yalnız olmak çok zor... Bir de burada gerçekten de fiziksel yapı dışında (odaların iyiliği, modernliği) cezaevi baskısı var. En ufak bir şeye itiraz, mahkûmlarda cezalandırılma korkusu yaratıyor. Adliler arasında tutanak tutulması ve görüş yasağı en büyük korku. Bir de koğuş değiştirilmesi. Birden bire koğuş değiştirebiliyorlar. Bütün denge bozuluyor haliyle. Bir konuda iddiacı olman, haklı da olsan göze batan, diğer suskunları harekete geçirebilecek bir tehlike olarak görüldüğünden, hayatı zorlaştırıyor. Burada çok basit şeyler bile göze batmaktan korkulduğu için istenmiyor ya da iddia edilmiyor. Örneğin kütüphanede çalışan biri var koğuştaki, çok insancıl, iyi biri. Sonradan iade ederim düşüncesi ile bankadan hesabına para geçirmiş. Sonra ödeyememiş, iyi niyetinden de gidip bankaya durumu anlatmış. Kendi kendini ele vermiş ve sonuçta cezaevinde. Burada bile samimiyetle kütüphanede ve sabahları gazete dağıtımında gönüllü çalışıyor. Dişçiye çıkmış geçenlerde, dişine dolgu yapılması lazım. Dişçi 'dolgu sevki yok,' demiş. 'İyi fırçala, bir şey olmaz, çok ağrıyorsa çekebiliriz, başka bir şey yapamayız,' demiş. Bu ne demek? İki üç açıdan korkunç! Bir kere burası başkent, ülkenin en çok hastanesi bulunan kentlerinden biri.

Ayrıca cezaevi kampüsünde dış ünitesi olan bir yerde, açık cezaevinde basit bir dolgu neden yapılamıyor? 'Dış için sıra var,' demiş 'Dolgu için sevk yok,' demiş. Bunu yapan kim? Dişçi mi? Adalet Bakanlığı talimatı mı? Cezaevi yönetimi mi? Gerçi Çanakkale'den duyduğum ve bildiğim bir gerçek de şu ki Adalet Bakanlığı cezaevlerinde sağlık harcamaları ödeneğini kesmiş ve ödenek yokmuş. Bunu biliyorum. Üstelik mahkûm cebinden ödeyeceğini söylese dahi ona da izin yok. Bu nasıl bir durum? Paralı sisteme tam geçiş için bir ön durum mu? Çünkü burada her şey parayla, tutsaklık koşullarında sağlık da parayla olacak demek ki. İyi de buradaki kadınların çoğunun ailesi yok gibi ya da varsa da parasal durumları çok kötü. Karınlarını bile zor doyuruyorlar.

(...)

Sabah çok uğultulu slogan sesleri geliyor. Çok huzursuzum. Anlaşılmıyor aslında. Ama ben slogan attıklarını daha önceden öğrendiğimden, o uğultunun slogan olduğunu biliyorum. Bazen de kapılara vurma sesleri geliyor. Canım acıyor. Ne yapсам faydası yok. Ne olursa olsun gönlüm direnişten yana. Örgütlerin bloğuna geçmek istemiyorum ama buradaki yaptırımları görünce de direnen taraf her zaman haklı geliyor. Ben ne yapmalıyım? Çoğu şeye cesaretim de yok. İşin aslı, kolum kanadım kırıldı biraz. Ablam ziyaretime gelsin, avukat görüşü isteyeceğim ve avukata haklarımla ilgili şeyler soracağım. Sabretmek nereye kadar? İki seçeneğim var. Ya odamdan hemen hemen hiç çıkmayacağım ya da siyasi bölüme geçeceğim. Düşünüyorum...

Bugün aylık açık görüş günü. Anne, baba, eş ve çocuk gelebiliyor. Burada da her ayın ilk Salı günü açık görüş. Bizimkileri çağırmadım fazla masraf olmasın diye. Ablam da açık görüş olunca kapalı görüş iptal edildiğinden, aynı güne denk geldiği için gelemiyor. Bu hafta görüşmesiz kaldık yani. Haftaya ablam gelir. Diğer haftaya bayram açık görüşü var zaten. Annemler gelir, Kardelen...

A... Ben bunları yazarken dışarı çağırdılar.

... Apar topar çıktım bir baktım ki annemler gelmiş! Annemle babam!

Çok rahat bir görüştü. Masa etrafında sandalyeler, aydınlık bir ortam. Sarıldık. Babamı biraz gergin gördüm. Çok duygulandı ama belli etmemeye çalıştığından kendini kasti biraz. Öyle hissettim. Bu onun ilk görüşmesiydi, normal. Diğer görüşmelerde alışır artık.

180 lira daha yatırdılar. Bugün televizyon için dilekçe hazırladım, yarın vereceğim. Depoda varsa vereceklermiş, bürokrasi her yerde aynı yani. Görüş yerinden ayrılırken, birbiriyle vedalaşması uzun süren kadınlara gardiyanlar biraz sert bağırdı. "Haydi, bayanlar..." dedi ama tonlaması sertti. Aileler henüz ayrılmamıştı. Annemle babama baktım o an. Kötü olduklarını gördüm. Bazı yerlerde, insani

şeyleri dengeli tutmak lazım... Ne bileyim içerde seslerini yükseltse-
ler problem yok, bir şey dersin ya da demeysin. Ama ailelerin yanın-
da bağırımları gerçekten kırıcı, rencide edici... Bizi zedeliyorsunuz
tamam ama ailelere çocuklarına yapılan muameleyi izletmeye neden
izin veriyorsunuz? Zoruma gitti bu durum tabi. Ama zoruma gitmesi
bir şey değiştirmiyor. Sineye çeke çeke sine kalmayacak. Annemle
babamın buruk bakışlarını gördüm, üzüldüm, kırıldım...

Bu koğuş, cezaevinin örnek gösterilen koğuşuymuş. Heyetler geldiğinde de hep bu koğuş gösteriliyormuş. Daha yeni yeni fark ediyorum. Sistem danışıklı dövüslü... Bir cezaevi kuruyorlar bin tane sorunu olan, sonra başına bir ya da birkaç yönetici, müdür veriyorlar. Nasıl yöneteceksen yönet! Tabii genelgeler belli ama ödenek, bütçe ve dış güvenlik gibi sorunlar var. Önceki gün izleme komitesi geldi. Koğuşa girdiler 3 kişi; müdür ve başkan (başgardiyan) dışarıda kaldı. Sorununuz var mı, dediler. Tabii kızların büyük sorunu yok. Çünkü cezaevinde çeşitli alanlarda çalışıyorlar. Dolayısıyla birçok olanağa sahipler. Örneğin biri kantinde çalışıyor, biri mutfakta. Cezaevinin her yerine girip çıkabiliyorlar. Gardiyanlara nazları geçiyor. İstedikleri şeyleri edinmeleri diğer koğuşlara göre daha kolay ve basit. Koğuş sıcak, kaloriferler iyi yanıyor. Oysa aynı koridorda, en sondaki koğuş buz gibiymiş. Orada kalan kızlarla revirde karşılaşmıştım. Kaloriferlerinin çoğu yanmıyormuş. Yananlarsa ılıkmış. Bizim koğuş koridorun başında. Sorun pompalamaktan kaynaklanıyormuş. Sıcak su son koğuşa kadar ulaşmıyormuş. Bu banyoda da sorun tabi. Bu durumda izleme komitesine en iyi koğuş gösterilirse sorun çıkmaz. Kızlar küçük sorunlarını söyledi. Kantinde tebrik kartı ve pilot ka-

lem yokmuş, onu istediler. Ben söz aldım. Dış için sevk yapılmadığını söyledim. Aslında henüz öyle bir sorun yaşamadım. Koğuştan arkadaşlardan biri yeni gitmişti dışçıye, dolgu sevkinin olmadığını söylemişti. Yani sıra çok falan değil. Direkt 'sevk yok' denmiş. Sebep ise şu imiş: Yakında buraya dış ünitesi gelecekmiş. İyi de o zamana kadar ne olacak? Ankara gibi bir yerde bile sevk olmuyorsa hiçbir yerde olmaz! Neyse söyledim. 'Çözölmüştü o sorun' dediler. 'Yok' dedim, 'çözölecek' dediler. En azından sağlıkla ilgili ciddi bir sorunu dile getirmiş oldum. Ama o görüşmeden anladım ki ya heyet laf olsun diye geliyor, sorun duymak istemiyor ya da çok ciddi sorun duymak istiyorlar. Ciddi sorun duymak isteyen bence cezaevinde dip bucak koğuşları gezer!

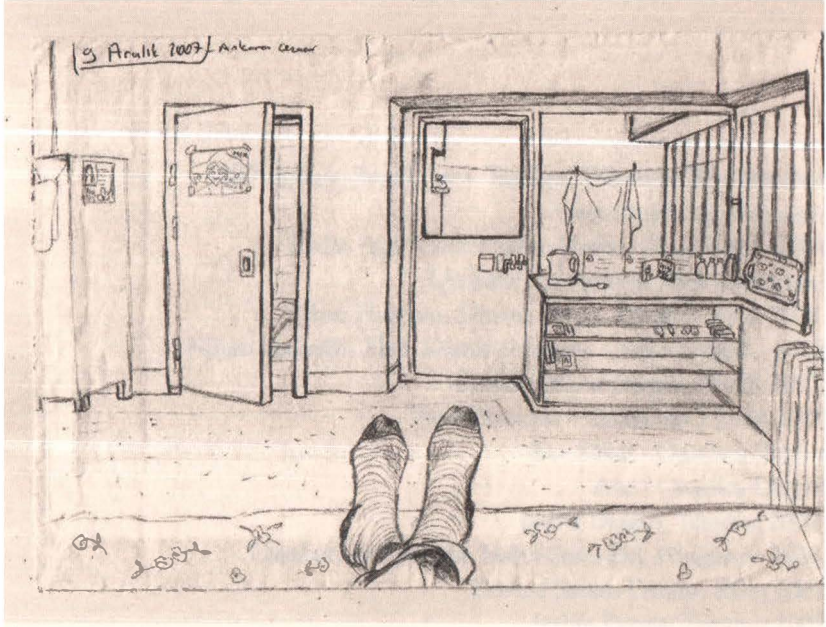
Bugün ise iki sebeple cezaevleri genel müdürü ve savcılar gelecekmiş. Zaten aralıklı olarak teftiş ediliyormuş. Bu cezaevi henüz yeni 2 yıllık ve göz önünde... Ankara'da, sistemi de yeni. Bu cezaevini yavaş yavaş kavramaya başladım. Bu örnek cezaevlerini Türkiye'de yaygınlaştırmak istiyorlar. Tutsak olanların refahı parasına göre yüksek olabiliyor. Bir çeşit, parayla satın aldığı mahkûmiyet durumu! Aslında eskiden de adli koğuş ve cezaevlerinde parası olan ağalık-hanım ağalık sistemi ile yaşayış koğuş ve cezaevi üzerinde etkili oluyordu. Parasızlar-garibanlar ise hem ağanın hem de cezaevinin baskısı altındaydı. Şimdi ise parası olan devlete yediriyor. Devlet paran varsa sana imkân sunuyor konfor için. Burada ağalık sistemi el değıştiriyor. Parasız olanlar artık ağaların ayak işlerine koşturmuyor, boğaz tokluğuna devlete çalışıyor. Tabii zorla değil. Ama parasızsan sadece devletin verdiği karavanayı yiyebilirsin. Temizlik için paran yoksa bitleneceksin. Her odada televizyon olabiliyor ama paran varsa. Yoksa cezaevi koğuş ortasına kendi demirbaşı olarak bile televizyon vermiyor. Garibansan tam bir mahrumiyet yaşarsın. Daha cezaevi yaptırımlarını saymıyorum bile. Çünkü yaşamsal şeyler adli koğuşlarda daha öncelikli. Kantin var, devlet cezaevi içinde kendi işletiyor. Üzerinden kar alıp mahkûmlara satıyor. Ailenden getirtmiş olsan, olanağın neyse, paylaşmış olacak idare edeceksin. Ama yasak

olduğundan her şeyi devlet kanalından, devletten satın almak zorundasın. Bir yerde müşterisin işte.

İki gündür 2. Müdür gelip uyarıyor. “Temiz olsun koğuşlar, genel müdür gelecek” diye ekliyor. “Gereksiz konuşmalar olmasın, sorunuz varsa bize söyleyin” diyor. Yani bir çeşit uyarı! Zaten buradaki kızlar Çanakkale’dekilerle söz birliği yapmış gibi. “Şikâyetçi olursan komite gittikten sonra daha kötü duruma düşüyorsun” diyorlar. Siyasi bölümde böyle olmuyor. Zaten kötü durumda olduğun için çok fazla şey değişmiyor. Orada kazanım için adım atılıyor sonuna dek. Öyle ya da böyle siyasi bölümde olmamaktan sıkıntılıyım.

Neyse, bakalım bugün nasıl olacak?

9 Aralık 2007 Ankara cezaevi

Ankara Sincan Kadın cezaevindeki tek kişilik hücrem. ("Oda sistemi" dedikleri F tipi cezaevi). Otel odası havası verilen hücre sistemi, insanı yalnızlaştırırken, birçok kişinin şizofren olmasına ya da başka psikolojik rahatsızlıklar yaşamasına neden oluyor.

KAYNAKÇA

1000 Tattoos, True Love – Taschen, Edited by Schiffmacher
www.vanishingtattoo.com

Kadın Açık Cezaevinden Notlar, İlkay Savcı - 2004
(Ankara Üniversitesi Alan Çalışması)

Erkan Doğanay, Dövme Sanatı Dergisi - Eylül 2008.

Nihan Kadioğlu, Halk Kültürü Uzmanı - Atlas Dergisi – 2002

Dövme Sanatı Dergisi – Eylül 2007.

Taraf Gazetesi – Cuma Eki 5 Eylül 2008

Ece Sakar - Güzelica Dergisi

Ava - Güzelica Dergisi

Jetlife Dergisi, Temmuz 2007.

Cumhuriyet Gazetesi, Hafta Sonu Eki, 16 ağustos 2008,

Dövme Sanatı Dergisi, Ekim 2007

Jetlife Dergisi Temmuz 2007

www.skinu.com

www.answering.com-christianity.com/tattoos.htm

Medine-i münevvere'deki Hadim-ül harameyni'ş şerifeyn - Kral Fehd Mushaf

Basım Kurumunca Basılan Kuran-ı Kerim – Nisa Süresi, Araf süresi

www.convictsandcops.com/tattoo

www.geocities.com/inmatestory/gang/Tattoo.

www.dreadloki.com/pivot.

www.mgia.org/assets/pdf/russian1.

www.tattoo.designs.ws/prison.

www.knowgangs.com

www.shutitdown.net/gangtattoos.

Dövme sanatçısı Nimet Arıkan, mahkûm kadınların cezaevlerinde yaptırdıkları dövmelelerini inceledi. Kadınların sağlıksız koşullarda, tehlikeli yöntemlerle, hem teknik hem de estetik açıdan acemice görüntü veren bu dövmelelerini neden yaptırdıklarını araştırdı. Bunu da cezaevinin zorlu koşullarında bir mahkûm olarak asıl sahada, "içerideyken" yaptı. Kimsenin taşımak istemeyeceği kadar kötü ve kalıcı izlerin altından, kadınların unutamadığı ve unutturmak istemediği gerçek hikayeler bütününe ulaştı.

İlk çağlardan beri insan, bedenini muhtelif nedenlerle süsledi. Kalıcı bir emare olarak dövme, muhtelif inanışlara göre bu bedeni kimi zaman kötülükten korudu, kimi zaman kötülüğe sundu. Hem bir güzelleme hem de bir yaftalama unsuru oldu; kadın bedeni gibi.

Bu kitapta, toplumsal mahkûmiyetin ve mahrumiyetin en ağırını cezaevlerinde yaşayan kadın bedenleri var. Acılarını, özlemlerini, pişmanlıklarını ve isyanlarını kendi bedenlerine iz olarak bırakan kadınlar. Süt, pil, iğne, kül... Hepsi bu kadar. Güller, baş harfler, yazılar ve tarihlerle isyanlarını tenlerine, sonsuza dek taşımak üzere kazıyorlar. Unutmayacak ve unutturmayacaklar.

ISBN: 978-605-9670-50-0

16 TL